

ارمنی بیاموزیم

ԵԴ. ԳԵՐՄԱՆԻԿ

ՀԱՅԵՐԵՆ ՍՈՎոՐԵՆՔ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԻՆՔՆՈՒՄՈՅՑ

ՆԻՇԱԲՈՒՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

ՄԱՍԻՆԱՇԱՐ ԹԻՒ 2

ԹԵՂՐԱԿ 1984

400 րուլ

Տարեթիվ
1362/4/12

ԶԿԱՐԾ Ա. ԱՐՄԱՆԻԿ

۹

بخش پژوهش‌های ارمنی

۲

ارمنی بیاموزیم

خود آموز ارمنی

نگارش ا. گرمانیک

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

فهرست

5	سخن آغاز
9	سخن نکارنده
11	سخنی چند درباره زبان ارمنی و گویش های آن
15	الfabای ارمنی
17	نشانه های fabای ارمنی
20	شیوه های نوشتن ارمنی
21	تدریس fabای ارمنی
22	بخش نخست : احوال بررسی
25	بخش دوم : یک کام به پیش
28	بخش سوم : افراد خانواده - سن و فامیل
44	بخش چهارم : آنچه در شهر میگذرد
51	بخش پنجم : خانه و لوازم آن
56	بخش ششم : بدن انسان
62	بخش هفتم : احوال طبیعت
68	بخش هشتم : زمان
72	بخش نهم : احوال بدن انسان (بدنی و فکری)
79	بخش دهم : بهداشت
83	بخش یازدهم : سبزی ها، میوه ها، گلها
88	بخشدوازدهم : خوراکی، نوشیدنی، آشیزخانه
93	بخش سیزدهم : بوشاك و رختهای شستنی

پیشکش به استاد روبن آبراهامیان
ربانشناس و ایرانشناس بزرگ ارمن
و به یادبود آغاز دومین سده
زايش او.

1. گرمانیک

ارمنی بیاموزیم
1. گرمانیک
چاپ نخست
۵۰۰۵ دفتر

از انتشارات بنیاد نیشابور، خیابان انقلاب روبروی دانشگاه تهران

شماره ۱۴۱۵ اشکوب سوم ، تلفن ۶۴۱۴۱۷

لیتوگرافی افشار
چاپ نقش جهان

سخن آغاز

با انتشار این نامه، دومین دفتر از بیزووهش‌های ارمنی بنیاد نیشا بور پیشکش هروان و کاروانیان
پیر و آندیشه می‌شود.

پیوند میان ارمنستان و ایران از دیر زمان... از آنگاه که تاریخ آریائیان سریدامان
آلوده، استهای گسترده، ایرانویج می‌گذارد آغاز می‌شود، و در میان مردمان، در مزه‌های
پیشی هیچ پیوندی استوارتر و نزدیک تر و دور کرانه‌تر از این نمی‌توان یافت.

پیوستگی‌های آشکاری که در اساطیر، افسانه‌ها، تاریخ، زبان‌زدها، خسرو و سرشت
بهد است، واين همه در نزدیکترین ایزار پیوند دوباره، مردمان که زبان است فراهم می‌آيند.
و در اینجا است که گوئی يك نگرندۀ هنگام برخورد به دیگری چهره خویش را در آئينه می‌
بینند.

کودکان ارمنی کشمش را "مامیچ" می‌نامند و همینکه گام بجرگه، بزرگتران نهادند،
لین نام را فراموش می‌کنند، و شگفتگی که کودکان خراسانی به کشمش "می‌میز"^(۱) می‌گویند.
و آنان نیز همینکه از دوران کودکی گذشتند دیگر آنرا بکار نمی‌گیرند.

کودکان ارمنی و خراسانی در دراز ای زمانی چند هزار ساله، از کودکان پیشین فرا
گرفته‌اند و بکودکان پس از خود آموخته‌اند، بی‌آنکه بزرگتران در این آموزش و نگاهداری
شهری داشته باشد.

نام نخستین ماه سال ارمنی باستان را "موسی خورناتسی" تاریخنگار بزرگ ارمن
"ناوا سارد" می‌خواند، و پنج سده پس از او "بیرونی" دانشمند خراسانی می‌گوید که ماه

۱- و اک "ای" در برخی واژه‌ها به "آ" دگرگون می‌شود چونان قیر و قار، جهیز و جهار
همچنین "ز" سیک شده "ج" است . چون "هیچ" پهلوی که در ترانه‌های فله‌ی
آذربایجانی بگوئه، "اج" درآمده و در زبان فارسی دری "از" خوانده می‌شود . پس
"می‌میز" درست همان "مامیچ" است .

۹۸	بخش چهاردهم : کشورها، ملت‌ها و اسمی جغرافیائی
۱۰۳	بخش پانزدهم : رنگها
۱۰۲	بخش شانزدهم : جانوران
۱۱۲	بخش هفدهم : سرگرمی و تفنن
۱۱۶	بخش هجدهم : پیشه‌ها
۱۲۱	بخش نوزدهم : سنگها، فلرات ، زیورها
۱۲۵	بخش بیستم : پست و تلفن و تلگراف و ...
۱۳۱	بخش بیست و یکم : اصطلاحات گوناگون
۱۳۷	برگزیده متون ادبی
۱۶۱	پیوست ۱ : قوانین املای قدیم
۱۶۵	پیوست ۲ : قوانین املای جدید
۱۶۷	پیوست ۳ : قوانین تلفظ صحیح
۱۶۸	پیوست ۴ : قوانین نقطه گذاری
۱۷۰	پیوست ۵ : نامه نگاری

منابع

ایرانی ·

اما آنچه که از همه، اینها برتر است و پژوهندگان ایرانی را می‌بایستی که خواندن زبان ارمنی برانگیزد آنستکه نوشهای کهن ارمنی در ارمنستان دستخوش تاراج و تباہی و آتش سوزی نشده است، چنانکه در ایران شد، و بنابراین دستیابی به دفترهای کهن و ارزنده ارمنی بسیاره در کتابخانه "بزرگ و کهن‌سال مادنا داران، دری تازه از پژوهش را بروی ایرانیان می‌گشاید. دری که سده‌ها بسته بود و می‌بایستی که هرچه زودتر گشوده شود. دری که رهروان و کاروانیان اندیشه را بسوی دشت‌های گسترده، ارمنستان و کوه بلند آرارات می‌گشاید.

تا در آنجا به دور از هیاهوی دوگانگی و بیگانگی به جستجوی فرهنگی، تاریخی، اساطیری، هنری، آئینی ... بپردازند، تا دمی درسایه درختان پر شاخ و برگ آن سامان بیاسایند و از میوه‌های آن ارمغان بپاورند.
ارمنی از راههای دور رومانهای دراز، از آن گاه که تاریخ این دو سرزمین سربدامان مهآلوده، روزگاران سی‌نام و نشان گذشته‌می‌نمهد، و از تاریخ بجز از مردمی و رادی چیزی نمی‌خواهد.

بدین روی بود که بنیاد نیشابور از آغاز کار فراهم آوردن دفتری را که بتواند کلید گشایش این دربوده باشد در برنامه "خودگنجانه بود و در دفتر پیشین "کردی سی‌مازیم" مژده، آنرا به پژوهشگران و دوستداران فرهنگ ارمنی داده بود، و در این رهگذر از دوستانی چند نیز باری خواسته بود، تا آنکه نویسنده سخت کوش و آگاه ارمن "ا. گرمانیک" به گروه یاران بنیاد نیشابور پیوست و هموارد که آنچنانکه باید این نیاز را دریافت و به برآوردن آن پرداخت.

زبانی که در این دفتر بکار رفته است زبانی است میان زبان توده و زبان نویسنده‌گی تا این رهگذر خواننده را به هردو جلوه، زبان رهنمون گردد. اما در بخش پایانی کتاب ترجمه، برخی نوشهای به شیوه، امروز نویسنده‌گی در ارمنستان آمده است تا دسترسی به نوشهای دستور زبان، و فرهنگ‌تاره، ارمنستان را نیز فراهم کند. واژه‌هایی که در بخش‌های گونه‌گون این دفتر آمده است واژه‌هایی است که در گفتگو یا نویسنده‌گی بیشتر بکار می‌آید ... تا چه زمان فرهنگ ارمنی بفارسی و فارسی به ارمنی که ا. گرمانیک در دست دارد بچاپ برسد.

فرورده‌ین در خوارزم "ناوسارجی" و در سعد "نوسرد" خوانده می‌شده است. و این دو نویسنده نامدار بی‌آنکه از یکدیگر آگاهی داشته باشند ... سخنی می‌گویند که از همبستگی دیرینه، مردمان خراسان و ارمنستان یاد می‌کند.
امروزه بزبان ارمنی این نام رواجی ندارد، اما در سلماس این نام بگویه "نُوسرد" خوانده می‌شود ... و سلماس یکی از بزرگترین جایگاه‌های ارمنی نشین بوده است و ۴۸ کلیساًی ارمنی که در زمین لرزو تباہ شده است هنوز در روستاهای پیرامون آن شهر دیده می‌شود. (۲) ... ارمنیان همکان از آن شهر کوچ گردیده‌اند و امروز در آن شهر کسی بزبان ارمنی سخن نمی‌گوید ... اما این نام بزبان آنانکه ناواسارد را از ارمنیان فراگرفته بودند هنوز روان است.

در زبان فارسی دری اسپریس، اسب رس نام میدان اسب دوانی بوده است و این نام امروز فراموش شده است، و در زبان ارمنی آسپاریز گسترده تر از اسپریس کهن فارسی بجای هرگونه میدان، و از آنها میدان سخن، میدان برای خود تعابی، میدان کوشش ... بکار گرفته می‌شود.

پس اگر بکی از این دو زبان با این همبستگی کهن بتواند به گستردگی پنهان‌دیگری باری کند، بیش از این نمی‌باید که در آموزش آن کوتاهی ورزید.
از هنگامیکه ارمنیان خطی برای زبان خود پدید آورده است ۱۶ سده می‌گذرد، و در این زمان زبان ایرانی از پهلوی به فارسی دری، و از فارسی دری به فارسی امروز دگرگون شده است. اما در زبان ارمنی با آنکه دوره‌هایی پدید آمده است (ودرهمین دفتر می‌خوانید) ادگرگونی در آن بسی کمتر از دگرگونی زبان فارسی است و واژه‌ها بمریش نزدیکتراند (۳).
و بهمین روی برخورداری از نوشهای ارمنی برای فارسی زبانان آنان را به ریشه زبان نزدیک می‌کند چنانکه خواندن پهلوی و کردی و برخی گویش‌های دست نخورده، دیگر

۲- نگاه کنید به کتاب "پژوهش و بررسی لرزو، زمین ساخت (سایزمو-تکتونیک) ایران دکتر م بربریان، انتشارات سازمان زمین شناسی کشور، از رویه ۲۸۳ تا ۳۴۱.

۳- واژه، روچیک، rōčik بزبان ارمنی همانست که در پهلوی باستان روا بوده است. و امروز در فارسی بایستی بدان روزی بگوئیم، برابر آنچه که در یک روز به کار گرمی داده‌اند. باز آنکه واژه روزی در فارسی امروز چیز دیگر را می‌رساند.

با سپاس فراوان از سخت کوشی و نگرش نویسنده، خستگی ناپذیر این دفتر را بامید آنکه هر روز در این راه پاران تازه‌ای به گروه ما بپیوندند.

بنیاد نیشاپور

فریدون جنیدی

پانزده بهمن ماه ۱۳۶۲

آراما ز رو ز از ماه مارگاج ۴۴۷۶ ارمنی

سخن نگارنده

زمانی پیشنهاد نگارش کتاب "ارمنی بیازیم" را دریافت نمودم که سخت درگیر پژوهش‌های تاریخی - زبان‌شناسی از یک سو و روپاروی دشواری‌های زندگانی از دیگر سو بودم. از آنجا که دیگر نویسنده‌ان از انجام این امر عذر خواسته بودند، با توجه به احترام ویژه‌ای که نسبت به استاد فریدون جنیدی، سپرست بنیاد نیشاپور و دوست باوفای ارمنی داشتم و با درنظر گرفتن تقاضاهای روز افزون خوانندگان برای این کتاب به نگارش آن اقدام نموده در مدتی کوتاه آنرا به انجام رساندم، باز دشواری‌های گوناگون بویژه حروف‌چینی ارمنی انتشار این کتاب را چند ماه به تأخیر انداخت، لیکن امروز جای بسی شادمانی است که این راه دشوار بیموده شده و کتاب ارمنی بی‌اموزیم در پیش روی خوانندگان علاقه مند قرار دارد.

در این خصوص تاکنون کتابی جامع و مفید بچاب نرسیده است و این نخستین کوشش جدی و همه جانبیه در نگارش خود آموز زبان ارمنی بشمار می‌رود. گرچه مدتی پیش جزوی ای جیبی تحت عنوان "خود آموز ارمنی" نوشته لئون میناسیان در جلفای اصفهان منتشر گردید لیکن کاف نیازهای علاقه مندان فرآگیری زبان ارمنی را نمی‌داد.

در اینجا اشاره به چند نکته بایسته است، با توجه به اینکه قرار بود این کتاب تا حد امکان در جمیع کم نوشته شود لذا در این اثر به مهمترین مسائل زبان ارمنی پرداخته ام. کتاب از چند بخش تشکیل می‌شود، در بخش نخست شرحی خلاصه درباره زبان ارمنی سپس تدریس الفبای ارمنی و آنگاه شرح دروس و برگزیده‌ای از متون ارمنی همراه با ترجمه فارسی و در پایان چند پیوست ارائه می‌گردد، هریک از دروس خود دارای موضوع خاصی بوده شامل واژگان همان درس (که تعدادی از آنها در گفتارها بکار رفته است) می‌شود، آنگاه گفتارها و سپس مهمترین نکات دستوری تشریح می‌گردد، در بخش گفتارها چند ضرب المثل (داستان) ارمنی بکار رفته و به کتاب تنوع هرچه بیشتر می‌بخشد. از آنچاکه ارائه تلفظ (فارسی و لاتین)

نماینده حجم کتاب را افرون می نموده ، در تدریس الْفَبِيْلَه ناگهی ساری شده است تا خواننده در آغاز با تلفظ صحیح حروف آشنا شده بتواند واژه ها را در کنترل های بعدی به آسانی تلفظ کند البته برای یادگیری تلفظ چند حرف که وزیر زبان ارمنی است خواننده باید به تلفظ آنها که به زبان فارسی و لاتین ارائه شده توجه نموده در صورت امکان با تماس گرفتن با افراد ارمنی زبان این حروف را بهتر فراگیرد .

در پایان از تمامی دوستانی که در حروفچهاری ارمنی و لاتین با ما همکاری کرده اند صمیمانه تشکر نموده پیروزی هرچه بیشتر آنان و آرزومند و چون انتشار این کتاب گام نخستین در این راه بوده است و امکان چوڑ اشتباہ در آن هست ، از پیشنهادات و راهنمایی های خواننده کان کرامی سپاسگزار خواهم بود ،

۱. گرامنیک

پیاں ماه ۱۳۶۴

سخنی چند درباره زبان ارمنی و گویش‌های آن

از آنکه هوبشمان سال ۱۸۷۵ مقاله مشهور خویش^{*} را منتشر ساخت ، زبانشناسی ارمنی وارد مرحله تازه‌ای گردید زیرا وی به اثبات رساند که ارمنی نیز بکی از شاخه‌های مستقل زبانهای هندو اروپائی است ، وی نظریات داشتماندان پیشین را مورد تجدید نظر قرار داد و آنها را در کتاب *Armenische Studien* (Leipzig 1883) گردآورد آنکه همه نتایج بررسی‌های جدید خویش و پیروانش را در اثر مشهورش *Armenische Grammatik* گردآورده بکه به گفته هر آجیا آجاریان سنگ بنای زبانشناسی ارمنی بشمار می‌رود . در اثر هوبشمان ۱۸۸۸ واژه ریشه‌شناسی شد که از آن میان ۲۱۷ واژه (نام) بود . لیکن هر آجاریان در فرهنگ اشتفاقی زبان ارمنی (۲ جلد ایروان ۱۹۲۶ تا ۱۹۳۵) برای هر واژه اصلیت ارمنی ، اشتفاق از ریشه ، هندو اروپائی و یا عاریت از زبانهای دیگر را بررسی می‌کند این فرهنگ اشتفاقی مشتمل بر ۱۰۷۲۲ واژه است که ۹۵۹ واژه آن بومی ، ۴۱۶ واژه عاریتی و ۱۵۲ واژه نیز نام آویزی هستند (۱۲۳ واژه نیز اشتباہ یا کاذب) بقیه ۵۵۲۲ واژه ناشناسی هی - باشد که بخشی از آن احتمالاً از کلدانی به عاریت گرفته شده است .

* Über die Stellung des Armenischen im Kreise der inogerm. Sprachen .

(جوریده K.Z. جلد ۲۳ ص ۵ - ۴۲)

ارمنی میانه داد ضعن اینکه زبان حاکم نوشتاری بود و آثار علمی، مذهبی و تاریخی ادبیات غنی کهن ارمنی به این زبان نوشته شده اند از جمله: "تاریخ ارمنیان" موسی خورونی، آکاتانگفوس، غازار پارسی و غیره، این زبان بالاخره طی مبارزه ادبی که در سالهای ۱۸۴۰-۵۰ در گرفت و آن میان دو گروه که یکی طرفدار حفظگر اپار بعنوان زبان ادبی و دیگری هودار کار برداشدار اپار بود، جای خود را به آشخار اپار داد. با توجه به اینکه حتی از سده های هشتم و نهم نیز این زبان برای نویسنده‌گان زبان گفتاری نبود. از حمله پیشوایان گروه اول ناید خاجاتور آبوبیان، استیانوس نازاریان و میکائل نالباندیان را نام برد.

۲- ارمنی میانه (یا آشخار اپار کیلیکیه، ارمنی کیلیکیه، زبان عامی قدیم) زبانی بود که بعنوان وسیله تماس میان گویش‌های مختلف و نوشتی در طول سده‌های دهم تا هفدهم مورد استفاده قرار داشت. آثار غنی ادبی (ترسی شورهالی، فریک، سارکاوک، هوانس پرزنکاتسی (ارزنچا) ،ناهاپتکوچاک وارتان آیکنی و غیره) و آثار و تاریخی و علمی (مختار هری، امیر دولت آماسیانی و غیره) بدین زبان برگشته تحریر در آمده است. این زبان بر اساس گویش‌های مادری مولفان از عناصر مختلف تشکیل می‌شد. زبان ارمنی میانه‌عبنا شده بر پایه گویش ناحیه کیلیکیه، زبان رسمی پادشاهی ارمنی کیلیکیه بود. این زبان پس از سقوط پادشاهی ارمنی کیلیکیه در سده چهاردهم (۱۳۷۵) به مرور زمان رو به انواع شهاد.

۳- آشخار اپار - (زبان دنیوی، عا می نو یا ارمنی نو) : پس از افول ارمنی میانه بر پایه دو گویش ارمنی شرقی (آراراتی) و ارمنی غربی (قسطنطینیه) این زبان تشکیل شده و نصج گرفت (سده‌های ۱۷- ۱۸ میلادی) و پس از ساخته و پرداخته شدن، بصورت دو زبان ادبی کوتونی شرقی و غربی ارمنی تحلی نمود. پس از آن بکار بردن کلمه آشخار اپار در سطحی وسیع زبان غیر نوشتاری از آن استنباط می‌شد، زبان گفتاری که مردم پس از برکناری گراپار به آن نوشته و سخن می‌گفتند.

بخش هودری - اووارتؤئی زبان ارمنی ۱۵- ۲۵ درصد از ذخیره‌لغات این زبانها را که بر ما شناخته است تشکیل می‌دهد. بر عکس زبان اووارتؤئی نیز از ارمنی متاثر گشته است مثلاً "واژه‌ارتیسیو (به معنی شاهین) . در زبان ارمنی گروهی از لغات زبانهای هتلی (زبان نیسی، لزوی، هتلی هیروگلیف، زبان بالایی و غیره) و نیز آشوری و یونان، عربی، ترکی، روسی، و بیویزه پارسی (حدود ۱۴۱۵ واژه) وجود دارد که شعره تماسهای طولانی با این ملل می‌باشد اما دستور زبان فارسی بارتری در دستور زبان ارمنی آنچنان تائیز نکرد. از دیگرسو این احتمال نیز وجود دارد که از زبانهای اقوام دیگرفلات ارمنستان از جمله هایاسا، دیاوهی اتیونی، مانا و غیره نیز که متأسفانه بر ما ناشناخته‌اند و خود از اجزاء تشکیل دهنده ملت ارمن هستند، با این زبان تائیز و ناشر متفاصل داشته‌اند.

به هر حال با توجه به پژوهش‌های زرفی که آجاریان، ه. هوشمأن و پیروانشان انجام داده‌اند و بررسی دقیق دیدگاه‌های آنان از مرز این گفتار خارج است، میتوان نتیجه گرفت که زبان ارمنی شاخه مستقلی است از خاندان زبانی هندواروپایی مانند یونانی یا آلبانی، نسبت آن با شاخه اصلی مانند مورخ یونانی، ارمنیان زبانی داشتند شبیه فریزیان.

تا هنگامی که زبان ارمنی به نوشتن در آمد این زبان پیشرفت بسیار کرده و واژگان بسیار دقیق و دستور زبانی مرتب یافته بود. زبان نوشتاری ارمنی دارای سه مرحله است (الف) گراپار (ب) ارمنی میانج (آشخارا بار.

۱- گراپار: (garots + bârbâr = گویش نوشتاری) پا ارمنی که زبانی بود که از سده پنجم میلادی تا سده نوزدهم بدان می‌نوشتند. اینکه پیش از سده پنجم نیز بدین زبان سخن گفته می‌شد یا نه، نمی‌توان نظر قطعی داد، تنها به چند اشاره کوییون شاگرد ارشد و مؤلف زندگینامه مسروب ماشتون در این باره بر می‌خوریم که بر اساس آن، ارمنیان در همه نواحی به این زبان سخن نمی‌گفتند بلکه در ارمنستان باستان گویش‌های گوناگون روان بود. لیکن پس از سده نهم از نظر گفتاری تدریجاً جای خود را به

نشانه‌های الفبای ارمنی

نام قدیم	نام مدرن	تلفظ	ردیف
آش	ash	â	۱
پن	pén	b	۲
گیم	gim	g	۳
دا	da	d	۴
یو	yoo	y, e	۵
زا	za	z	۶
ا	a	e	۷
ات	at	ə	۸
تو	to	t	۹
ز	z	ž	۱۰
اینی	aini	i	۲۰
لیون	lion	l	۳۰
لیک	like	x	۴۰
دش	dash	ds	۵۰
زا	za	k'	۶۰
پن	pen	h	۷۰
ذما	zma	dz	۸۰
غات	gat	q	۹۰
چه	che	tç	۱۰۰

میکند و گ. در مگردیچیان با استفاده از این امدادهای خوب این سنگ نوشته به جزیره سوان می‌رود. وی در این باره آشخاره‌بیان کرده است: «سالانه ۱۸۸۴ (۱۹۴۲) باستانشاس را نیز در جریان کار قرار می‌گیرد و این سالهار میدارد که چنین اثری را نیز در بخش لوری مشاهده کرده است. این اثر این سنگ صلیب بعدها پاباود شده و پا ناپدید گشته است و یاد نمایند. این سنگ اینجا نباشد در وجود و محتوای آن می‌باشد.

حروفی که اکنون ارمنیان با آن می‌نویسند سال ۴۰۶ (به گمانی ۴۰۵ و ۳۹۳) توسط مسروب ماشتوتس (۴۴۰-۲۶۲)، اعدام شده است. پیش از آن مکاتبات درباری بربانهای یونانی، آشوری و پارسی صورت می‌گرفت و از سویی پادشاه و رامشاپوه و جاثلیق ساهه‌ک پارتیو مشتاق پیدایی الفبای ارمنی بودند و ماشتوتس آنان را پشتیبان خویش یافت، و از سویی آکاهی رسید که اسقف دانیل آشوری حروفی برای ارمنیان بوجود آورده است لذا بی درنگ پیکی فرستادند تا الفبای او را بیاورند. مسروب ماشتوتس پس از آزمایش آن الفبا در می‌یابد که با ویژگی‌های آواری زبان ارمنی ناسازگار است لذا خود در بی پدید آوردن الفبای ارمنی بر می‌آید، از این رواهی سوریه و مرکز عمدۀ فرهنگی و علمی آن زمان، ادسا و ساموسادمیشود، و در ادسا موفق به ابداع الفبا ارمنی شده به ارمنستان باز می‌گردد. الفبای پیشنهادی ماشتوتس ۳۶ حرف داشت که در آن ۰، ۰ (F, O) کم بود و این دو حرف در سده‌های میانه به حروف ارمنی افزوده شد و اکنون الفبای ارمنی دارای ۳۸ نشانه است*.

* برای آکاهی بیشتر از چگونگی اختراع حروف ارمنی به جلد نخست نامداران فرهنگ ارمنی تهران، ۱۳۶۱ ترجمه‌ای. گرمانیک نگاه کنید.

.....:

- ۱ : در ارمنی حروف دوگونه‌اند، بزرگ و کوچک. ستونهای اول و دوم شامل حروف چاپی بزرگ و کوچک و ستونهای سوم و چهارم نمایشگر حروف نوشتاری بزرگ و کوچک‌اند.
- ۲ : ستون پنجم شامل نام قدیمی حروف در مجموعه الفبا است که امروزه بکار نمی‌رود و ستون ششم شامل نام امروزی حروف در الفبا است.
- ۳ : ستون هفتم شامل تلفظ حروف ارمنی با معادل لاتین آنهاست.
- ۴ : در ستون هشتم نیز ارزش عددی حروف ذکر شده است، و چنانکه دیده می‌شود بجز از دو حروف پایانی که پس از مسروب افزوده شده است ارزش عددی حروف ارمنی تا ۹۰۰۰ است، در حالیکه ارزش عددی حروف ابجدی تا ۱۰۰۰ بیشتر نیست زیرا که تعداد حروف آن کمتر است.
- ۵ : در الفبای کوتني ارمنی بجای **(v)** که عملاً "کمتر بطور مستقل بکار مسروب حرف مرکب **nL** (نل) را قرار داده‌اند. حرف مرکب **ya** (yev) را نیز بین **p** و **r** اضافه کرده‌اند بنابراین الفبای کوتني ارمنی شامل ۳۹ حرف می‌شود که ۶ حرف آن مصوت (**T** و **A**) و ۳۳ حرف دیگر صامت (**bi آوا**) است.
- ۶ : خط ارمنی از چپ به راست نوشته می‌شود.

حروف مصوت زبان ارمنی

w	ա
է (e)	e
ը	օ
ի	ի
օ (n)	օ
nL	ս

թ զ ղ զ թ ժ լ լ լ զ կ հ ։ Հ ա վ ա (صامت) : թ զ ղ զ թ ժ լ լ լ զ կ հ ։ Հ ա վ ա (صامت) : թ զ ղ զ թ ժ լ լ լ զ կ հ ։ Հ ա վ ա (صامت) : թ զ ղ զ թ ժ լ լ լ զ կ հ ։ Հ ա վ ա (صامت) :

نام قدیم	نام نوشتاری	تلفظ	ردیف
մ	մ	m	200
հ	հի	h, y	300
ն	նու	n	400
շ	շա	š	500
զ	զ	z	600
չ	չա	č	700
պ	պ	p	800
յ	յե	j	900
ռ	ռ	rr	1000
ս	ս	s	2000
վ	վե	v	3000
տ	տիւն	t'	4000
ր	ր	r	5000
շ	շու	ts	6000
ւ	ւուն	u	7000
փ	փիւր	p	8000
ք	քե	k	9000
Ֆ	ֆ	f	—

حروف مرکب (دو صدایی) ارمنی

پدر	պար	hāyr	هایر
روشن، نور	լոյս	luys	لوس
نوح	նոյ	noy	نوی
ارمنستان	հայաստան	hāyāstān,	هایاستان
بغمرا	հերամայե	heramaye	هرامایه
خورشیدی	արեվային	arevāyin,	آریون
آما	արծոք	ārdyok,	ارتسوک
وجود	գոյություն	goyutyun,	گویوتیون
جای	թէյ	θēj	تےی

شیوه‌های نوشتن ارمنی

پس از آنکه نظام سوسیالیستی در ارمنستان برقرار گردید (۱۹۲۰) دولت جدید در چهارم مارس ۱۹۲۲ طی مصوبه‌ای تغییر شیوه نوشتن ارمنی را اعلام کرد. بر اساس شیوه جدید برخی نارسایی‌ها که در نوشتن برخی حروف که در لغات، دارای یک نوع آوا بودند بر طرف گردید. شیوه نویزه زبان ارمنی شرقی است و در ارمنستان بدان می نویسند و چنانکه پیشتر گفته شده با آنکه در ارمنستان و ایران به زبان ارمنی شرقی سخن گفته می‌شود، در ایران هنوز به شیوه املای سک قدیم می نویسند و کتابهای درسی نیز به همان شیوه است، لیکن برخی نشریات و کتابها شیوه جدید را پذیرفتند. یکی از ویژگیهای آشکار شیوه جدید آسانی نگارش آن است زیرا که تقریباً همان اشکالی که در زبان فارسی آمیخته به عربی در نوشتن (چند ت، طیار، ظ، ض، د و غیره) دیده می‌شود در شیوه قدیمی نوشتن ارمنی نیز هست و روش جدید آنها را بر طرف می‌سازد از آنجا که فعلاً "شیوه رسمی نگارش در ایران همان شیوه قدیمی است ما نیز در این کتاب همان روش املای قدیم را برگزیده‌ایم منتها اصول شیوه جدید را

نیز در بخش پیوسته‌های کتاب باز می‌نماییم تا اولاً" به کتاب حاضر جامعیت بخشیم و ثانیاً "هم میهنان فارسی زبان علاقه‌مند به یادگیری زبان ارمنی در صورت روپارویی با اشکالات املایی با استفاده از روش جدید این مشکلات را بر طرف سازند و آنکه به مرور زمان بر روش قدیمی نیز تسلط یابند. از دیگر سو، بیشتر کتابهای ارمنی در رشته‌های مختلف و بویژه ادبیات در ارمنستان با روش جدید نوشته و چاپ می‌شود از این رو یادگیری آن اصول برای آن دسته از فارسی زبانان که مایلند از کتابهای ارمنی نیز استفاده کنند ناگزیر است.

تدریس الفبای ارمنی

در اینجا اول حروف بزرگ و کوچک سهی تلفظ لاتین و فارسی آنها آورده می‌شود.
T - این حرف برابر حرف **ت** فارسی و معنی است و از الفبای اوستایی گرفته شده است.

սսս	āsā	(آسا)	بکو
արի	äri	(آری)	بیا
նա	nā	(نا)	او

2-Բ Բ ، բ ، բ = ب
این حروف جزو حروف صامت ارمنی است و همواره (ب) تلفظ می‌شود مانند:

բակ	bāk	(باک)	حياط
բու	bu	(بو)	جعد
բոյն	buyn	(بوین)	لانه

3-Գ Գ ، ց ց این حرف نیز صامت بوده مانند فارسی تلفظ می‌شود مانند:
գարոն (گارون) بهار
ցորց (گرگ) قالی
ցեր (گر) چاق، فربه

نوشته نمیشود تنها اگر در اول کلمه تلفظ شود نوشته میشود.

ընկեր	ənk'er	(انکر)	دوست
ընտանիք	ənt'ānik	(انتانیک)	خانواده
խմել	xəmel	(حمل)	نوشیدن

این حرف جزو حروف صامت ارمنی است و همواره ت (t) تلفظ میشود:

թերթ	tert	(ترت)	روزنامه، نشریه، ورق
թուզ	tuz	(توز)	انجمیر
աթոռ	ātorr	(تر)	صندلی

10 - **Ժ Ժ , Զ = Ճ**

این حرف جزو حروف صامت ارمنی است و همواره ڇ (z) تلفظ میشود

ժամ	žām	(زام)	ساعت، کلیسا
կոչ	k'už	(کوز)	پارچ آب
ուշ	už	(اوژ)	نیرو، قدرت
էջան	ežan	(ازان)	ارزان

11- **Ի Ի Ի = Ա**

این حرف از حروف مصوت زبان ارمنی است و همواره (ای) i تلفظ میشود:

Իրան	irān	(ایران)	ایران
գին	gīn	(گین)	بهای
պանیر	p'ānir	(پانیر)	پنیر
կափիկ	k'āp'ik'	(کاپیک)	میمون
կին	k'in	(کین)	زن

12- **Լ Լ Լ = Լ**

این حرف جزو حروف صامت ارمنی است و همواره ل (l) تلفظ میشود:

4 - **Դ Դ Դ = Ճ**

این حرف نیز از حروف صامت ارمنی است و همواره د (d) تلفظ میشود
مانند:

դոր	durr	(دور)	در
դար	dār	(دار)	قرن
դա	dā	(دا)	آن

5 - **Ե Ե Ե = Յ**

این حروف از حروف مصوت ارمنی است، در اول کلمه ی (y) ولی در میان و آخر کلمه ی (e) تلفظ میشود مانند:

ես	yes	(یعنی)	من
խմել	xəmel	(حمل)	نوشیدن
երկու	yerku	(بریکو)	دو

6 - **Զ Զ Զ = Չ**

این حرف از حروف صامت است و همواره ڇ (z) تلفظ میشود مانند:

ազատ	äzät'	(زات)	زاد
մազ	māz	(ماز)	مو
զանց	zāng	(زانگ)	زنگ

7 - **Է Է Է = Ի**

این حرف از حروف مصوت ارمنی است و همواره ی (e) تلفظ میشود
مانند:

ար	er	(ار)	بود
աշ	eš	(اش)	خر
կին	k'es	(کین)	نیم، نصف

8 - **Ը Ը Ը = Ս**

این حرف از حروف مصوت ارمنی است و همواره س (s) تلفظ میشود تلفظ این حرف برای فارسی زبانان کمی مشکل است (تلفظ آن مانند تلفظ ل در کلمه انگلیسی turn است) این حرف در داخل کلمات گهگاه شنیده میشود ولی

մէک	mek'	(مک)	یک
մանուկ	mānuk'	(مانوک)	بچه، کودک
16- Հ h	h	= ه	

این حرف جز و حروف صامت است و بجز در چند مورد که تلفظ نمیشود همواره ه (h) تلفظ میشود (این موارد استثنائی در بخش ضمایم خواهد آمد) :

հաց	hāts	(هاتش)	نان
հաւ	hāv	(هاو)	مرغ
հոր	hor	(هُر)	چاه
հին	hin	(هین)	کهنه قدیمی
հարս	hārs	(هارش)	عروس
աշխարհ	əšxār	(آشخار)	دنیا

17- Ձ Ճ	dz	= ز	= د + س
----------------	-----------	-----	---------

این حروف نیز صامت است و در فارسی برای آن معادلی نیست اهالی ریاضیان بخوبی آنرا تلفظ میکنند.

ձուک	dzuk'	(دُزوک)	ماهی
ձի	dzi	(دُزی)	اسب
ձոր	dzor	(دُزر)	دره
ձմեռ	dzamerr	(دُزمِر)	زمستان
բրինձ	briindz	(بریندز)	برنج

18- Ղ Ղ	q	= غ	این حرف نیز صامت است.
----------------	----------	-----	-----------------------

աղ	āq	(غ)	نمک
կաղ	k'āq	(کاغ)	لنگ (تل)
զող	goq	(گُون)	دزد
խաղող	xāqoq	(خاغُون)	انگور
մեղու	mequ	(منو)	زنبور عسل

լայن	lāyn	(لاین)	بهن
լոր	lur	(لور)	خبر
լեզու	lezu	(لِزو)	زبان
լեռ	terr	(لِر)	کوه
լավ	lāv	(لاو)	خوب

این حرف از حروف صامت ارمنی است و همواره خ (x) تلفظ میشود:

խուեل	xosel	(خیل)	سخنگفتن
խոր	xor	(خُر)	زرف
խմբ	xemor	(خُمر)	خمیر
խանջոհանոտ	xanjanots	(خهانتس)	آشپزخانه
խումբ	xumb	(خومب)	گروه

این حروف جز و حروف صامت ارمنی است و همواره (ds) تلفظ میشود

و در الفبای فارسی برای آن معادلی نیست، و در آن بقدرتی سرعت داده میشود که حرفی نزدیک به چ بگوش میرسد :

ծաղիկ	dsāqik'	(دُساغیک)	گل
ծառ	dsārr	(دُشار)	درخت، دار
ծով	dso v	(دُسو)	دریا
այծ	āyds	(آیدش)	بر
մեծ	meds	(مِدش)	بزرگ

این حرف صامت است و در فارسی معادلی برای آن نیست تقریباً شبیه تلفظ صحیح ق است.

կարակ	k'ārāk	(کاراک)	کره
կաշի	k'āši	(کاشی)	پوست

<i>tun</i>	<i>t'un</i>	(تون)	خانه
<i>ānun</i>	<i>ānun</i>	(آنون)	نام
<i>šun</i>	<i>šun</i>	(شون)	سک

23- ī 2 š = ش

این حرف صامت است و همواره ش (š) تلفظ میشود مانند:

<i>uš</i>	<i>uš</i>	(اوش)	دبر
<i>ānuš</i>	<i>ānuš</i>	(آنوش)	شیرین، نوش
<i>šākār</i>	<i>šākār</i>	(شاکار)	قند
<i>šenk</i>	<i>šenk</i>	(شنک)	ساختمان
<i>šāt</i>	<i>šāt</i>	(شات)	زیاد، بسیار

24- ɒ ɒ vo, o = و، ا

این حرف از حروف مصوت ارمنی است و در ابتدای کلمات (vo) اما در میان کلمه‌ها (o) تلفظ میشود مانند:

<i>vort'eq</i>	<i>vort'eq</i>	(ورتّق)	کجا؟
<i>vors</i>	<i>vors</i>	(ورس)	شکار
<i>vort</i>	<i>vort</i>	(ورت)	کرم
<i>tāgāvor</i>	<i>tāgāvor</i>	(تاگاور)	پادشاه
<i>t'oms</i>	<i>t'oms</i>	(تمس)	بلیط

25- ŋ ŋ č = چ

این حرف از حروف صامت است و همواره چ (č) تلفظ میشود مانند:

<i>čor</i>	<i>čor</i>	(چُر)	خشک
<i>čors</i>	<i>čors</i>	(چُرس)	چهار
<i>čāmic</i>	<i>čāmic</i>	(جامیچ)	کشم
<i>čāp</i>	<i>čāp</i>	(چاپ)	اندازه
<i>šunč</i>	<i>šunč</i>	(شونچ)	نفس

26- ɾ ɾ p = پ

این حرف از حروف صامت است و معادل آن در فارسی وجود ندارد

ت + ج =

این حرف صامت بوده در فارسی معادلی ندارد.

ظهر، ناهار (تچاش)

چاره، دارو (تچار)

سخنرانی (تچانج)

مهندس آرشیتکت (تچارتاراپت)

20- ʊ ʊ m = م

این حروف جزو حروف صامت است و همواره م (m) تلفظ میشود مانند:

مادر (māyr)

موش (muk')

گوشت (mis)

پیاده رو (māyt)

بخش، نسبت (mäs)

21- ɔ ɔ h, y = ه، ی

این حرف جزو حروف صامت است و در اول کلمات (ه) h و در میان

کلمات ی (y) تلفظ میشود مانند:

امید (huys)

طبقه (hārk')

مناسب (hārmār)

آیی، کبود (kāp'uyt')

پیمان (p'āymān)

22- Ն ն n = ن

این حرف از حروف صامت ارمنی است که همراهه n تلفظ میشود

مانند:

کشتی (nāv)

نو، جدید (nor)

تقریباً ترکیبی از ب و پ می باشد.

սեղան	seqān	(سیغان)	میز
սեր	ser	(سر)	حامه
30 - Վ Վ	v	= و	این حرف جزو حروف صامت است:
վեց	vets	(وَش)	شن
վերջ	verč	(وِرچ)	پایان
վիզ	viz	(ویز)	گردن
վնաս	vēnas	(وَناس)	زیان، ضرر
վերեւ	verev	(وروُ)	بالا

31- S տ t' = ت
این حرف جزو حروف صامت است و در فارسی معادلی برای آن نیست.
و تقریباً از ترکیب دوت بوجود می آید.

պատ	p'āt'	(پات)	دیوار
արտ	ārt'	(آرت)	مزروعه
սուտ	sut'	(سوت)	دروغ
տօն	t'on	(تون)	عید، جشن
տակ	t'ak	(ناک)	گرم، داغ

32- Ռ Ռ r = ر
این حرف صامت است و همواره ر (r) (تلفظ مشود و تفاوت آن با n این است که r ملایم است ولی n شدید.

սուր	sur	(سور)	تیر
տուր	t'ur	(تور)	بده!
ապուր	āp'ur	(آبور)	سوب، ش
կերակուր	k'eräk'ur	(کراکور)	غذا
հայր	hāyr	(هایر)	پدر

33- Ց ց ts = تس
این حرف صامت در فارسی موجود نیست و از ترکیب ت و سی

պաղ	p'āq	(پاغ)	خند، سرد
պատ	p'āt'	(پاد)	دیوار
պար	p'ār	(پار)	رقص
պարէն	p'aren	(پارن)	آذوقه
պիտի	p'it'i	(پیتی)	باید
պնակ	p'enāk'	(پناک)	بشقاب

27- Ջ Ջ j = ج
این حرف جزو حروف صامت است:

ջուր	jur	(جور)	آب
ջութակ	jutāk'	(جوتاک)	ویولن
ջրմէժ	jervež	(حروز)	آبشار
ջիղ	jīq	(جیغ)	بی، عصب
ջոկ	jok'	(جُك)	جدا

28- Ռ Ռ rr = ر
این حرف جزو حروف صامت بوده و همواره بصورت (rr) مشدد است
مانند:

ծուռ	dsurr	(دُسُور)	کج
ռազմիկ	rrāzmik'	(رازمیک)	جنگجو، حنگنه
ռռուս	rrus	(روس)	روس
առավոտ	ārrāvot'	(آراؤت)	صبح، بامداد
առաջ	ārrāj	(آرآج)	جلو

29- Ս Ս s = س
این حرف صامت و همواره س (s) تلفظ مشود.

սառ	sārr	(ساز)	سرد
սար	sār	(سار)	کوه
այս	āys	(آیس)	این

بدست می آرد :

د درد	<i>tsaw</i>	(تساو)
خ خس	<i>täts</i>	(تاش)
گرمه	<i>läts</i>	(لاش)
گندم	<i>tsoren</i>	(تشوین)
گل	<i>tsex</i>	(تبیخ)

37 - ۰ ۰ ۰ = ۱

این حرف جزو حروف صامت است و همواره تلفظ میشود، و چنانکه پیدا است از الفبای لاتین گرفته شده است.

<i>or</i>	<i>or</i>	(أَرْ)	رور
<i>ot</i>	<i>ot</i>	(أُتْ)	هوا
<i>got'i</i>	<i>got'i</i>	(كُنْتِي)	کمر
<i>kɔšik</i>	<i>kɔšik</i>	(كُوشِيك)	کفس
<i>otānāv</i>	<i>otānāv</i>	(أُتاناو = كشتی هوانی)	هوابیما

38 - ֆ ֆ ֆ = ۱

این حرف جزو حروف صامت است و همواره ف (f) تلفظ میشود و از الفبای لاتین گرفته شده است.

<i>film</i>	<i>film</i>	فیلم
<i>fransīā</i>	<i>fransīā</i>	فرانسه (فرانسیا)
<i>fak'ult'et</i>	<i>fak'ult'et</i>	دانشکده (فاکولتیت)

اضافه بر اینها ت (لما) سر وجود دارد که تلفظ میشود:

<i>arev</i>	<i>arev</i>	(أَرِفْ)	آفتاب
<i>sev</i>	<i>sev</i>	(سِفْ)	سیاه
<i>n̩ru</i>	<i>n̩ru</i>	(نُرُو)	جوی
<i>ur</i>	<i>ur</i>	(أُورْ)	کجا

از ترکیب و خواهیم داشت، که یعنی تلفظ میشود

<i>gwl</i>	<i>tsav</i>	
<i>þwg</i>	<i>täts</i>	
<i>lwg</i>	<i>läts</i>	
<i>gnrbñ</i>	<i>tsoren</i>	
<i>gbñ</i>	<i>tsex</i>	

34 - ٴ ٴ ٴ = و

این حرف جزو حروف صامت است و تنها در میان کلمات می آید و (w) تلفظ میشود. این حرف اگر پس از n فرار گیرد مجموعاً "او" نام تلفظ میشود:

<i>awar</i>	<i>āvär</i>	(أَوار)
<i>awel</i>	<i>āvel</i>	(أَول)
<i>awaz</i>	<i>āvāz</i>	(أَواز)
<i>awazak</i>	<i>āvāzāk'</i>	(أَوازاك)
<i>awazan</i>	<i>āvāzān</i>	(أَوازان)

35 - Փ փ փ = پ

این حرف جزو حروف صامت است و همواره پ (p) تلفظ میشود:

<i>pus</i>	<i>pus</i>	(پوش)
<i>posi</i>	<i>posi</i>	(پُشی)
<i>pāk'</i>	<i>pāk'</i>	(پاک)
<i>pos</i>	<i>pos</i>	(پُس)
<i>pāyt'</i>	<i>pāyt'</i>	(پايت)

36 - Ք զ զ = گ

این حرف جزو حروف صامت است و همواره ک (k) تلفظ میشود.

<i>kär</i>	<i>kär</i>	(کار)
<i>kāmi</i>	<i>kāmi</i>	(کامي)
<i>kuyr</i>	<i>kuyr</i>	(کویر)

بخش ۱

(احوال جرسی հարցնել)

եսկլաւ եմ	من هم خوبم
ձեր անունն ի՞նչ է	نام شما چیست؟
իմ անունն Արարատ է	نام من آرارات است.
իսկ ձեր ազգանունը՝	اما نام خانوادگی تان؟
ազգանունս Մինասեան է	نام فامیلی میناسان است
ձեր գործն ի՞նչ է	شغل شما چیست
ուսանող եմ	دانشجو هستم
սա ի՞նչ է	این چیست؟
սա գիրք է	(این) کتاب است
ցտեսութիւն	خدا حافظ، به امید دیدار
այս էլ հաշւիչ մեքենայ է	این هم ماشین حساب است
իսկ այն գրիչ է	اما آن قلم است
սրանք մերն են	اینها مال ما هستند
նրանք մերն են	آنها مال شما هستند.
ինչքա՞ն սիրուն է	چقدر قشنگ است!
նա լաւ աշակերտ է	او شاکرد خوبی است.

نکات دستوری

ضاییر فاعلی ارمنی بشرح زیر است:

ես	من	մԵնք	ما
դու	تو	դուք	شما
նա	او	նրանք	ایشان
եմ	هستم	ենք	هستیم
ես	هستی	էք	هستید
է	است.	են	هستند

ԲԱԺԻՆ 1

واژه‌ها

ես	من	ինչ	چه
լաւ	خوب	անուն	نام
ինչպէս	چطور	իսկ	اما
եմ	هستم (در جمله em تلفظ می‌شود)	ազգանուն	نام خانوادگی
շնորհակալ	متشرک	ուսանող	دانشجو
դուք	شما	գիրք	کتاب
էլ	هم	գրիչ	قلم
ձեր	مال شما (صفت ملکی)	հաշւիչ մեքենայ	ماشین حساب
է	است	մերն	مال ما (ضمیر ملکی)
այս	این	ձերն	مال شما (ضمیر ملکی)
այն	آن	սիրուն	قشنگ
սա	این	աշակերտ	شاکرد، محصل
զործ	کار، شغل	նա	او

گفتارها

سلام	خوبی
حالتان چطور است؟	حال شما چطور است؟
خوبی	خوب
متشرکم	متشرک
حال شما چطور است؟	حال شما چطور است؟

پիշ ۳

یک گام به پیش

Մի քայլ առաջ

واژه‌ها

n ^o վ	جهکسی، که؟	շատ	بسیار، خیلی
հարեւան	հմայե	ծարաւ	تشنه
կին	Ճ	սեղան	մոز
մայր (մայրիկ)	մادر	մէջ	داخل، اندر، در
հայր (հայրիկ)	պدر	ջուր	آب
մարդ	մոր	վրայ	روی
որտե՞ղ	կجا	այս	آری
քաղցած	կը		

Հفتارها

դու n ^o վ ես	تو کیستی؟
Ես ձեր հարեւանն եմ	من هմայե شما هستم
Այս կինն n ^o վ է	این Ճ گیست
Նա իմ մայրն է	او مادرم است
Իսկ այս մարդն էլ հայրս է	اما این مرد هم پدرم است
Քո գիրքը որտե՞ղ է	كتاب تو کحاست؟
Սեղանի վրայ է	روی موز است
Քաղցած ես	گرسنای؟
Այս շատ քաղցած եմ	آری بسیار گرسنام
Մասիսը ծարաւ է	մاسیս تشنه است
Ջուրը սաղցարանի մէջ է	آب داخل یخچال است

لازم به یادآوری است که وقتی این افعال با متم همراه میشوند می‌توان
فاعل را حذف کرد یعنی مانند فارسی مثال:

գործաւոր եմ

Ես գործաւոր եմ

کار گرم

من کار گرم

حالات اضافی

در ارمنی حالت اضافی توسط جزء **Ղ** بیان میشود که به آخر مضاف ایه اضافه شده سه مضاف آورده میشود:

սեղանի ոտը

حروف تعریف در ارمنی

اگر نامی که بکار میبرد برای شنونده پا گوینده شناخته شده باشد (اسامی معرفه) از حرف تعریف **Ղ** یا **Ն** استفاده میشود. **Ղ** به آخر اسامی که به حرف **Ա** صدا ختم میشود، اضافه میگردد در صورتیکه **Ն** به اسامی مختوم به حرف **Ճ** صدادار اضافه میشود. مانند:

շակր (شاکردى که شناخته شده است) **շշակերտը**

ջու (جویی که شناخته شده است) **առուն**

در صورتیکه از حرف تعریف **Ղ** سودبیریم، کلمه‌ای که پس از آن می‌آید با حرف صدا دارد **յակ, սկ, սթ, սպ, ստ, սպ, սթ, սպ, սպ, սպ, սպ, սպ** و **շ** شروع شده باشد این **Ղ** تبدیل به **Ն** میشود مانند:

նա ցերեկները գործում է او روزها کار میکند

նա ցերեկներն էլ բնում է او روزهاهم میخوابد

اسامی نامعین (نکره) حرف تعریف نمیگیرند مانند:

անշ Ամոز կتاب միխوانմ գիրը է կարդում

شیوه پرسشی کردن گفتار

در ارمنی با تغییر شیوه بیان، جمله را سوالی میکنیم و در نوشتن روی آخرین حرف صدادار کلمه‌ای که مورد سوال قرار میگیرد نشان **՞** که معادل است قرار میگیرد مثال:

Ո՞վ ն է ա կի՞ստ?

Մի ծաղկով զարուն չի լինի

با یک گل بها رنمیشود (داستان ارمنی)
Աշխարքը ծով, մեզ համար սով

دنیا دریا و مادر قطعی (داستان)
Կواه րօիա ճմաստ (Ճմաստ)

Աղւէսի վկան իր պոշն է

نکات دستوری

صفات ملکی ارمنی بدین قرارند:

իմ	մեր	مال ما
քո	ձեր	مال تو
նրա	նրանց	مال ایشان

صفات ملکی همواره قبل از اسم بکار میروند مثال:

իմ գիրքը کتاب من

քո մատիտը مداد تو

گاهی صفات ملکی در اشعار بعد از اسم می‌آید که جنبه شعری و ادبی دارد:

սարերը սէզ کوههای بلند

همچون فارسی، در ارمنی نیز صفات منصل ملکی وجود دارد که پس از نام افزوده میشوند:

-ս	մ	-ներս	مان
-----------	----------	--------------	-----

-դ	տ	-ներդ	نان
-----------	----------	--------------	-----

-ն	շ	-ներն ի ներն	شان
-----------	----------	---------------------	-----

մատիտս	մատիտս	مدادم
---------------	---------------	-------

մատիտդ	մատիտդ	مدارت
---------------	---------------	-------

մատիտը (ն)	մատիտը (ն)	مدارش
-------------------	-------------------	-------

սրտներս	սրտներս	دلمان
----------------	----------------	-------

پختش ۳

(آفراد خانواده - سن و فامیل، տարիք, ազգական)

واژه‌ها

մեծ	بزرگ	ամուսին	سوهر
մի	یک، -ی	տա	مادرزن
ծանօթ		զոքանչ	مادرشومر
բարեկամ»	ազգական	սկեսուր	پدرزن
		قوم خویش، خویشاوند	پدرشومر
երեխայ	بچه، کودک	սկեսրայր	نامادری
զաւակ	فرزند	մայրացու	نابدری
եղբայր	برادر	հայրացու	نایپرسی
քոյր	خواهر	տղացու	نادختري
մեծ պապ (պապ)	پدر بزرگ	աղջկացու	بوه
մեծ մամ (մամ)	مادر بزرگ (پاپ)	թոռ	بنتم
տղայ	پسر	որբ	ساله
աղջիկ	دختر	տարեկան	۲ ساله
հօրեղբայր	عمو	2 տարեկան	چند
մօրեղբայր ^{բենի}	داش (حالو)	yerk'ս t'ārekān	آقا
մօրաքոյր	خاله	քանի	بانو،
հօրաքոյր	عممه	տիկին	دوشیزه
փեսայ	داماد	օրիորդ	همچنین، هم، نیز
հարս	عروس	եւս yevəs	دارد
քաւոր	ساقدوش	ունի	دارند
եղբօրկին	زن برادر	ունեն	بیست و پنج
աներձագ	برادر زن	քսան հինգ	پانزده
տեղը	برادرشومر	տասն հինգ	

گفتارها

Պարոն Արարատը երեք զաւակ ունի

آقای Ռարտ սե վրզند دارد.

Տիկին Յասմիկը նրա կինն է Խամ համակ հմը աւատ նրանց մեծ տղայի անունը Կարէն է Ասմ պը بزرگ آنها կարն* է.

Իսկ Սուրէնը փոքր տղան է Ամասոն պը կոյշ աւատ. Նրանք ունեն մի աղջիկ եւս Անհայ է դختր հմ ձարն. անունն Արփի է Ամշ Արի է աւ.

Սուրէնը քսանմէկ իսկ Արփին տասն հինգ տարեկան է Սուն ۲۱ Ամ Արի ۱۵ տար է աւ.

Քանի տարեկան ես چند տար է աւ? ۲۵ տար է աւ.

Քսան հինգ տարեկան եմ Ես ու Կարէնն ազգական (բարեկամ) ենք, նա բենիիս տղան է աւ Ասմ պը մաս է աւ. աւ Ամ Արի է աւ.

Աղքատի ունեցածը հարուստի որսն է Դարայ վقیر շկար շրուտնատ (Ճաշտան արմեն)

Դարայ վقیر շկար շրուտնատ (Ճաշտան արմեն)

نکات دستوری

زمان در زبان ارمنی

در زبان ارمنی بطور کلی سفرمان اصلی وجود دارد. گذشته، حال و آینده.

زمان حال شامل: زمان حال اخباری، زمان حال استمراری و حال التراوی.

زمان گذشته شامل: گذشته اخباری، گذشته ساده، گذشته استمراری،

*- کارن که با دگرگونی زبان در شاهنامه بگونه قارن آمده است نام پسر کاوه آهنگر است.

۲- وجه وصفی معلوم $\eta\acute{e}r\acute{e}w\acute{a}r$

وجه وصفی معلوم با اضافه کردن $t\acute{e}$ به بن مصدر بدهت می‌آید.

$սովորել = սովորում$
با اضافه کردن افعال کمکی (زمان حال) به این وجه وصفی زمان حال
اخباری ساخته میشود:

$t\acute{e}u$	$սովորում$	$t\acute{e}v$
من یاد میگرم	فعل کمکی	و جه وصفی معلوم ضمیر فاعلی

نوع دیگری نیز وجود دارد که با افزودن $t\acute{e}u$ به مصدر بدهت می‌آید و در جمله بصورت متمم فعل ظاهر میشود:

$սովորել+իս=սովորելիս$
در حال یاد گرفتن، در عین یادگیری
این وجه وصفی آینده $\eta\acute{e}r\acute{e}w\acute{a}r$ یا $\eta\acute{e}r\acute{e}w\acute{a}r$ ساخته میشود.
زمان آینده بکار میرود: $\rightarrow սովորելու$
 $սովորելու$ یاد خواهم گرفت $t\acute{e}m$

۴- وجه وصفی کامل $\eta\acute{e}r\acute{e}w\acute{a}r$

برای ساختن زمانهای نقلی و بعيد بکار میروند و بد و صورت ساخته میشود اگر مصدر به $t\acute{e}$ ختم شده باشد همان خود مصدر، وجه وصفی کامل است ولی اگر به $w\acute{l}$ ختم شده باشد $w\acute{l}$ را حذف میکنیم و بجایش $wg\acute{b}t$ قرار میدهیم:
 $սովորել \rightarrow սովորել$
 $խաղալ \rightarrow խաղ+wg\acute{b}t=խաղացել$

یاد گرفتام $t\acute{e}m$

بادی کردام $t\acute{e}m$

۵- وجه وصفی مجھول با استمراری $\eta\acute{e}r\acute{e}w\acute{a}r$

اگر علامت مصدر $t\acute{e}$ باشد آنرا حذف و بجایش $w\acute{s}\acute{d}$ قرار میدهیم و اگر مصدر به $w\acute{l}$ مختوم باشد آنرا حذف و بجای آن $wg\acute{a}\acute{d}$ قرار میدهیم:
 $r\acute{n}t\acute{e}l$ خوابیدن
 $r\acute{n}+w\acute{a}\acute{d}=r\acute{n}w\acute{a}\acute{d}$ خوابیده

گذشته دور (بعید)، گذشته نزدیک (نقلی) آینده در گذشته.

زمان آینده: آینده ساده در دستور زبان ارمنی حملات دارای ۵ حالت هستند و برخی انواع خاص زمانی فعل را در حالت‌های مختلف طبقه‌بندی کرده‌اند که به آنها اشاره خواهد شد. این حالات عبارتند از:

- 1- خبری $սահմանական$
- 2- تمنای $ըղձական$
- 3- شرطی $պայմանական$
- 4- التزامي $հարկադրական$
- 5- امری $հրամայական$

ماچون بر اساس دستور زبان فارسی تدریس زمانهای ارمنی را A غاز میکیم
حالت التزامي را نیز جزو زمانهای حالت خبری بیان می‌کنیم.
کفتار در وجوده وصفی ($\eta\acute{e}r\acute{e}w\acute{a}r$)
در ارمنی هفت وجه وصفی وجود دارد.

۱- وجه مصدری $\eta\acute{e}r\acute{e}w\acute{a}r$

مصدری‌های ارمنی از دو قسمت تشکیل میشوند ۱- ریشه یا بن ۲- علامت مصدری $t\acute{e}$ یا $w\acute{l}$ که معادل فارسی آن دن یا تن و در انگلیسی $t0$ است.
ریشه یا بن مصدر یا ساده است یا مرکب مانند:

$կարղալ$ = $կարդ+ալ$
علامت مصدری بن ساده

علامت مصدری بن مرکب $t\acute{e}l = բարձրացնել$
 مصدرها عموماً با اضافه کردن $t\acute{e}$ یا $w\acute{l}$ به ب الكلمات مختلف ساخته میشود:

- الف - بابن فعل $վազ+ել = վազել$ دویدن
- ب - با اسم $խաղ+ալ = խաղալ$ بازی کردن
- ج - با صفت $մանր+ել = մանրել$ خرد کردن
- د - با قید $շտապ+ել = շտապել$ عجله کردن
- ه - با اوصاف $ֆսֆս+ալ = ֆսֆսալ$ فسفس کردن
- و - با اعداد $երկրորդ+ել = երկրորդել$ دوم واقع شدن.

احساس کرده $\underline{qq+wgw=qqwgw}$ (احساس کردن) զզալ

ترتیب اجزاء اصلی جمله

در ارمنی معمولاً فاعل (یانهاد) پیش از گزاره (یا فعل) قرار میگیرد اما هر گاه گزاره مورد تأکید قرار گیرد میتوان آنرا پیش از نهاد آورد:

Մեր գործերը սկսւեցին Մարտի մէկից
کارهای ما از اول مارس آغاز گردید

Մարտի մէկից սկսւեցին մեր գործերը
که در حمله دوم، گزاره مورد تأکید قرار دارد.

صرف مصدر داشتن (n _L n _B n _L) در زمان حال	n _L n _B n _L	n _L n _B	n _L n _B	داریم
n _L n _B	دارم	n _L n _B	n _L n _B	دارید
n _L n _B	داری	n _L n _B	n _L n _B	دارند
n _L n _B	دارد	n _L n _B	n _L n _B	دارند
				طرز منفی کردن:
չn _L n _B	ندارم	չn _L n _B	n _L n _B	نداریم
չn _L n _B	نداری	չn _L n _B	n _L n _B	ندارید
չn _L n _B	ندارد	չn _L n _B	n _L n _B	ندارند

وجه وصفی مجہول بصورت صفت مفعولی نیز بکار میروند مانند:
տաշել → տաշած: տաշած քար

۶- وجه وصفی فاعلی را یعنی պահակայական դերբար یا նթակայական گذاریم:
اگر مصدر به $\underline{\text{b}}$ مختوم باشد آنرا حذف و بجایش $\underline{n\eta}$ گذاریم:
վազել → վազող = վազող
دونده
اگر مصدر به $\underline{\text{w}}$ مختوم باشد، آنرا حذف و بجایش $\underline{wg\eta}$ قرار میدهیم:
նլաշեր، կوشنده ջան+ացող=ջանացող (کوشیدن) ջանացող
این وجه وصفی برآینجام دهنده و کننده کار دلالت میکند.

۷- وجه وصفی منفی պահակայական դերբար یا նթակայական گذاریم:
اگر مصدر به $\underline{\text{b}}$ ماختوم شده باشد کافی است $\underline{\text{b}}$ را حذف و بجایش $\underline{\text{h}}$ قرار دهیم:
կտրել → կտրի = կտրի
اگر مصدر به $\underline{\text{w}}$ مختوم باشد تنهای $\underline{\text{w}}$ را حذف میکنیم و به جای آن ر می گذاریم → խաղար (بازیکردن)
این وجه با افعال کمکی منفی تشکیل مسندالیه نمیدهد:
Ա հրովար նուար (داستان ارمنی)
Ամեն օր ջուրը գերան չհ բերի

	դերբար	وحدة معنی	հիմք	ս	վերջաւորութիւն վուն
1	անորոշ դ.	مصدر	սովոր հաւատ	ել ալ	նաև կոտ նաւ گرد
2	անելատար դ.	علوم	սովոր հաւատ	ելիս ուլ/ալիս	=
3	կտարելի դ.	بده	սովոր հաւատ	ելու ալու	=
4	լվաղակատար դ.	کامل	սովոր հաւատ	ել ացել	=
5	յարակատար դ.	مجہول	սովոր հաւատ	ած ացած	=
6	հնիմակայական դ.	ماعلی	սովոր հաւատ	ող այող	=
7	մխտական դ.	منی	սովոր հաւատ	ի այ	=

پختش ۴

آنچه در شهر میگذرد

اچون ինչ քաղաքում է անցնում

واژه‌ها

քաղաք	شهر	այգի, պարտէզ	բاغ
պողոտայ	խնան	որբանոց	երօնշահ
փողոց	կոچե	կամուրջ	կը
փակուղի	ննստ	ոտով	պահած
հրապարակ	մیدան	իջնել	պահած ծն
քառուղի	չեմարան	տեղ	جا
յարկաքամին	ապարան	մարզ, սէզ	շն
դպրոց	մարս	մարզագետին	շն շար
հանրակառ	ատօնս	գետին	ձն
սակակառ	տակսি	անտառ	շն շն
մեքենայ, ինքնաշրժ	առու	առու	շուաբ
կանգառ	հող	հող	խակ
կայարան	տուն	տուն	խան
մայթ	համալսարան	համալսարան	դաշնահ
շուկայ	բակուլտէտ, մեմարան	բակուլտէտ, մեմարան	դաշնահ ճն
վաճառանոց	բաշարական	բաշարական	րտուրան
տոմս	բլիտ	բլիտ	արգելանոց, քանտ
տոմսավաճառ,	բլիտ վրօշ	բլիտ վրօշ	սախտան
տոմսածախ			վրօդահ
ոստիկան	պատան	պատան	գիշեան
զրուայգի	բար	բար	պաշ

گفتارها

Մենք քաղաքում ենք ապրում
ما در شهر زندگی մտնիم
Թե հրանք իրանի մայրաքաղաքն է Տեհրان պայخت Իրան է Տեհրان
Թե հրանք շատ մեծ է Տեհրան Խیلی մեծ է Տեհրան
Թե հրանք շատ բնակչութիւն ունի
Տեհրան պայخت Արմենան է Տեհրան
Երեւանը Հայաստանի մայրաքաղաքն է
Երեւանը աւելի քան մէկ միլիոն բնակչութիւն
Երևան ավելի միլիոն նոր جمعیت դارد

ԲԱԺԻՆ 4

գործարան	կարխան	յուշարձան	بنای پاد եօն
խանութ	դکան	մայրաքաղաք	պայտخت
հիւանդանոց	Արմաստան	զգալ	احسان կրն
բուժարան	Ճրմանակ	կլիմայ, օդ, ու ջուր	բ ո հ ո ա
հիւրանոց	(մեհանսրա)		
բնակչութիւն	جمعیت	գործ	կար
ապրել	زندگی կրն	շարունակել	աճ մատ
Հայաստան	Արմենան	արժին	արժեն
աւելի քան	բیշտար	տուն	խան
բաժին	խնչ	զոց անել	աճ բրկրն
իրանագիտական	մրացե	դաս	դրս
ամեն օր	արաշանաս	մաքուր	տմր, պակ
հրօօն	հրօօն	օդ	հոա
կանգնել	այստան		
շաբաթը մէկ անգամ	հետական յիշար	ծեռից տալ	աճ դստ մատ
այստեղ	այսից	որտե՞ղ, ու՞ր	կայ
այնտեղ	ո՞ր		կ
թանգարան	մօզե		ո
գինետուն	միխան	դեռեւս	հոնց

Երևան պայخت Արմենան է
Երևանը Հայաստանի մայրաքաղաքն է
Երևանը աւելի քան մէկ միլիոն բնակչութիւն
Երևան ավելի միլիոն նոր جمعیտ դارد

نکات دستوری

زمان حال اخباری *نبردگار* *آنکاشتار*

برای ساختن افعال زمان حال در این افعال کمکی حال را باید پس از وحد و صفتی معلوم بیاوریم. یعنی اول باید علامت مصدری *باش* را حذف کرد سپس *آنکاشتار* اضافه کنیم آنکاه افعال کمکی را بیاوریم:

کارگشان = *کارگش+آنکاشتار* (خواستن)
کارگشان *نمیخوانم* *نمیخوانم* *نمیخوانم*
کارگشان *نمیخواند* *نمیخواند* *نمیخواند*
کارگشان *نمیخواند* *نمیخواند* *نمیخواند*
کارگشان *نمیخواند* *نمیخواند* *نمیخواند*
 این شیوه در همه فعل‌ها جاری است مگر در مصدرهای *خواستار* (مانند)، *آورد*، *لش* (گریستن) که بصورت زیر (با افزودن *بهرمان* به مصدر) به زمان حال در می‌آوریم:

نمیخوانم
نمیخواند
نمیخواند
نمیخواند

شیوه منفی کردن: برای منفی کردن ابتدا افعال کمکی را بیش از وجه وصفی معلوم آورده و آنکاه به آن خ می‌افزاییم.

نمیخوانم
نمیخواند

شیوه پرسشی کردن: همانگونه که پیشتر گفته شد در سؤالی کردن ترکیب جمله تغییر نمی‌کند بلکه طرز بیان جمله را بطور سئوالی تغییر میدهیم و روی کلمه مورد سؤال نشان *آ* که همان علامت سؤال (؟) است قرار میدهیم:

نمیخوانم *آ* میخوانم؟
 از کلمه *آ* به معنی آیا نیز می‌توان استفاده کرد.
آ به مدرسه میخوانم؟ *آ* به مدرسه میخوانم!

بهره‌گذاری این ماده از اینکه این افعال کمکی را باشد این نکات دستوری را در اینجا می‌دانم
دانشگاه ایران دارای بخش ایرانشناسی است
به این نکات دستوری این ماده می‌توان از هر روز به خیابان سعدی می‌روم

بهره‌گذاری این نکات دستوری این ماده می‌توان از هر روز به خیابان سعدی می‌روم
کجا زندگی می‌کنید؟
به این نکات دستوری این ماده می‌توان از هر روز به خیابان سعدی می‌روم
فهرست کتابخانه این ماده از هر روز به خیابان سعدی می‌روم
من در تهران، خیابان فردوسی میدان فردوسی کوچه دامغان بلاک ۷ زندگی می‌کنم.

به این نکات دستوری این ماده می‌توان از هر روز به خیابان سعدی می‌روم
من هر روز دو ساعت در اینجا اینوس منتظرمی مام

نماز چهارمیانه می‌خواهد و کتابهایم را می‌ورد
لیکن بزرگیم که این نکات دستوری این ماده می‌توان از هر روز به خیابان سعدی می‌روم
دوست احسان می‌کند که آب و هوای تهران خوب است

بهره‌گذاری این نکات دستوری این ماده می‌توان از هر روز به خیابان سعدی می‌روم
برادرم هنوز به کارش ادامه میدهد.
این ساختمان ۲ میلیون نمی‌ارزد

آغاز کاربران به این نکات دستوری این ماده می‌توان از هر روز به خیابان سعدی می‌روم
دانش آموزان در پارک قدم می‌زنند و در شبان را از هر می‌کنند
تهران هوای پاکش را از دست می‌دهد.

بهره‌گذاری این نکات دستوری این ماده می‌توان از هر روز به خیابان سعدی می‌روم
دانش آموزان در پارک قدم می‌زنند و در شبان را از هر می‌کنند
تهران هوای پاکش را از دست می‌دهد.
دانش آموزان در پارک قدم می‌زنند و در شبان را از هر می‌کنند
تهران هوای پاکش را از دست می‌دهد.

اگر کلمه سوالی داشته باشیم فعل کمکی قبل از وجوه و صفتی معلوم می‌آید .
کی میخواهی؟

اسم خاص و عام : در ارمنی نامهای خاص همواره با حروف بزرگ شروع میشوند
واهان Վահան
تهران Թերան

اسامی خاص مرکب بصورت زیر نوشته میشوند :

الف) اسامی که جزو دوم آنها نیز اسم خاص است یا لقب و نام محل و
نیز اسامی کشورهایی که از چند کلمه تشکیل میشود با حرف بزرگ شروع میشوند:

آسیای صغیر Փոքր Ասիս
تیگران دوم Տիգրան Դոմ

اتحاد شوروی Խորհրդային Միութիւն

ب) اسامی که جزو دوم آنها اسم عام است تنها حرف اول جزو نخست
بزرگ نوشته میشود : دریای سیاه Սև ծով
ج) اولین حرف اسامی که در « » قرار دارد، بزرگ نوشته میشود :

جاپله نوبل Նոբել Նոբել Հայաստան

د) در مورد اسامی سازمانهای بین‌المللی تنها حرف اول کلمه نخست
بزرگ نوشته میشود : شورای امنیت Անվտանգութեան Խորհուրդ
مفوڈ و جمع : برای جمع بستن اسم باید دید که آن اسم از چند سیلاپ تشکیل
شده است . برای اسامی یک سیلاپی *bər* و برای اسامی بیش از یک سیلاپ
آن بکار میبریم :

درختان ծառեր ծառեր درخت
مدرسهها դպրոցներ դպրոցներ مدرسه

لیکن اسامی نیز وجود دارد که خارج از قاعده بالا جمع بسته میشود :
الف) جمع *(مود) օնկիون (زن)* بترتیب عبارتست از :
մարդիկ و կանայք

ب) واژه‌های مرکبی که بخش پایانی آنها یک سیلاپی است می‌توانند *երեսը*
بهذینهند ، اگر بخش پایانی اسم یک سیلاپی باشد و معنی آن تغییر نکند کلمه

مرکب با *bər* جمع بسته میشود ، چنان :

արօտավայր (= *արօտվայրեր*) = (کاه، محل) چراکاهها

اگر جزو یک سیلاپی آخر ، بن فعل باشد یا نامی باشد که به معنی فعل به
کار برده شده است در این صورت با *bər* جمع بسته میشود .

رمان *նույան* վիպագիր=վէպ+ան=վիպա (qəhr → վիպագիրներ)
ج) واژه‌های یک سیلاپی زیر *bər* جمع بسته میشوند :

բեռ	բար	մոշ
զառ	կոստն	նուռ
դուռ	դր	մատ
եզ	կաուր	ոտ
ծոռ	նոած	փշտ
ծունկ	զանո	հարս
ծեռ	դստ	ռոս
ծուկ	մاهی	ռուս

د) واژه‌هایی که به میشوند *gəh* یا *gəh* جمع بسته
میشوند :

զիւղացիներ = روساییان
զիւղացի .*զիւղացիներ* روسایی

جمع بستن با *gəh* در زبان امروزی صحیح نیست . هنگام جمع بستن در موارد
زیر حروف صدادار تغییر شکل میدهند :

الف) حرف *ը* در کلمات یک سیلاپی به (ը) تبدیل میشود (و ը)
نیز نوشته نمیشود ولی تلفظ میشود) : قلبها ، دلها → սրտեր
զին → զներ
قيمتها

در این مورد استثناء هم هست : برای *դիրք* (ستگ) *կիրք* (گنگاه)

پահանջման բառեր

տուն եւ կահկարասի
խանութ և լուսական

واژه‌ها

սենեակ	առաջ	ժամացոյց	սاعت
ննջարան	առաջ խواب	կերակուր	խորակ
ծաշասենեակ	առաջ նահար խորակ	ձայնափիւռ	ռադիո
հիւրասենեակ	առաջ պճիրայի	հեռուստացոյց	թուզիզոն
կտուր	յամ	հեռախոս	تلفن
դուռ	դր	վառարան	սեղան
պատուհան	պիյուր	սաղարան	խցիկ
պէտքարան	տուալտ	սառնարան	ֆրիզ
ըաղնիս	կրմայե	վարագոյր	բրդե
լւացարան	դստուսի	աստիճան	պլե
զորդ	վալի	բազմոց, մահի օ	تختخواب، ماحیه
դոնակ	նացի	մրագ	جراغ
բոնակ	դստիքիր	շեղջառ	չակ անձար
սեղան	միզ	աղբաման	Աշակերտ
աթոռ	սունդուկ	նախասենեակ, նրբանցք	رآه رو
բազկաթոռ	միլ	զանգ	زگ
տան կահաւորանք		ձայնագիր	ضبایصرت
կահկարասի	լուսական	ձայնագրել	ضبط کردن
քարիւղ	սեղ	զզրոց, դարակ	کشو
ապակի	շիշե	բանալի	کلید
աւել	յարո	ծաղկաման	گلدان

ب) حرف *n* در کلمات یک سیلابی به *ن* تبدیل می‌شود. که *ن* نوشته نمی‌شود.

դուռ → դոներ

درها

موارد استثناء: *լուլ* (خر) *լումբ* (بمب) *թուրբ* (ترک) *(n)* (رس)

ج) حرف *n* در آخرين کلمات یک سیلابی به *ن* تبدیل می‌شود.

ծուլ ծւեր

نکته: هر گاه متمم فعل داشته باشیم جای افعال کمکی قبل از وجه وصفی معلوم است.

լաւ սովորել

նա լաւ է սովորում

նա սովորում է

17525 (*տասնեօթ հազար հինգ հարիւր քսան հինգ*)

թուման պարտք ունեմ 17525 տուան գրք դար

*Զգիտեմ ինչպէս պիտի վմարեմ պարտքս
նման շշուն պահանձն բարձամ ի ըստ կայլ նման պահանձն*

Սաոցարանս չի գործում ի ըստ կայլ նման պահանձն

*Պիտի տամ սարքեն նորողեն պահանձն ի ըստ կայլ նման պահանձն
ժողովուրդը քնած առիւծ է, որ զարթնաւ է լ չի ըստ*

مدم همچون شیر خفتاند که اگر بیدار شوند دیگر نمی خوابند (دانستان ارمنی)
خانه راستون نکه مبدارد (دانستان ارمنی)
Ասողին է լ լսող է պէտք

برای گوینده شنوندهم لازم است (دانستان ارمنی)

Սենեակս մաքուր չի պահ նիստ

Կտուրը ծածկել է ծիւնը բր բամ րա պօշակե աստ

Բնակարանս միայն մի փոքր սենեակ է առանց բաղնիս, հիւրասենեակ, խոհանոց եւ այլն.

منزل من تنها یک اتاق کوچک است بدون حمام، اتاق հճրան Աշեր խան و غیره

Այսօր պիտի ապակիները մաքրեմ

امروز باید شیشه هارا تمیز کنم

نکات دستوری

Հարկադրական ապառի: زمان حال التزامي:

برای ساختن زمان حال التزامي باید نشانه مصدری
و مفعول را از آخر مصدر برداشت و بترتیب پسوندهای (ամ) (ամ), ես (ասէմ) (ամ) (ամ)
(ան) են, (անք) ենք (անք) էք (անք) ուք (անք) (անք) (անք) (անք) (անք) (անք) (անք)
(برای مفرد) و (برای جمع) اضافه کرد:

կողպէք, փականք	գվազուն	ութսուն	հشتاد
զբասեղան	մեր իրեր	իննսուն	نود
ելարան	որդեան	հարիւր	سد
վերելակ	Ասանց	հինգ հարիւր	پانس
մէկ	յ	հազար	هزار
երկու	Ճ	զէրօ	صفر
երեք	Շ	ուզել	خواستن
չորս	Չի	առնել	گرفتن، خریدن
հինգ	Պի	զնել	خریدن
վեց	Շի	ծախել, վաճառել	فروختن
եօթ	Վեռ	եւ, ու	و
ութ	Հետ	գունաւոր	رنگی
ինն	Ն	մարել	پیدا کردن
տասը	Ճ	մարւել	پیدا شدن
տասնմէկ	Պազճա	կեանք	زندگی
տասնվեց	Շարժա	տարի	سال
քսան	Ամստ	անզործ	بیکار
երեսուն	Չի	արի, են	بیا!
քառասուն	Ջի	բրակիամ	برای کتابهایم
յիսուն	Անջա	գրքերիս համար	
կաթսուն	Շստ	տեղ	جا
յօթանասուն	Հետա	պիտի	باید

گفتارها

چهار سال است که بیکارم եմ

Արի՝ հայերէն սովորենք

Բրաکիամ շնորհամար տեղ չունեմ

معنی اول صورت را بصورت عدد اصلی و سپس مخرج را بصورت عدد ترتیبی می‌آوریم.

د- اعداد ترتیب: کافی است پس از اعداد **اکتوبر** بساوریم (در مورد اول، دوم سوم، و چهارم استثناء وجود دارد)

<i>առաջին</i>	<i>չորրորդ</i>	اول	چهارم
<i>երկրորդ</i>	<i>հինգերորդ</i>	دوم	پنجم
<i>երրորդ</i>	<i>վեցերորդ</i>	سوم	ششم

وغیره

کاربرد اعداد: اسمی که پس از اعداد اصلی می‌آید می‌تواند مفرد یا جمع باشد بشرح زیر:

الف: اسمی که با اعداد می‌آید مفرد است اگر:

□ واحد اندازه‌گیری، قیمت، مقیاس و یا زمان و مانند آنها باشد. مانند:
رسان oր بیست روز

□ تأکید بر روی تعداد بیان شده باشد:
հազար մարդ ^۱ می‌آید *اینچنانچه* هزار جور آدم می‌آید گذشت
ب: اگر اسمی که با اعداد می‌آید معنی باشد جمع بسته می‌شود مثل:
կույի երեսուն նահատակները سی شهید جنگ
اعداد می‌توانند مانند صفت‌ها بصورت اسم نیز بکار بروند:
Նրանցից քսանը *գնացին* بیست نفر از آنها رفتند.

۱- واژه فارسی معادل آدم‌های مردم است که در جمع مردمان می‌شود.
اما امروز از مردم اسم جمع بخاطر می‌آید، در صورتیکه در ادبیات فارسی هم واژه مردم، مفرد بوده است، از فردوسی است:
چو زین بکذری مردم آمدپدید شد این بندها را سراسر کلید.
که در این بیت فعل‌های مفرد آمد و شد "شان می‌دهد که مردم مفرد است
معادل ارمنی مردم "مارت" یا مرد" است که همه از ریشه "مرت" معنی مردی و در گذشتی برآمده‌اند. جنیدی

صرف فعل (برای مصدرهای مختوم به **ել**) یادگرفتن []

مفرد	جمع
սովորեմ	սովորենք
սովորես	սովորեք
սովորի	սովորեն
իաղալ	صرف فعل (برای مصدرهای مختوم به ալ) یادگرفتن [] مفرد
խաղամ	جمع
խաղաս	بازی کنیم
խաղար	بازی کنید
խաղան	بازی کنند
խաղամ (չաղամ)	برای منفی کردن، کافی است پیش از فعل չ بساوریم. مانند:
խաղամ (չաղամ)	شاره‌ها: شماره‌ها، گونه‌های مختلف دارند:

الف- اعداد اصلی، مانند یک **կամ** دو **երկու** وغیره، برای بیان اعداد بیشتر از ده، بیست، سی وغیره کافی است عدد ده دهی را اول آورده و سپس عدد یک رقمی مطلوب را اضافه کنیم مانند:

յիսուն	پنجاه
յիսունվեց	پنجاه و شش
յարիւր եօթանասուներեք	سد و هفتاد و سه

ب- اعداد گروهی مانند:

ութ	ութական	هشتایی
տաս	տասական	دهتایی
		ده
		ده
		ده

معنی کافی است پس از اعداد اصلی پسوند **նակաշն** را اضافه کنیم.

ج- اعداد کسری: کافی است اول صورت کسر و سپس مخرج را ذکر کنیم و آنگاه پسوند **դարորդ**-**Երրորդ**-**Երրորդ**- را بیفزاییم.

մեկ երրորդ	یک سوم
չորս հինգերորդ	چهار پنجم

پەخش ٦

بەن انسان مارمەتىنلە

ԲԱԺԻՆ 6

թոյլ	ضعيف	որ	که
թուլանալ	ضعف شدن	զարկել	زدن، تهدىن
այնքան	آنقدر	ժպտալ	لېخند زدن
երբ	وقتی که، چو وقت	երէկ	دیروز
փոքر	کوچك	ընկեր	دوست

گفتارها

Երէک ընկերս այստեղ էր دیروز دوستم اینجا بود
Այսօր առաւօտ գլուխս ցաւում էր امروز صبح سرم درد میگرد.

Հիմա ուզում եմ զնամ (զնալ) թուժարան
حالا میخواهم به درمانگاه بروم
Ցիշում եմ، անցած տարի այս ժամանակ միասին
ηաս էինք սովորում

بیاد دارم که پارسال همن موقع با پکدیگر درس می خواندیم.
Ուզում եմ մօրուք պահեմ (պահել)
میخواهم ریش نگهداشتم (نگهداشت)
Երբ փոքր էի այնքան ηաս էի սովորում որ աշ-
քերս թուլանում էին

وقتی که کوچك بودم آنقدر درس میخواندم که چشمایم ضعیف میشد.

Առամս ցաւում էր دندانم درد میگرد

Սիրտս զարկում է قلب من تهد

Ժաղիկները ժպտում էին گلها لېخند میزدند.

Չունես փող، մտի հող ابرو نداری برو زیر خاک (داستان ارمنی)

Բարկացող մարդը շուտ կծերանայ

کسی که عصبانی میشود زود بیر میشود (داستان ارمنی)

واردها

մարմին	بەن	ուս	شان
ձեռ(p)	دست	երես	صورت
ոտ(r)	با	արիւն	خون
գլուխ	سر	ատամ	دندان
մատ	انگشت	լեզու	زبان
բազուկ, թեւ	بارو	ծունկ	رايو
ուսկոռ	استخوان	դոշ	سبنه
ջիղ	(جی) عصب	սիրտ	(دل) قلب
անդամ	اندام (عضو)	ստամոքս	(شک) عده
մազ	مو	շրթունք	لب
քիթ	سینی	գօտի	کمر
բերան	دهان	ցաւել	دردکردن
ականջ	گوش	այսօր	امروز
աշք	چشم	հիմա	اکنون
յօնք	ابرو	առաւօտ	صبح
ծնօտ	چانه	ուզել	خواستن
այտ, թուշ	گونه	յիշել	بیادآوردن، بیادداشتن
մօրուք	ریش	անցած տարի	پارسال، سال پیش
բեղ	سبيل	ժمان، وقت، موقع	دریاره
վիզ	گردن	ժամանակ	دریاره
ճակատ	پیشانی	միասին	نگداشتن
		պահել	

تبصره: هرگاه چند فاعل متراff و هم معنی با هم بکار میروند فعل را مفرد می‌آوریم:

Այնտեղ միշտ անձրեւ ու փոթորիկ է լինում
آنها همواره باران و طوفان است.

حالات اسم *գոյականի հոլովները*
اسم در جمله نقشهای کوئاگونی بعده دارد و در ارمنی هفت حالت میتواند داشته باشد:

ուղղական հոլով	۱- حالت فاعل
սեռական հոլով	۲- حالت اضافی (ملکی)
տրական հոլով	۳- حالت مفعولی با واسطه
հայցական հոլով	۴- حالت مفعولی ب بواسطه
բացառական հոլով	۵- حالت "از"
գործիական հոլով	۶- حالت "با"
ներգոյական հոլով	۷- حالت "در"

۱- حالت فاعلی: حالت فاعلی اسم همان شکل دگرگون نشده اسم است و معمولاً پسوندی ندارد (یک استثناء، در صرف *nL* وجود دارد که در حای خود به آن اشاره خواهد شد). مانند: *կարդում* է *կարդում* *գիրը* է *կարդում* *կարդում* *պրատոր* *զիրը* է *կարդում* *զիրը* یا *չն ի՞ն* (چهچیز) بکار میروند.
۲- حالت اضافی (ملکی): نامی است که چیزی به آن تعلق دارد یعنی

نشانه مالکیت است مانند:

Թումանյանին կարը
در ساختن حالت اضافی نام‌ها باید به دو گروه عمده اسامی توجه نمود یک دسته از اسامی با اضافه نمودن پسوند به حالت ملکی در می‌آیند مانند مثال فوق، و برخی نیز با دگرگونی حرف صدا دار بدهست می‌آیند.
برای دسته اول پسوندهای *ի*، *ու*، *ոզ*، *ան*، *ւայ*، *ան* وجود دارد.
برای دسته دوم *ա* و *ու* وجود دارد.

Շատախոսի զլուկը ծակ է

کله آدم بر حرف سوراخ است (دانستان ارمنی)
هر کسی دردی داد (دانستان ارمنی) *ի ցաւ ունի*

نکات دستوری

«*անկատար անցեալ*» برای ساختن زمان گذشته
زمان گذشته استمرای.

استمراری کافی است:

نشانه مصدری را برداریم و آنگاه *և* بیفراییم (یعنی وجه وصفی معلوم بسازیم) و سپس زمان گذشته مشقات فعل بودن را بیفراییم:

یاد میگرفتیم *էի* *սովորում* *էինքին* *սովորում* *էիր* *սովորում* *էիք* *յաd میگرفتی* *սովորում* *էին* *սովորում* *էր* *յաd میگرفت* *սովորում* *էր* *յաd میگرفت* *սովորել* → *սովորում* = *սովորում*)

تعیمه: مدرهای *լաշալ* (مدن) *լաշլ* (گریستان) بجای *լաշլ* پسوند *իւ* میگیرند.

می‌آمد *զալիս էի*

طرز منفی کردن: کافی است منفی افعال کمکی را بیش ازوجه وصفی معلوم بسازیم: *սովորում էի* → *չէի սովորում*

تطابق فعل و فاعل در ارمنی: در ارمنی فعل مطابق فاعل است یعنی برای فاعل مفرد فعل مفرد و برای فاعل جمع (و با مجموعه چند فاعل مفرد) فعل جمع آورده میشود:

նա գնում է اومی رود (فرد + مفرد)

(جمع + جمع) کلها پژمرده میشوند *են թոռոմում* *են ծաղիկները*

(چند فاعل + فعل جمع) سورن و آشیک به مدرسه میروند. *Սուրէնն* *ու մշիկը զնում են դպրոց*

اینجا پنج دانش آموز هست *չինգ աշակերտ կայ այստեղ*

دسته اول

می آیند: بیشتر نام‌های ارمنی با گرفتن این پسوند به حالت اضافی ملکی در

կանիկի գիրքը

مداد احمد

□ همه اسامی جمع (بایکا نեր) با پذیرش ի به حالت ملکی دری- آیند:

پیش برادران եղբայրների մօտ

□ در مورد اسامی یک سیلابی و دو سیلابی مختوم به تبدیل به می آیند:
تبدیل به է می شود: ձւի → (تخم)
առուի → (جوی)

نگاه کنید! در ارمنی مضاف الیه پیش از مضاف می آید.

□ برخی از اسامی با قبول nL به حالت ملکی در می آیند:
كلماتی که به ի ختم می شوند که ի تبدیل به nL می شود.

مربوط به باغ այգու → باغ այցի
در باغ դուռը →

□ کلماتی که nL به حالت فاعلی اسم اضافه می شود.

قول مرد → մարդու խօսքը

□ کلماتی چون մարդու، մարդունկողին، մարդուսին (هرس)، պի (بارو) و تمامی مصدرهایی که بصورت اسم بکار می روند با nL به حالت ملکی در می آیند:

نحوه نوشیدن խմելու ծեւը → نوشیدن լաւ

□ برخی از کلمات مختوم به ի بوسیله ի هم میتوانند به حالت اضافی

ملکی در آیند مانند: کتاب رافی բաֆֆու գիրքը

□ صفتیای مختوم به լիւ և ալի که بصورت اسم بکار می روند بوسیله ի به حالت اضافی در می آیند.

کار شخصی محترم շարգելի معترم շարգելիի գործը

ان - در موارد زیر بکار می رود.

□ برای اسامی مختوم به nL (که نیز حذف می شود).

گارժում շարժման օրերը جنبش

□ اسامی یک سیلابی ذهن:

բեռ	բար	լեռ	կوه	հիմ
բուռ	մشت	ծուռ	نواده	ծուկ
զառ	گوشنده	ծունկ	زانو	մուկ
եզ	کاونز	նուռ	پشت	շուրջ
թոռ	نوه	կուռ	انار	

թոռ → թոռան երեսը صورت نوه
کلمه մանուկ (بچه) هم با էن وهم با ան تبدیل می شود.

մանուկի մազերը
մանկան մազերը
موهای بچه

كلمات (աշուն զարուն) (بهار) (պաշտ) (و....)

զարուն	→ զարնան եղանակը	فصل بهار
աշուն	→ աշնան եղանակը	فصل پائیز
ամառ	→ ամռան եղանակը	فصل تابستان
ձմեռ	→ ձմռան եղանակը	فصل زمستان

رجوا: به آخر حالت فاعلی اضافه می شود: این پسوند معمولاً "برای زمان بکار می رود".

روزهای هفته օրերը هفته շաբաթւար

برای کلمات անգամ (مرتبه)، անգամ (مرتبه)، անգամւայ، անգամւայ: برای کلمات زیر بکار می رود.

քոյրը	քرոջ	տիկին	տիկնոջ
ընկերունկերոջ	دوست	աներ	پدر زن
տէր	صاحب	սկեսուր	مادر شوهر
կին	زن	տալ	خواهر شوهر

كلمات جمع مختوم به

❖ بخش 7

احوال طبیعت

واژه‌ها

ընութիւն	طبیعت	Արեւելք (արեւելեան)
երկինք	سمان	شرق (شرقي)
երկիր, գետին, հող	زمین	کره‌زمین
ամպ	ابر	ցուրտ, սառ(ն), պաղ
քամի	باد	سرد
կլիմայ,օղ ու ջուղա	باران	گرم، داغ
անձրեւ	برف	ستاره
ձիւն	ترگ	سياره
կարկուտ	باران	رنگین‌کمان
անձրեւել	مدن	լուսին
ձիւնել,ձիւն զալուց	برف‌آمدن	پنج (پستن)
կայծակ	برق	ամպած
որոտ, ամպազոոոց	رعد	ձիւնոտ
լոյս	روشن	անձրեւոտ
մութ	تاریک	ձիւնահիւս
Հիւսիս (հիւսիսային)	شمال (شمالي)	ծնամարդ
Հարաւ (հարաւային)	جنوب (جنوي)	ջերմաչափ
Արեւմուտք (արեւմտեան)	عرب (عربي)	պարզ
		աստիճան
		խոնացութեան
		լոր

بروی، تبدیل به حالت اضافی ملکی و میکرند.

برایم Հարաւ Հարաւ Հարաւ → Հակոբ Հակոբ Հակոբ

دسته دوم:

- حرف Հ در سیلا آخر حالت فاعلی تبدیل به Խ میشود.
տուն Խ տան

در موارد زیر بکار میروند.

□ کلماتی که به Ա Ո Ե Խ Խ Խ تخت میشوند:
քաջութիւն → քաջութեան

□ کلمه անուն Տ Ե Խ Խ Խ تبدیل به անւան میشود.

□ کلماتی چون Ե Ս Խ Խ Խ Խ Խ (خانه) (جنت) (ستون)
արիւն → արեան
խոն

- حرف مرکب Հ Խ تبدیل به Յ میشود.

Հայր Յօր Հօր Հօր ձեռքերը

մայր → մօր

եղբայր → եղբօր

جز از گونه‌های بالا موارد استثنایی کمی نیز وجود دارد که خوانندگان با تماس بیشتر با این زبان آنها را نیز خود بخود فرا خواهند گرفت. بقیه حالات اسم در فصلهای بعدی خواهد آمد.

نگاه کنید! واژه‌هایی که بوسیله حرف ربط به هم مربوط میشوند تهاتکمه آخر شان صرف میشود. گل و درخت (فاعل) ծառ ու ծաղիկ درخت و گل (حالات اضافی) ծառ ու ծաղիկ

Դուրսը ցուրտ է

Այս շատ ցուրտ է, 20 սանտիմետր ծիւն է
Եկել ուժի սրամի է փշում
Ուժեղ քամի է փշում
Դպրոցները արձակւել են
Ուրեմն քանի՞ օր արձակ են
Հայաստանի գարունը ինչպէ՞ս
Շատ հաճելի է
Բայց հիմա օդը ցրտել է
Հիւնը առառութեամբ նստել է տների կլոր կը-
տուրներին, անզամ կանքի զմբեթինքոլոր կող -
մերից ճանապարհները փակւել են սառնամանիքը
այնպէս է սաստկացել, որ թուքը չորանում է
ղեռ գետին չհասած
Երբ, եթե վրանի րու բամհայ կրծխանա և հայ կեծկլիսայ յայ նշտե աստ
Ռահա ար հր թր բստե սրե աստ
Սրդի և իխնան շնտ կրֆե աստ կե Աբ դեհա հնոր բ զմն նրսիդե
Խշկ միշու (իխ մի նուն)
Հազար կմեռնի՝ մէկ չի շւարի, մէկ կմեռնի
Հազար կշւարի
հար նգ մի մի նուն նուն մի մի նուն մի մի նուն
կմ միշու. (Ճատան արմնի)
Առիւծը առիւծ է՝ էզ լինի թէ ործ

Շیر, շիր աստ չե մած բաշճշտ (Ճատան արմնի)

Նկատ դստորի

Զման կշտե նուն: Կաշակատար ներկայ:

փոշի	կրծակ	բուռոր	ս
ցեխ, տիլ	կլ	կողմ	թր
մառախուղ	ո	ճանապարհ	րա յած
փոթորիկ	ւովան	փակել	բատն, մսու մաս
արեւ	խորշից, Ագան	փակւել	բատն, մսու մաս
բացօղեայ	հօա Ազա	սառնամանիք	հա ա ս ի ս ա ս ա մ ա ն ի ք
ամառ	նաբստան	հօա ս ի ս ա ս ա մ ա ն ի ք	հա ա ս ի ս ա ս ա մ ա ն ի ք
աշուն	հաշիր	սաստկացել	հա ա ս ի ս ա ս ա մ ա ն ի ք
ձմեռ	րմտան	ու շ տ կ ա ս ա ն ա լ	հա ա ս ի ս ա ս ա մ ա ն ի ք
գարուն	հեար	թուք	Ա բ դ հ ա ն
ինչպէս	չկոնե	թքել	Ա բ դ հ ա ն ր ա ր ի խ տ ն ու թ ք է կ ր դ ն
դուրս	սրոն	դեռ	հնոր
փշել	զուն, վու կ ր դ ն	չորանալ	խշ շ դ ն
ուժեղ	շ դ ի ց, գու	ար դ ա կ ւ ե լ ն ա շ դ ն	ար դ ա կ ւ ե լ ն ա շ դ ն
արձակել	տ ւ ե լ կ ր դ ն, Ա զ ա ձ կ ր դ ն	ար ձ ա կ	տ ւ ե լ
առառանի	ե գ ր ա ո ւ թ ե ա մ բ ր	թուք	Չ ն դ
նստել	ն շ տ ն	ու ր ե մ ն	ր ո ւ զ
տներ (տուն + եր = տն + եր)	հ ա ն ե մ ա	ն ա թ ե լ ի	մ ա ս ե ր ա ն
կլոր	կ ր ծ, մ ծ ո ւ	հ ա թ ե լ ի	մ ա ս ե ր ա ն
անզամ	հ ա յ տ	ց ր տ ե լ	ս ր ծ ծ ն
զմբեթ	կ ե ծ	չ հ ա ս ա ծ	ն ր ս ի դ ե

Հետարին

Այսօր օդն ինչպէ՞ս է
Ամպոտ (ամպած) է
պարզ է

արօն հա յ ո ւ թ է ս տ ?
ա յ ր ի ս տ
ր ո ւ ս տ ո ւ թ է ս տ

۸- مفعولی که مفعول باشد

(مانند حالت مفعول با واسطه) دکتر مریض را جراحی می‌کند

۱- مفعولی که مفعول باشد

(مانند حالت فاعلی) آرارات کتاب را باز می‌کند.

۵- حالت "از": این حالت همان حالت مفعولی با واسطه فارسی است که حرف اضافه آن "از" می‌باشد و به همین دلیل نگارنده این حالت را "از" نامیده است. علامت آن *n* و *hg* است که به حالت فاعلی اسم اضافه شود برای کلماتی بکار می‌روند که به *h* ختم شده‌اند:

ماز مرد *marhd* مرد

ماز کتاب *marhd* کتاب را از مرد گفته‌ام

ماز باغ *arbag* از باغ

ماز سبز *arbag* سبز را از باغ بیرون می‌آورم

وقتی که این حالت از حالت اضافه ملکی (توسط *L* و *W*) تشکیل می‌شود پسوند *hg* نمی‌گیرد:

ماز شب *arsh* از شب

ماز زن *arzen* از زن

صرف فعل هستن (به معنی وجود داشتن، بودن)

کاشم	هستم، وجود دارم	کاشن	هستیم، وجود داریم
کاشی	هستید، وجود دارید	کاشو	هستید، وجود دارید
کاش	هست، وجود دارد	کاشن	هستند، وجود دارند

نقلي کافي است پس ازوجه وصفي كامل، زمان حال افعال کمکي بودن را باکل
بريم: (طرز ساختن وجه وصفي كامل: برای مصدرهای مختوم به *L* تا خود
 مصدر است و برای مصدرهای مختوم به *LW* باید آنرا حذف و بجای آن *Lw*
گذاشت) مثال:

սովորել → یادگرفتن

սովորել ենք یادگرفتم

սովորել ես یادگرفته‌ای

սովորել են یادگرفته‌است

մշալ → ماندن

մնացել եմ مانده‌ام

وغیره

طرز منفي کردن: کافي است پيشاز افعال کمکي فوق *X* را بینغريم و آنرا

پيش ازوجه وصفي كامل بياوريم:

یاد نگرفتم սովորել եմ սովորել *X* →

دنباله حالت اسم

۳- حالت مفعولی با واسطه: چنانکه از عنوانش بزمی آيد حالت مفعولی
با واسطه را دارد و از نظر ساختمنی با حالت اضافی ملکی فرقی ندارد مثلاً
حالت مفعولی با واسطه می‌تواند حروف تعريف *L* یا *W* را بهذیرد مانند:

حالت مفعولی با واسطه حالت مفعولی با واسطه حالت ملکی حالت فاعلی

(معین) (نامعین)

աշակերտ աշակերտի աշակերտին
եղբայր եղբօր եղբօրը

۴- حالت مفعول بيواسطه: اين حالت مفعولی از نظر ساختار يا بشكل

حالت فاعلی و يا حالت مفعولی با واسطه است مانند:

پختش ۸

زمان

واژه‌ها

օր	روز	երեկ գիշեր	دیشب
գիշեր	شب	Շաբաթ	شب
առաւտու	بامداد	Արևակի	پکشنه
ճաշ, կէսօր	نیمروز (ظهر)	Երկուշաբթի	دوشنبه
կէսօրից յետոյ	پسین کاه (بعد از ظهر)	Երեքշաբթի	سه شنبه
կէսօրից առաջ	پیشین کاه (پیش از ظهر)	Չորեքշաբթի	چهارشنبه
երեկոյ	عصر	Հինգշաբթի	پنجمشنبه
շաբաթ	هفته	Ուրբաթ	جمعه
ամիս	ماه	տօն	عبد
տարի	سال	Նոր տարի	سال نو
անցած տարի	پارسال	Զրոյնէք	عيد رستاخیر مسیح، عید پاک
այս տարի	امال	Զրոյնէք	عيد خاج شوران
եկող տարի, միւս տարի	سال آینده	Արեւածագ	طلع آفتاب
		մայրամուտ	غروب آفتاب
		եղանակ	فصل
		Յունտար	زانويه
այսօր	امروز	Փետրւար	فوریه
վաղը, էգուց	فردا	Մարտ	مارس
երեկ	دریوز	Ապրիլ	آوريل
այս գիշեր	امشب	Մայիս	مايي

ԲԱԺԻՆ 8

Յունիս	Զوشن	քառորդ ժամ	ربع (ساعت)
Յուլիս	Զօնի	դար	قرن
Օգոստոս	աوت	կէս գիշեր	نیم شب
Սեպտեմբեր	Սپتامբ	սլաք	عقربه
Հոկտեմբեր	ակտիր	թւական	تاریخ
Նոյեմբեր	նոմبر	անցել	گذشت
Դեկտեմբեր	դմբր	անցնել	وجوه صفي کامل برای
Տրնդէզ			و جوه صفي کامل برای
			(چهارشنبه سوری ایرانی)
յետ	կէս		نیم
առաջ	عقب	Ծիշտ	درست، صحیح
ժամ	ժلو	գործել	کار کردن
	սաւت (ս= ۵ دقیقه)	փշանալ	خراب شدن
րոպէ	دقیقه	լսել	شنیدن
վայրկեան	ثانية	դասագիրք	كتاب درسي
ժամացոյց	ساعت	դաս	درس
անց	گذشته	լուր	خبر
պակաս	مانده	վերջացնել	تمام کردن

گفتارها

ժամը քանիսն է	ساعت چند است؟
ժամը ութն է	ساعت ۸ است
եօթ եւ (ու) կէսն է	هفت و نیم است
իննին քառորդ պակաս է	یک ربع به نه است
տասից քառորդ անց է	ده و ربع است
հինգից 20 անց է	پنج و ۲۰ دقیقتاست

(طرز ساختن وجه وصفی کامل در فعل سوم آمده است)

սովորել էի յա ցրտեց մասնաւութեամբ
 սովորել էիր յա ցրտեց մասնաւութեամբ
 սովորել էր յա ցրտեց մասնաւութեամբ
 սովորել էին յա ցրտեց մասնաւութեամբ
 չէի սովորել յա ցրտեց մասնաւութեամբ
 չէիր սովորել յա ցրտեց մասնաւութեամբ
 չէր սովորել յա ցրտեց մասնաւութեամբ

دن باله حالات اسم

ع_حالت "با": چنانکه از اسمش بر می آید اسم به اضافه حرف اضافه "با" (n_v با، بوسیله، توسط، ...) است: این حالت بوسیله پسوند *n* نیز بدست می آید: مثال: *բամداد* = *մատիտով*
 شاگرد درشن را بامداد می نویسد *է* (یکی از پسوندهای اسم ساز) بوسیله *n* نگاه کنید! اسامی مختوم به *n* (n_v թիւն) (یکی از پسوندهای اسم ساز) بوسیله *n* تبدیل به این حالت می شود (به تغییرات دیگر نیز توجه کنید)
ուրախութիւն
 خوشحالی
ուրախութիւնով = *ուրախութեամբ*
 باخوشحالی
 نگاه کنید! این حالت برای مفاهیم مکان، زمان و حالت نیز بکار می رود:
Մեքենան անցնում է փողոցով
 ماشین از کوچه می گذرد
Նա մէկ ամսով գնացել է Շիրազ
 او برای یک ماه به شیراز رفته است
Ես ուրախութեամբ լսել եմ լուրը
 من با خوشحالی خبر را شنیده ام

վեցի՞ 10 պակաս է	ده دقیقه به ع است
Եարաթն ունի 7 օր	هفتة هفت روز است
Հիմա ի՞նչ (n ^o r) ամիս (n) է	چه ماهی است؟
Յունւար է	زانویه است
Այսօր ի՞նչ թւական է	امروز چه تاریخی است
Յունւար չորսն է	چهارم زانویه است
Նոր տարին ե՞րբ է	سال نوکی است؟
Նոր տարին անցել է	سال نو گذشته است
Բարիլոյս	صح بخیر
Բարի երեկոյ	عصر بخیر
Բարի զիշեր	شب بخیر (خدا حافظ، شب خوش)
Լոյս բարի	خدا حافظ، نیکی بر توباد
Մնաք բարով, ցտեսութիւն	خداحافظ
Երթաք բարով	سلام
Զեր ժամացոյցը միշտ է գործում	ساعت شما درست کار می کند؟
Ոչ, 10 րոպէ յետ է	نه، ده دقیقه عقب است
Հինգ րոպէ առաջ է	ه 5 دقیقه جلو است
Ժամացոյցս փշացել է	ساعتم خراب شده است
Մարդուն ընկերովը կճանաշեն	انسان را با دوستش می شناسند (دانستان ارمنی)
Հին բարեկամը դուշման չի դառնայ	دوست قدیمی دشمن نمی شود (دانستان ارمنی)

نکات دستوری

زمان گذشته بعید (*վաղակատար* *անցեալ*) برای ساختن آن کافی است پس از وجه وصفی کامل گذشته فعل بودن را اضافه کنیم:

پիշտ 9

احوال بدن انسان (بدنی و فکری)

Մարդու մարմնային եւ մտային ղրութիւնը

واژه‌ها

ծայն	սուղութիւն	շնուր
երգ	ազակ	շաբաթի զգայարան
միտք	անձնել	հսկացութիւն
մտածել	գործել	մաշակելիքի զգայարան
վախ	տրս	հշշան
ժպիտ, ծիծաղ	լիխնդ	լսելիքի զգայարան
ծիծաղել	լիխնդածն	հսկացութիւն
գէր	ջակ	հոտոտելիքի զգայարան
գէրութիւն	ջակու	հսկութանի
խօսել	հրաժան	սովորութիւն, բարք,
լսել	շնուր, կոշ	խոյ, խլու, սուսան
զգալ	հսկել	երկար
հոտոտել, հոտ բաշել	խօսեն	ելն, դրա
հոտ	խօսեն	կոնակ
անուշ հոտ	խօսի	լայն
նախանձ	հսու	բարեկ
հինգ զգայարան	համայնք	ծիրք, մաշակ, հրծվանք
հօասնիցկան		ծով
մտացիր, մտացրիւ		բնոյթ, զարմ, ծնունդ
տեսողութիւն	բնակութիւն	ձատ

۷- حالت "در" : این حالت نشان دهنده چیزی است که کار در آن انجام میشود. یعنی اسم به اضافه حرف اضافه "در". علامت آن *n L M* است که به آخر اسم اضافه میشود.

در مدرسه → مدرسه
او در سه ساعت کار را انجام میدهد.

Նա երեք ժամում գործը վերջացնում է
نگاه کنید! اسمی اشخاص و اسمی خاص و عام، حیوانات و نیز اسمی مختوم بدین یادداشتی اضافه کردن *n L M* به این حالت تبدیل نمیشوند بلکه حالت اضافه ملکی همان اسم را به اضافه حرف اضافه *M E G* (در، داخل) بکار برده میشود: در این صورت *n L M E G* تبدیل به *n L M E* میشود.
او غرق در خوشحالی است

Նա ուրախութեան մէջ է

փոխւել عوض شدن
մնալ ماندن، مردودشدن
հարստութիւն ثروت، دارایی

ծախել فروختن
ճամբորդ سافر
ցոյց տալ نشان دادن

گفتارها

Լուսինը նորից դուրս եկաւ սարերի յետեւից եւ¹
հովհար լցրեց իր կաթնազոյն լոյսով

ماه دو باره از پشت کوهها بیرون آمد و جلگه را بر از نور شیرفام خودنمود.
Երեկ Վանիկն եկաւ մեր տունըմ մա և անیک دیروز به منزل ما
Անցած շաբաթ համալսարանի դասախոսին տեսա
փողոցում هفته پیش استاد دانشگاه را در کوچه دیدم
Հօրեղբայրս գնաց Հայաստան
Երբ նամակդ ստացաւ, շատ ուրախացաւ

وقتی که نامهات را دریافت کرد خیلی خوشحال شد.

Երեխան ընկաւ զետինը بچه زمین خورد
Նա էլ ամուսնացաւ او هم ازدواج کرد
Մայրս ինծ համար թէյ սարքեց (պատրաստեց)
 مادرم برایم چای درست کرد (مهیانمود)
Նա մի շատ զէր կին է او زنی سیار چاق است
Նա գործողութիւնից յետոյ, իր լսողութիւնը կըր-
կին ձեռք բերեց ^{արդ} او پس از عمل جراحی شناوی اش را دوباره بدست ց
Նա շատ ջղային է او خیلی عصی است
Դպրոցները սկսւեցին مدارس شروع شد
Աշակերտը ուսուցչից ներողութիւն խնդրեց

խորամանկ, խաքերայ,	ջղային	խշմگն, عصی
ժուլիկ	բնատուր	ذاتی
յիշողութիւն, ուշք,	ուրախ	خوشحال
միտք	ծնուրս	دوباره
կեղծաւոր	բիուս	بیرون
պատիւ, ազնւութիւն	սար, լեռ	آمدن
ազնիւ	յետեւ	کوه
կոպիտ, զուհիկ,	լցնել	پشت
խստաբարոյ	գնալ	برکردن
ազան, ընչասէր	եկաւ	رفتن
փոշոց (կփոշոց)	դասախոս	آمد
عطسه (عطسه کردن)	տեսնել	استاد
զկրոց (զկրոտալ)	փեսայ	دبden
سککه (کردن)	նամակ	دبدم
բղկոց, զիտոց բղկալ,	ստանալ	نامه
զիտալ	ուրախանալ	دریافت کردن
մշակոյթ	ամուսնանալ	خوشحال شدن
զիտութիւն	թէյ	ازدواج کردن
հազ (հազալ)	սարքել	چای
տիսուր	պատրաստել	درست کردن، ساختن
հաճոյք տանել	սկսել	آماده کردن
վրէմինդիր, բենոտ,	սկսւել	شروع کردن
ոխակալ	ներողութիւն	شروع شدن
լաց	խնդրել	خواهش کردن
լաւ	ժիր	درسخوان
նիհար	փոխել	عوض کردن

տեսնել	→ دیدن	տես	
տեսայ	دیدم	տեսանք	دیدیم
տեսար	دیدی	տեսաք	دیدید
տեսաւ	دید	տեսան	دیدند
طژ منفی کردن: کافی است չ را پیش از فعل پیویسیم:			
գնացի	رفتم	գնացի → չ رفتم	

کلمات پسوند دار: ریشه کلمات باگرفتن پسوند یا پیشوند معانی مختلفی

می‌باید
پیشوندهای مهم

ան		անտուն	بی خانه
ապ		ապարդիւն	بی نتیجه
արտ		արտածել	صادر کردن
բաց		բացակայել	غایبت کردن
գեր		դոր, եկ	(دور، به یک سو)
դժ		դրագասել	ترجیح دادن
ենթ		դժբախտ	بدبخت
ընդ		ենթադրել	فرض کردن
հակ		ընդգծել	تاکید کردن
համ		հակասել	تضاد داشتن
մակ		համանուն	همان
ներ		մակերես	سطح
Հ		ներածել	وارد کردن
ստոր		նիսուկան	صامت
լեր		ստորագրել	امضا کردن
"		վերանայել	تجدد و نظر کردن
"		տղէտ	نادان

شانگرد از آموذکار عذر خواهی کرد.

Ժիր աշակերտները փոխւեցին իսկ ծոյլերը միևնուած
شانگردان در سخوان قول اما تبلهای مردود شدند
և دارایی اش را فروخت նա իր հարստութիւնը ծախեց
և քաղաքը ճամբորդներին ցոյց տւեց
او شهر را به مسافران نشان داد
هرگرچه سبب نیست (دانستان ارمنی) Ամեն կլոր, ինձոր չի ըմբունութեան ամեն կլոր,

نکات دستوری

زمان گذشته ساده. Անցեալ կատարեալ Անցեալ برای ساختن آن کافی
است լեی مصدری را حذف و به جایش
եցին, եցիք, եցինք, եց, եցիր, եցի
بگذاریم و بجای علامت مصدری ալ پیشوندهای
ացին, ացիք, ացինք, աց, ացիր, ացի
սովորել → սովոր
باد گرفتیم սովորեցինք باد گرفتم սովորեցինք
սովորեցի սովորեցիք باد گرفتید սովորեցիք
սովորեցիր սովորեցիր باد گرفتید սովորեցիր
սովորեց սովորեց باد گرفت սովորեց
իաղալ → իաղ
իաղացի իաղացինք بازی کردم իաղացինք
իաղացիր իաղացիք بازی کردی իաղացիք
իաղաց իաղաց بازی کرد իաղաց
نکاه گنید! برخی افعال مرکب (پسونددار) و بی قاعده دارای اجزاء:
می‌باشند مانند:

10 پիշտ

Առողջապահութիւն بهداشت

واژه‌ها

հիւանդ	սիյար	մարսել	հضم کردن
հանգստանալ	աستراحت کردن	սրսկել	Ամիոլ زدن
հիւանդանալ	بیمار شدن	քնել	խوابیدن
ախորժակ	اشتهاار	պառկել	բستري شدن
փորհարիկ, լու	اسهال	դեղատուն	داروخانه
փոր	شك	ատամացաւ	ծնдан درد
ուռել	Ամս کردن	փորացաւ	շکم درد
հիւանդանոց	بیمارستان	դուրս ընկնել	در رفت
հիւանդակառք	Ամուլանս	հարքուխ	Զکام
հիւանդութիւն	بیماری	ցրտառութիւն	سرماخوردگی
բուժքոյր	Բրստար	մրսել	سرماخوردن
բժիշկ	دكتر، پزشک	վիրաւորւել	زخمی شدن
ատամաքոյժ	ճնճانپزشک	թոյն	زهر
տաքութիւն	تب	զլիացաւ	سودرد
ծարաւ	تشنه	այրւածութիւն	سوختگی
ցաւ	درد	կոտրել	شکتن
սրւակիկ, ասեղոն	Ամիոլ، سوزն	իռւէլ	کر
դեղանատ	قرص	կոր	کور
դեղ	دارو	կաղ	لنگ
թմրեցուցիչ դեղեր	مواد مخدر	բուժել	معالجه کردن

ակ իկ ուկ	մարդու օրիկ (برای تصریح، احترام و ستایش)
շերտական	հերոսական (علامت صفت) նաև այլին
աւետ	շարգանք (نشان دهنده کار)
լոր	հոտաւետ (نشان دهنده تعقیب و دارندگی)
ալի	ուրախալի (علامت صفت به معنی قابل، دارای բարպես، օրէնք եղբայրաբար)
գին	ցաւագին (علامت صفت موکد)
է, եար	(نشان دهنده ماده تشبيه)
ենի	թթենի (علامت صفت و درختان)
եղէն	հողեղէն (برای ساختن صفت از اسم)
եակ	տասնեակ (برای ساختن اعداد ددهی و ...)
դես	նեան (افلاطونی ալատութիւն ամենամեծ աعلامت نام خانوادگی، իերومکتب و եան)
ում	շարժում (علامت اسم)
արժան	Հայաստան (علامت کشور، جا، محل)
իրide	հատած (علامت اسم مفعول) հատած
խօս	մدرسه (علامت محل، پوشак، اسایاب) դպրոց
ութիւն	լաւութիւն (برای ساختن اسم از صفت)
մعلم	ուսուցչունի (علامت تائیت)
կծան	ուն ան կան (برای ساختن صفت)
շերտին	քաղաքացի (علامت اهالی محل، نام افراد ملی، مرامها)
տերանi	Թերանցի
դամացնե	(علامت تحدید یا امری که در آینده باید انجام شود) փեսացու
ացու	սարիք (از صفت، اسم میازد) վազք

* - در زیاهای محلی ایرانی نیز مادر با پسوند تحییب می‌آید: دامغان،
مادر، کرمان نتو. - جنیدی

իմ հիւանդութիւնը վտանգաւո՞ր է

بیماری من خطرناک است؟

Ոչ, բայց պիտի ծեզ լաւ պահէք

خیرولوی باید از خودتان

مواظبت کنید

ներողութիւն ծեր այցավճարն որքան է

بیخشید حق و یزیستان چقدر است

Այսօր շատ քշախոս էք

امروز خیلی کم حرف شده‌اید

Ատամս ցաւում էր, պիտի ատամսարուժի

մօտ զնայի ճندانم درد میکرد باید پیش ճندانپژشک میورفت

Ես երբ գլուխ ցաւում է, մի թմրաղեղ

եմ զործածում մոտ կه سرم درد մیکند، մک մکن صرف میکنم

Զպիտի այսքան մտածէիր նباید این قدر فکر میکردی

Զալ (խատուտիկ) օծի կծածը շալ պարանից կվախե-

նայ մարگریده از رسماն سیاه و سفید میترسد (داستان ارمنی)

نکات دستوری

فعل تمنا در زمان گذشته: Ըղձական անցեալ فعل تمنا در زمان گذشته: Ըղձական անցեալ

էր, էիր, էի, ختم میشوند بجای علامت مصدری بترتیب

էին, էիր, էինը, مصدرهای مختوم به ալ پسوندهای

մیگیرند. ային, այիր, այինը, ար, այիր, այի

սովորէի (اگر) یاد میگرفتم սովորէինը

սովորէի (اگر) یاد میگرفت սովորէիը (اگر) یاد میگرفتی

սովորէր (اگر) یاد میگرفتند սովորէին (اگر) یاد میگرفت

անմարսողութիւն	سوء‌هاضمه	խոլերա, հնդկախտ	و با
օծանելիք, օծանակ	պահ	փորակապութիւն	սոստ
դեղազիր	نسخه	համր	لال
խայթել, կծել	նիշ‌زدن	حق‌ویزیت	այցավճար, այցազին
վարակիչ	واگیر	թմրաղեղ	مسک

گفتارها

حالتان چطور است؟ ինչպէ՞ս է

Մի քիչ հիւանդ եմ կմی մրیض

Մրսել եմ ու գլուխ ցաւում է սրմախوردم و سرم درد մیکند

Լطفاً یک فرض մեն են մահման ինչպէ՞ս ինձ մահման

Խնդրեմ, մի դեղահատիկ տւէք ինձ մահման ինչպէ՞ս հեռախոսէք բժիշկին որ զայ

لطفاً به دکتر تلفن کنید بساید

Կերախوب هضم نمیکنم غذا را خوب هضم نمیکنم

Հաւ չեմ քնում խوب نمیخوابم

Ախորժակ չունեմ اشتها ندارم

Կարծեմ այսօր լաւ էք զգում

فکر میکنم امروز حالتان خوب است

Չեմ տան է چեմ տան است؟

Հոնչ հիւանդութիւն ունէք چե կالտى دارید؟

Տաքութիւն ունէ՞ք Եب دارید؟

Տեսնեմ լեզուդ زیانت را بینم

Շատ էլ կարեւոր չի շնձان مهم نیست

11 խմբ

Կանաչեղէն, մրգեր, ծաղիկներ
ծերի հա . միութեա . միութեա .

واژե հա

խնձոր	սիբ	ծառ	درخت
սերկեւիլ	ե	ծաղիկ	گل
ծիրան	զրդալո	ծիւղ	شاخه
թուզ	անջր	արքայախնձոր	آناناس
խաղող	անշոր	ատամաթուզ	موز
սեխ	խրիթ	տերեւ	برگ
վարունգ	խիար	գետնախնձոր	سبز میوه
դեղձ	հլո	սոխ	پیاز
նուռ	անար	բողկ	تراب
ձմերուկ	հեծան	բողկիկ	تربيچه
կեռաս	կիլաս	ճակընդեղ	چغندر
ելակ	տոտֆրենցի	տակ	لیو
նարինջ	նարինջ	սմբուկ	بادنجان
թութ	տոտ	լոլիկ	گوجه فرنگی
ձիթապտուղ	զիտոն	սալոր	گوحه درختی
նուշ	բադամ	շաղամ	شلغم
արմաւ	խրամ	զազար	هویج
ընկոյզ	կրծո	ստեպիկին	زردک
բալ	Ալբալո	կարոս	کرفس
տանձ	կլաբի	սխտոր	سیر
զկեն	արկիլ	սիսեն	نخود

(այ) بازی میکردیم (այ) խաղարինք
(այ) بازی میکردید (ա) խաղարիք
(այ) بازی میکردی (ա) խաղարին (այ) بازی میکرد
շնորհ շահակ շնորհ շահակ շնորհ շահակ
շնորհ շահակ շնորհ շահակ շնորհ շահակ

چنانکه مشاهده میشود در فارسی علامت مخصوص این افعال وجود ندارد و باید از حالت جمله آنرا تشخیص داد در صورتیکه در ارمنی ساختمان و پرسه دارد.

طرز منفی کردن: کافی است جزء *خ* را بهشت از آنها بیاوریم.

սովորէի սովորէի սովորէի

حالات مختلف ضمایر فاعلی

حالات "در"	حالات "تا"	حالات "از"	حالات "سواسطه"	حالات "սուլուլու"	حالات "առաջնութեա"	حالات "առաջնութեա"	حالات "մեջնութեա"					
ես	մ	իմ	ինձ	ինձանից	ինձանով	ինձանում	իմ	բո	բեզ	բեզանից	բեզանով	բեզանում
դու	ո	սրա, իր	սրան,	սրանից	սրանով	սրանում	ո	սրան,	սրան,	սրանով	սրանում	սրանում
նա	ա	իրան,	իրեն	իրենից	իրենով	իրենում	ա	իրան,	իրան,	իրանով	իրանում	իրանում
մենք	մ	մեր	մեզ	մեզանից	մեզանով	մեզանում	մենք	մեր	մեզ	մեզանից	մեզանով	մեզանում
դուք	մ	մեր	մեզ	մեզանից	մեզանով	մեզանում	մեզ	մեր	մեզ	մեզանից	մեզանով	մեզանում
նրանք	ն	նրանց,	նրանց,	նրանցից	նրանցով	նրանցում	ն	նրանց,	նրանց,	նրանցից	նրանցով	նրանցում

گفتارها

خسته‌ای؟

Հոգնա՞ծ ես

Այո, ուզում եմ հանգստանալ
Այսօք միշահ աստահ կն
Միրգ ուտու՞մ ես (Միրգ կցանկանա՞ք) ?
Մի կտոր ձմերուկ բերե՞մ թէ դեղձ ու խնձոր
Եկ տե հեծանե սավոր մա հլո վոսի՞?

Հի տարբերում
Գրք նիշենդ

Ուզում եմ գնամ ծառի տակ պառկեմ
միշահ երամ զիր ճրիտ դրա բշմ

Հիմա ծառի տերեւները թափւած են
Երկեա ճրիտ հալա րիխտ աստ

Նրանք զործեր են կատարում, որոնց դիմաց զար-
մացած է ամբողջ աշխարհը

Անհակարանի միշենդ կ համար կի մար աստ
Մայրիկ այս պտուղները դեղնած են
մած այս միուհա զրդ շեհաստ

Քրտնած եմ
Միշ կրծամ
Աբ լիս շվախշ (Սալմ) է աստ

Կերակուրս կերած ու պատրաստ եմ
Գնամ բա խորդ և ամածամ

Սովածը հաց կտեսնի երազում, ծարաւը՝ ջուր
Կրսե ճր խոբ նա մի բինդ, տշե Աբ (Ճատան արմեն)

ոսպ	عدس	սօսի	چنار
լօբի	լուսա	երեքնուկ, առւոյտ	շեմր
շահասպրամ	ریحان	մասրի	نسترن
դաղձ	بونه (عننا)	ցող, շաղ	شیم
կոտեմ	شاهی	շահպրակ	شو
թարխուն, ծանթորան	ترخون	ծաղկանոց	گلخانه
ծներեկ	մարջու	ծաղկաման	گلدان
հազար	կահո	ծաղկակաղամբ	گلکلم
պոաս	تره	զինձ	گشنیز
կոծ	زنجիլ	մորի	شاهوت
դեղին կոծ	زند ջու	պնդուկ, տիսլի	فندق
կինամոն	دار յին	չամիչ	کشمش
կիտրոն, լիմոն	լիմո	մանդարին	نارنگی
ազատքեղ	յաւրի	արեւածաղիկ	մամա
սամիթ	շիտ	մանուշակ	بنشه
տաքթեղ, պղպեղ	վլգլ	խորդենի	شمدانی
կաղամբ	կլմ	կակաչ	لاله
զարի	յո	վարդ	گل سرخ
եգիպտացորեն	ճրտ, բլալ	մեխակ	میخ
ցորեն	կնմ	յասմիկ	پاس
ուռի, ուռենի	սիդ	ծաղկավաճառ	كل فروش
նոնի	սրո	մրգավաճառ	میوه فروش
սոնի	սնուր	նպարավաճառ	ترهبار فروش
շոնի	կայ	միրգ, պտուղ	میوه
որթ	տակ	բակլայ	بافلا
մատաղատունկ,	նեալ		

ընթիւղ

نکات دستوری

زمان حال استمراری: زمان حال استمراری نهاد در زمان حال و در هنگام سخن گفتن است این زمان با اضافه نمودن زمان حال افعال کمکی بودن به وصفی مجہول ساخته میشود. (وجه وصفی مجہول = $\text{ا} \rightarrow \text{ب}$ مصدری تبدیل به ب و مصدری $\text{کا} \rightarrow \text{کا}$ نهاد تبدیل به میشود) $\text{آواز} \rightarrow \text{آوازد}$

ایستاده‌ایم $\text{کا} \rightarrow \text{کا}$ ایستاده‌ام
ایستاده‌اید $\text{کا} \rightarrow \text{کا}$ ایستاده‌ای
ایستاده‌است $\text{کا} \rightarrow \text{کا}$ ایستاده‌است

معتقدم $\text{آواز} \rightarrow \text{آوازد}$
معتقدی $\text{آواز} \rightarrow \text{آوازد}$

چنانکه مشاهده میشود در فارسی علامت مخصوص این زمان را نداریم و علامت یاد شده در این زبان بنابر ماضی نقلی بکارمی روداما باید به مفهوم جمله توجه کرد.

ظرف منفی کردن: کافی است افعال کمکی را منفی کنیم:
ایستاده نیستم $\text{کا} \rightarrow \text{کا}$ خ نیستم
حالات ضمایر اشاره

نامهایی	اصحه ملکی	معقول سواسطه	غشیل سواسطه	حالت (ار)	حالت (ما)	حالت (در)
սա	սրա	սրան	սա (սրան)	սրանից	սրանով	սրանում
դա	դրա	դրան	դա (դրան)	դրանից	դրանով	դրանում
նա	նրա	նրան	նա (նրան)	նրանից	նրանով	նրանում
սրանք	սրանց	սրանց	սրանք (սրանց)	սրանցից	սրանցով	սրանցում
դրանք	դրանց	դրանց	դրանք (դրանց)	դրանից	դրանցով	դրանցում
նրանք	նրանց	նրանց	նրանք (նրանց)	նրանցից	նրանցով	նրանցում

□ ضمایر $\text{սա}, \text{դա}, \text{նա}$ هم برای اشخاص و هم برای اشیاء

بکار میروند.

□ جزء պէս نشان دهنده چگونگی و شباهت است

□ جزء պափ یا քան نشان دهنده اندازه است.

پختش ۱۲

خوراکی، نوشیدنی، آشزخانه *խոնացոց*

واره‌ها

بستنی	պաղպաղակ	آب	պուր
صورت حساب	հաշւեցոյց	آب جو	զարեջուր
صورت غذا	ճաշացուցակ	آب معدنی	հանքային ջուր
شام	ընթրիք	آبیخ	սառցաջուր
نهار	ճաշ	ճաշ	սառոյց
صحانه	նախաճաշ	شراب	գինի
ارزان	արժան, էժան	مشروب	ըմպելիք, խմիչք
گران	թանկ (q), սուր	مشروب غیر الكلی	ոչ-աւկոհոլական խմիչք
فاسق	գղալ	عمرق	օղի
چنگال	պատառաքաղ	ارد	ալիւր ձևոր
بشقاب	պնակ	قهوة	սուրճ
لیوان، استکان	բաժակ	شیر	կաթ
قروری	թէյնիկ	روغن	իւղ
کتری	ջրնիկ, թէյնիկ	سرک	քացախ
چاقو	դանակ	شربت	օշարակ
دیگ	կաթսայ	شیر کاکائո	կաթկակաو
آش	ապուր	عسل	մեղր
آش ماست	թանապուր	(հնդկանշենի)	հնդկանուշ (հնդկանշենի)
ادویه جات	համեմ, համեմունք	کاکائو (درخت کاکائو)	کاکائو
برنج	բրինձ	մատուցող, մատուցարար	كارسون
پیسیر	պանիր	սալաد	սալաման

կարագ	گره	քարիւղի	ակութ
հումսեր, արածանի	نان سرشارشی		اجاق (نفتی)
սեր	خامه	լւացարան	ظرفشوی
հաւկիթ, ծու	تخم مرغ	պահարան	قسه طروف
ծւածեղ	نیم رو	տապակ	تابه
հում	حام	շերեփ	آب گردان، ملاقه
եփւած, եփած	پخته	լւացահեղուկ	مایع لباسشویی
եփել, թիւել	پختن	բոնիչ	دستکیره
մանանեխ	خردل	հանդերձարան	اشکاف، کمد
քաղցու, ոուպ, դոշաբ	رب	ունելի	ابیر
թանձրուկ, թացան	سوس	զլանակ, սիզարէտ	سيگار
երշիկ	کالباس	ծխախոտ	توتون
նրերշիկ	سوسیس	զլզլակ	قلیان
շաքարաւազ	شکر	խորոված	کباب
շաքար	قد	խորովել	کباب کردن
շոկոլատ, տուրմ, կոլոնատ	شکلات	սանدوچ	ساندوچ
շուտեփուկ	زو دير	կրակաման	آشندان (منقل)
մատուցարան	سینی	շամփուր	سینخ
շաքարաման	قندان	միս	کوشت
սփոոց	سفره	հաւ	مرغ
խոնացոց	آشزخانه	ծուկ	ماهی
խոնարար	شیز	վարենի	مریا
լւացքի մեքենայ,	ماشین لباسشویی	մրգաջուր, պտուղի	بیوه
լւացքամեքենայ	اجاق گاز (օջախ)		ع اմչարակ, կոմպոտ
զազի ակութ (օջախ)	اجاق گاز	աղ	کمبوت
զազի սալոջախ	اجاق گاز	աղաման	نمک

Խնդրեմ, մի բաժակ սուրծ տւէք (տաքլ) ինձ
լطفա յէ աստան գեղօ ի մ եցի
Մայրիկ այսօր ի՞նչ ունենք ճաշի . համար
մար արու երա նահար շե դարիմ ?
Այսօր ապուր ու եփած զետնախնձոր ունենք
արու շ և սի զմենի պختե դարիմ
Սիրո՞ւմ ես
ի՞նչ խմիչք ես ցանկանում
ու այստեղ ժամը 7-ին ենք ընթրում
մա դր այսա սաւ 7 շամ մի խօրիմ
Զեր եփած կերակուրը շատ համեղ էք
գնա ի դտ պخت շա խիլ խօշն են են են են են
Անուշներդ անուշ
Նոշ շան !
Այնքան յօգնած ու քաղցած էի որ չգիտէի
ի՞նչ անել
Անգանած էի մի սանդուիչի խանութում որ
երէկ կանգնած էի մի սանդուիչի խանութում որ
նա ինձ տւեց այս զիրքը
दیروز من در یک ساندویچ فروشی ایستاده بودم که او این کتاب را به من داد

արգանակ	եկոշտ	ամանակալ	յացր
փլաւ	պլո	աղանդեր	դսր
պատառ	լզմ	աղի	շور
աքցան	անբրդստ	դառ	ունչ
ածուխ	ճաղալ	անլի	ի նմկ
սակառ	սբդ	տտիպ	կս
բոց	շւլե	քաղցր, անուշ	շիրին
մոմ	շոյ	համեղ	խօշն
մոմակալ	շմշդան	անհամ	ի մզե
ջրաման, սափոր	տէկաբ	կծու	տնդ
պտուտակիչ	իշշոշտի	կարկանդակ	կիկ
հովհար	բացիտն	ցանկանալ	միլ դաշտ
զամբիւղ	ծնունդ	մի քիչ	կու
տակառ	եշկ	եթէ	ակր
պտուտակ	շաշ	տւէք	ի ծնդիւ
լւացքատուն	լիսաշուսու	սիրել	դուստ դաշտ
ծորակ	շրաբ	ընթրել	շամ խօրդն
կոյուղի	գառլաբ		

نکات دستوری

زمان گذشته استمرای (نوع دوم) : *յարակատար անցեալ*
این زمان نشان دهنده وضعیت و حالت چیزی در زمان گذشته و پیش از سخن
گفتن است . برای ساختن آن باید گذشته افعال کمکی فعل بودن را به وجهه

وصی محبوں بیفزائیم . مثال : *կանգնել* → *կանգնած*

կանգնած էի	ایستاده بودیم	կանգնած էինք	ایستاده بودم
կանգնած էիր	ایستاده بودید	կանգնած էիք	ایستاده بودی
կանգնած էր	ایستاده بودند	կանգնած էին	ایستاده بود

گفتارها

گرنسنده؟

چه میل داری؟

کم նան و նիսր

Եթէ քիչ հաց ու պանիր

քաղցած ես

ի՞նչ ես ցանկանում

Եթէ քիչ հաց ու պանիր

Եթէ քաղցած չէիր, ի՞նչո՞ւ էիր եկել այստեղ

اگر گرسنه نبودی چرا այսա մdede بودی؟

Եղիս 13

Պատմուստ եւ լւացելիք

واژեհա

օդեալ, աղեալ	պետո	կոնճակ	դկմե
սաւան	մլխե, մլգե	թել	նշ
ներքնակ	տշկ	կօշիկ	կփշ
վերմակ	լհավ (ֆարսի, ծաջ)	օծիք	յեղ
բարձ	բալշ	ժապաւէն, երիզ	նոար
զոգնոց	բիշնուն	վզկապ	կրաوات
սրբիչ	հոլո	փողկապ	պափոն
վերնազգեստ, խալաթ		զլիսարկ	կլահ
	րոյաշ	զիշերանց	բիջամե
աստառ	Աստր	սպիտակեղէն	զիրյաշ
մատնոց	անշտանե	ակնոց	սինկ
անձրեւանոց	բարան	մահճակալի ծածկոց	
զուլպայ	յուրաբ		րոտխու
տաքատ	շլոար	մահճակալ	տխտ
բաճկոն	կտ	համազգեստ	յոնիքր
վերնաշպիկ	բլուզ	ներքնազգեստ	լիս զիր
կտոր	բարչե	հազուստ	յօնակ
վերարկու	պալտո	ածելի, էլեկտրական	
մոյկ	յուտին	սափրող մեքենայ	
մուշտակ	յուստին	ըշտրաշ (յորշ)	

Հաւատալ → Հաւատացած

Հաւատացած էի

Հաւատացած էին

چنانکե մահած միշու երա այն ժամ դր ֆարսի շկլ հաշու նդարմ և
եած երա իւ երդն եթ երա սախտ Ան դր արմ եթ միշու յմլ տոշ կրդ .
ճկր այն մթի պրոր աստ կե հմ ավալ դար ավալ յմլ տոշ կրդ .
կժշտ աստմար այն դոմ նիտն ելկ անան ման եա միշու եա այն հալտ
և պահի տեպ դար դար այն եա այն ժմահատ . դր արմ կմ զդիմեր ար
այն ժմահա երա եա կժշտ եթ և բայդ նիր աստմա միշու ակն մտսու
նդե աստ դր սուրտիկ դր տրյու ֆարսի յր կժշտ եթ և բայդ աստմա միշու .
եր մնի կրդ : կավ աստ ավալ կմկ բա մնի կմ :

այստած նեում → կանզնած էի

կանզնած էր → կանզնած չէր

آنها زود خواهند آمد

فکر میکنم ساعت ده و نیم
کار را این سه ساعت داشتم
شیوه گذشت که میتوانم
همه آنها را بخوبی بخوبی بخوبی
پس از این ساعت میتوانم خوب بخوبی
بخوبی بخوبی بخوبی بخوبی بخوبی

آراکن جان میز را تمیز و جمع کن چند صفحه کار نوشته دارد

اینها همچنان که میتوانند
بجشم

نکات دستوری

زمان آینده ساده
آینده (ساده) باید زمان حال افعال کمکی بودن را پس از وجه وصفی آینده
بیاوریم مثال: **սովորելի** → **սովորելու**

یاد خواهیم گرفت **սովորելու**
یاد خواهید گرفت **սովորելու**
یاد خواهند گرفت **սովորելու**
طرز منفی کودن: کافی است منفی فعل کمکی بودن را قبل از وجه وصفی
آینده بیاوریم مثال:

یاد خواهیم گرفت
یاد خواهید گرفت
یاد خواهند گرفت
پس از منفی فعل کمکی بودن را قبل از وجده وصفی

کند. ساقدوش در میان ارمنیان هم برای ذوجین و هم برای بچه‌های خردسال
انتخاب میشود و در حقیقت مشاور و همراه خانوادگی در همه دوران زندگی یک
خانواده است.

زمان آینده شطبی اպաونի պայواناکان

این زمان برای نشان دادن انجام کاری بطور شطبی
با به کمان یا اغلب بطور مطمئن در زمان آینده بکار میروند بیشتر، در گفتگو
از این نوع آینده استفاده میشود. برای ساختن آن کافی است حرف **ն** را قبل از
فعل زمان حال التزامی بیاوریم چوناک:

սովորել	یاد گرفتن
կսովորել	یادخواهیم گرفت կսովորելու یادخواهیم گرفت
կսովորես	یادخواهید گرفت կսովորէլ یادخواهی گرفت
կսովորի	یاد خواهند گرفت կսովորեն یادخواهد گرفت
նگاه کنید!	وقتی که فعل با حرف ն شروع میشود پس از ն صدای ը

تلفظ میشود مثال:

կվազեմ (**կը վազեմ**) خواهم دوید **Կ՞հազար**
طرز منفی کودن: کافی است منفی فعل کمکی بودن را قبل از وجه وصفی
منفی بیاوریم:

կգրեմ	نوخواهیم نوشت չեմ գրի
կմնաս	نخواهی ماند մնայ չես

پختش ۱۴

کشورها، ملتها و اسامی جغرافیایی

ئرکردنەر، اۋادىر، بىلەن ئەنلىكىچىلىقىنىڭ ئەنلىكىچىلىقىنىڭ

وازەھا

پەتىرىپ	ترک	Հայերէն	زبان ارمنی
ئەنۋەسەتىنەر	چين	Հայկական	ارمنی (صفت)
خەنەدە	چینى	Հայաստان	ارمنستان
ئەنۋەسەتىنەر	روسىيە	Սովետական (Խորհրդային)	
پەتىسى	روس	Սոցիալիստական	
داۋەنەجىھا	ڈاپن	Հանրապետութիւنնەرە	
ئەنەجىھا	سوئد	Միութիւن	
ئەنەجەرەجىھا	سويس	اتحاد جماهير شوروی سوسیالیستی	
Արարիا	عربستان	استبدادي	بۇناراپەتىپەتىلەرە
ֆرەنەسەجىھا	فرانسە	گرجى	վրացի
Հەندەنەجىھا	ھندوستان	گرجستان	Վրաստان
ئەقەپتەپە	مصر	درە	ڈاپر
ئەقەپتەپەجىھا	مصرى	كشتى	ئاشى
Հەرەتەلەتەجىھا	بۈگىلەوي	قايق	ئاشىا، مَاكەنچىك
Հայ	ارمنى (شخص)	پادشاهى	پادشاهى تەپەتەپەتىلەرە
Հանրաپەتىپەتىلەرە	جمهورى		

گفتارە

پەتەنەجىھى^ ەر	اھل كجا هىستىد؟
ئەنەجىھى ەم	من ایرانى ام
ئەنەجىھى ەم	چە تابعىتى دارىد
ئەنەجىھى ەم	تابع ایران هىتم
پەتەنەجىھى ەم	کدام قارەھاى كره زىمن را دىدەياد؟

ԲԱԺԻՆ 14

ծով	دریا	լիճ	ش
ծովակ، լիճ	دریاچە	աւազ	ماسە
ովկիանոս	اقيانوس	աւազուտ	մաسزار
աշխարհամաս	قاره	ժայռ	صخره
ջրվէժ	آشار	փոթորիկ	توفان
ծահիճ	باتلاق	ալեկոծում	تلاطم
բլուր	تپه	փարոս	فانوس دریاسی
ջրանցք	ترع	սար، լեռ	کوه
մակընթացութիւن եւ		ալիք	موج
տեղատութիւن	جذرومود	Ասիա	آسيا
կղզի	جزیره	Գերմանիա	آلمان
հովիտ	جلگە	Աւստրալիա	استراليا
ցամաշ، ցամաքամաս	خشکى	Աւստրիա	اتریش
ծոց	خليج	Աֆրիկա	آفریقا
ծովափ، ծովեզր	کنار دریا	Անգլستان	انگلستان
հրւանդան	دماغه	Ամեريكا	آمریكا
գետ	رود	Եروپا	اروپا
ափ، եզեր	ساحل	Իտاليا	ایتاليا
գետափ	ساحل رودخانه	Իրان، Պարسیلەنەن	ایران
		ترکىيە	ترکىيە

زمان نشان دهنده انجام کاری بطور قطع در آینده‌ای است که در زمان گذشته از آن سخن رفته است.

սովորելու եմ
Այնده ساده) یاد خواهم گرفت
սովորելու էի
آینده در گذشته) (باید) یاد میگرفتم
برای منفی کردن آن کافی است منفی فعل کمکی را پیش از جمه وصفی آینده
سیاریم :

չէի սովորելու یاد نمیگرفتم
չէր գնալու نمی‌رفت

պայմանական անցեալ : زمان آینده در گذشته شرطی :
برای ساختن آن کافی است پیش از فعل تمنا در زمان گذشته جزو ها را سیاریم :

սովորէի
կսովորէի
կզնար
եթէ դաս սովորէր,
այս տարի կփոխւէր
(فعل تمنا در زمان گذشته)
(آینده در گذشته شرطی) یاد میگرفتم
(آینده در گذشته شرطی) میرفت
اگر درس میخوانند امسال قبول میشد
اگر کار هایم کم بود من هم می‌آمد

این زمان نشان دهنده انجام کاری بطور شرطی و کاه به کمان در زمان گذشته است و مناسفانه در فارسی کونی شکل خاصی برای آن نیست اگرچه در متون کهن فارسی نظریه آن یافت میشود.

طرز منفی کردن : کافی است منفی افعال کمکی را پیش از وجه وصفی منفی سیاریم .

չէի խմի نمی‌نوشیدم
չէիր խմի نمی‌نوشیدی

2եր երկրում ծով ու լիճ էլ կայ՝

در کشور شما دریا و دریاچه هم وجود دارد?
ծով չկայ, բայց մի քանի լիճ կայ
دریا نیست ولی چند دریاچه وجود دارد!

Անցած տարի գնալու էի Սուրիա բայց հի-
ւանդացայ եւ չկարողացայ գնալ
پارسال می‌بايستی به سوریه میرفتم ولی مریض شدم و نتوانست بروم .

Ես ու Նազարը իրար Դամասկոսում տեսանք
من و نازار یکدیگر را در دمشق دیدیم
Դուք ուրբաթօրերը սա՞ր էք գնում

شما روزهای جمعه کوه میروید?
Այս, դա շատ առողջարար մարզանք է
بلی، ورزش سیار سالی است .

Այնտեղ գեղեցիկ ջրվէժներ ու ձորեր կան
در آنجا درهها و آشارهای زیبای وجود دارد
Նրանք չգնացին կղզի, որովհետեւ Վարդանը
նաւակը նորոգելու էր
آنها به جزیره نرفتند زیرا وارتان قایق را باید تعمر میکرد .

Եթէ զործերս քիչ լինէին ես էլ կկայի
اگر کار هایم کم بود من هم می‌آمد

نکات دستوری

زمان آینده در گذشته : (ساده) անցեալ
در زبان فارسی این زمان با شکل و ساختار مشخص وجود ندارد ولی مفهوم آن موجود است و در انگلیسی و ارمنی شکل خاص خود را دارد . برای ساختن آن کافی است در فعل زمان آینده ساده افعال کمکی را به گذشته تبدیل کنیم . این

واژه‌ها

գոյն	رنگ	կարմիր	سرخ
զունաւոր	رنگی	ջրցան	آبپاش
զոյնել, սերկել	رنگ کردن اهالی	կաթագոյն	شیری
կապոյտ, լազուր	آبی	սովորաբար	معمولان
սպիտակ	سفید	միշտ	همیشه
սեւ	سیاه	յաճախ	اغلب
շէկ	بور	երբէք	هرگز
դեղին	زرد	ընդմիշտ	برای همیشه
վարդագոյն	صورتی	երբեմն	گهگاه
սրծագոյն	قهوه‌ای	բիշ-բիշ	کم کم
կանաչ	سبز	աստիճանաբար	بتدریج
լեղակագոյն	نیلی	ընդհանրապէս	بطورکلی
նարնջագոյն	نارنجی		
շագանագոյն	بلوطی		
երկնագոյն	آبی آسمائی		
մանիշակագոյն	بنفس		
մոխրագոյն	حاکستری		
ծիրանագոյն	زردآلومی		
մուգ գոյն	رنگ سیر		
բաց գոյն	رنگ روش		
թուլի	մشکی		

ضایعات متقابل դերանուններ

حالات مفعول با واسطه	حالات مفعول بیواسطه	حالات اضافه ملکی	حالات مفعول با واسطه
իրար	յիկդիքր	մալյիկդիք	իրար
միմեանց "	միմեանց "	միմեանց "	միմեանց "

حالات (ای)

իրարից	از յիկդիք	իրարով	տوسط յիկդիք
միմեանցից "	միմեանց "	միմեանցով	միմեանցով

طرز ساختن اسم و صفت از اسامی کشورها

(۱) برای نشان دادن اهالی یک کشور، محل، منطقه و غیره کافی است پسوند *gh* یا *għ* را پس از اسم محل بیاوریم :իրան \rightarrow ایرانی *իրանցի*
۲ - برای ساختن اسم زبان ملتها کافی است پسوند *-er* را پس از ریشه اسم کشورها بیاوریم :انگلیسی (زبان) \rightarrow انگلیسی *անգլիական*فرانسوی \rightarrow فرانسوی *ֆրանսերէն*(۳) برای ساختن صفت از اسامی کشورها باید بر آخر اسم پسوند *(ա) կան*را اضافه کنیم : انگلیسی *անգլիական*حسن انگلیسی *անգլիական ապրանք*ایرانی \rightarrow ایرانی *իրանական*

(۴) برای مونت کردن اسم اهالی کشورها کافی است پس از ریشه اسم کشور

پسوند *n/-i* بیاوریم :خانم یادوگیر فرانسوی *ֆրանսունցի*ֆրանսիա \rightarrow فرانسی *ֆրանսունցի*

نمایش گذشتی و مفهومی این کلمات را می‌توان با مثال اینجا معرفی نمود.

دستوری	جای خود را در یک ساختار خاص را بگیرد.
علقچه	بازیگران را در یک ساختار خاص را بگیرد.
نکات دستوری	آنچه در یک ساختار خاص را بگیرد.
مکانیزم	آنچه مدت است اینجا هستی.
دستور	آنچه می‌گویند؟
نمایش گذشتی	آنچه می‌گذرد.
نمایش مفهومی	آنچه می‌گذرد و آنچه می‌گذارد.
نمایش مفهومی از	آنچه می‌گذرد و آنچه می‌گذارد و آنچه می‌گذرد.
نمایش مفهومی از از	آنچه می‌گذرد و آنچه می‌گذارد و آنچه می‌گذرد و آنچه می‌گذارد.

وجه امری معرفتی از مفهومی است. فعل امر در اینجا سایر اقسام فعل و جمع مفرد و جمع می‌برود. طرز ساختن آن بترتیب زیر است.

برای مصدرهای مختوم به <i>نک</i> کافی است [n] را حذف و به جای آن [n]	(برای دوم شخص مفرد) یا <i>نکن</i> (برای دوم شخص جمع) <i>نکنید</i> .
برای مصدرهای مختوم به <i>حذف</i> کافی است [s] را حذف و به جای آن [w]	(برای دوم شخص مفرد) یا <i>حذف</i> (برای دوم شخص جمع) <i>حذفید</i> .
برای مصدرهای مختوم به <i>بازی</i> کافی است [v] را حذف و به جای آن [β]	(برای دوم شخص مفرد) یا <i>بازی</i> (برای دوم شخص جمع) <i>بازید</i> .

تبصره: کاهی برای مصدرهای ساده مختوم به *[l]* در ساختن فعل امر

گفتارها

اتومبیل شما چه رنگ است؟
 هم یعنی کاغذی که می‌باشد.
 ماشین من پیماز شیری رنگ جلو درب است
 چند رخربیده‌اید؟
 به پول ایرانی نمی‌دانم.
 2بر رغبتی را در ساختار خود داشتی؟
 اتوبوس‌های شهر شما بطور کلی چه رنگ‌اند؟
 سواره‌های پسندیدم همچنان که اینها هستند.
 ای رنگ‌های مختلف اند، بعضی‌ها سیز، نارنجی و پختنی نیز سبز و سیاه.
 2بر رغبتی را در گلزاری داشتم.
 آسمان شهرستان موقع طلوع چقدر زیاست.
 از میهم دور شده‌ام.
 گلزاری همچنان که اینها هستند.
 غربی معصوم هستم و خانه‌ای ندارم.
 گلزاری را در گلزاری می‌دانم وان را می‌دانم.
 ای کاش که یک بار دیگر هم آسمان را بگوییم.
 گلزاری همچنان که اینها هستند.
 برو کتاب تومانیان را ببایور
 گلزاری همچنان که اینها هستند.
 بفرمایید.
 گلزاری همچنان که اینها هستند.
 مشکرم.
 پس کجا می‌بریم?
 گلزاری همچنان که اینها هستند.
 می‌بریم.
 گلزاری همچنان که اینها هستند.
 خواهش می‌کنم بفرمایید.
 گلزاری همچنان که اینها هستند.

16

բխշ

հայորան

واژեհա

անասուն	հիան	սկիւռ	ստյաբ
կենդանի	մօջօդ զնե, հիան	եղջիւր, կոտոշ	նախ
այծքաղ, գաղել	հա	առիւծ	շیر
ձի	ասպ	ուղտ	շոր
զամբիկ, մատակ	ձի	փիղ	վիլ
	ասպմածան	կով	կաօմած
գետածի	ասբայ	եղ	կաօնոր
էշ, աւանակ	ալաց	կատու	կրե
զառ	թրե	մաքի	միշ
այծ	բր	զայլ	շրչ
ուլ	բրգալե	հորթ	կոսալե
կապիկ	բուզին, միւոն	ոչխար	կօսոնդ
ինծ, ընծառիւծ	պլնց	իոյր	վոյ
արջ	խրս	մուկ	մօշ
նապաստակ	խրցոշ	բաշ	բալաս
խոզ	խօկ	զոնց (զոնցի)	չեկսի
պոչ	ձմ		չեկսի
ջորի	աստ, գառ	հաշոնց (հաշալ)	չեկսի
աղւէս	րօբա		չեկսի
վազր		սաւոսկ (սաւոկրդն)	չեկսի
շուն		մլաւոնց (մլաւել)	չեկսի
սմբակ			մոմոցրե (մոմոկրդն)
պայտ	նուլ	մայոնց (մայել)	մոմոցրե
			մոմոցրե

дом شخصи جمع پس از ریشه فعل (مصدر منهاي ել) فقط ըստ آمیزید .

կանգնել → կամգնել կանգնել

شیوه، ساختن امر منفي (نهی) araqbat akashan برای دوم

شخص مفرد (برای مصدرهای ساده) کافی است پیش از فعل امر hir می باوریم .

qarbel → آبیاری کن !

մի ջրիր آبیاری نکن !

մնալ مان !

մի մնաن مان !

فعل نهی برای دوم شخص جمع برای تمامی مصدرها با اضافه کردن hir پیش از مصدر ساخته می شود . منتها ل آخر به لار گزینش تبدیل می شود .

ջրել → մի ջրել

نشان تاکید (چند) روی hir قرا میگیرد :

մնալ → մի մնաք تبصره : گاهی بحای qarbel hir گذشت (که صحیح است) اشکال نادرست

تغییر و گذشت (چند) یا ջրեل hir چند یا ջրեل hir بکار میروند برای مصدرهای مختوم

به لاس سیر به همانگونه برای دوم شخص جمع بصورت hir چند یا ջրեل hir و մնաք چند یا մնաن بکار میروند .

كلمات پرسشی

ով	չե کسی ?
ինչ	չե ?
ինչեր (ը)	չե հա ?
որ (ը)	կدام ?
որոնք	կダメա ?

حالات اضافه ملکی، مفعول باواسطه و مفعول بیواسطه
որոնք or որոնց

تبصره : جمع ով (چه کسی) بصورت hir ովքեր است که تنها حالت فاعلی دارد .

թիթեռ	երանե	խլէզ	մարմոլք
մոծակ	պշե	ճանճ	մքն
բռո	խրմքս	մըջիւն	մօրջե
խխունջ	հլզոն	ցեց	մօրիանե
մեղու	ձնորւսլ	հազարոտանի	հերայա
բրէտ	ձնոր	շերամ	կրմաբրիշ
կրեայ	սնկպիտ, լակպիտ	զազան	հիանափշի
ծղրիդ	սոսկ	բացել	բարկրդն
գորտ	գորբաց	բռնել	կրֆտն
որդ	կրմ	փայլել	երզն, դրխիծն
օծ	մար	լինել	բոնդն
զազանանց	բացոփշ		

Հվանակներ

Իրանը զանազան անասունների տեսակէտից շատ հարուստ է Իրան ար հայրան կոնակոն բայց գույն է առ այս ժամանակ անսահմանափակ լինի դրանց թիւը կպակսի

Ու այս շատ բահանակ է առ այս ժամանակ անսահմանափակ լինի դրանց թիւը կպակսի

Կրմերի պահանջման ամենամասն կատար է առ այս ժամանակ անսահմանափակ լինի դրանց թիւը կպակսի

Առ այս ժամանակ անսահմանափակ լինի դրանց թիւը կպակսի

բառաչ (բառաչել)	աքաղաղ	խրոս
բառաչել (բառաչել)	չղջիկ	խաշ
մոնշիւն (մոնշել)	սիրամարզ	թաօս
գրշմօր (գրիծն)	թութակ	տութիւ
կոհինչ (կոնչել)	արծիւ	عقاب
գարգար (գարգարկրդն)	սազ	غار
որոտ (որոտալ)	տատրակ	վրու
գրշաբ (գրիծն)	փիւնիկ	սիմր
կուկուլիկու	կարապ	قو
գուղու գո	ջայլամ	շեր մը
կոկոնց (կոկոնալ)	ընծուղտ	զրահ
ծայի գուղաց (ծայի գուղացդրածն)	կաքաւ	կե
ոռնոց (ոռնալ)	կոկոնէթ, կոկոնակ	կուտր
զօնիկ (զօնիկ)	աղաւնի	կլաց
թառանչիւն, զոչում	ագուա	կնշչ
ծայի վիլ	ծնծղուկ, ծիտ	մրգաբ
ոնգեղջիւր	բաղ	հծծու
խրիխնջ (խրիխնջալ)	յոպոպ	մահի
	շիպեհ ասպ (շիպեհ կշիծն)	բար, զօշ
թոշուն	պրնդե	մահի
բաղ, բաղիկ	արճ	բալն, ալ, սենց
սոխակ	մլլիլ	խեցզետին, խեչափառ
լոր	մլդրջն	խրչնց
հնդկահաւ	բովլմոն	սկրբ
փետուր	բր	սծվ
բուլ	շնդ	վրլալա
ծուտ	յօշե	մլխ
սարեակ	սար	խրնդե

ضماير معين *nırıçხալ* դերանուներ عبارتند از:

ամեն(ը) = همه = *բոլոր(ը)*

ամեն մի = هر *իւրաքանչիւր ը*

ամեն մէկը = همه، تمام *հրիկ*، *ամբողջ ը*

ضماير نامعين *անորոշ դերանուներ* عبارتند از:

<i>ինչ-nր</i>	<i>այսինչ</i>	فلان
<i>ինչ-ինչ</i>	<i>այնինչ</i>	فلان، بهمان
<i>ոմն</i>	<i>որոշ</i>	شخصی
<i>մէկը</i>	<i>իկ</i>	چیزی، هیچ
<i>մի</i>	<i>ի</i>	یک، ای
<i>մի քանի</i>	<i>շնդա</i>	شندتا
<i>ուրիշ</i>	<i>դից</i>	دیگر
<i>այլ</i>	<i>ցարե</i>	غیره، دیگر

ւելի արագ է վազում

میگویند پلنگ از سایر حیوانات سریعتر می‌دود.

Երեխաներին ասա՛, եթէ լաւ սովորեն, ուրբաթ օրը կզնանք զազանանց

به بچه‌ها بگو اگر درس خوب بخواهند روز جمهه به باع و حش خواهیم رفت

Ոմանք վախենում են զազանանց զնալ

برخی از رفتن به باع و حش می‌ترسد.

Կատուին եթէ նեղացնես կճանզոի

اگر گربه را اذیت کنی چنگ می‌اندازد

Տանը առիւծ, չույումը կատու

در خانه همچون شیر، در بیابان چون گربه (داستان ارمنی)

Հորթը որ կովիշածն ընկնի՝ զայլը կտանի

گوساله‌ای که جلوتر از گاو سرود گرگ آنرا می‌برد (داستان ارمنی)

Շան հետ ընկերացիր, փայտը ձեռքիցդ մի զցիր

باسگ دوست شولی چوب را از دستت نیستدار (داستان ارمنی)

نکات دستوری

جمله شرطی *պայմանական նախադասութիւն*

همچون فارسی در ارمنی

نیز جملات شرطی وجود دارد و نایه حال کم و بیش در درسها بکار رفته است

در اینجا از کلمه *եթէ* (=اگر) استفاده می‌شود و سپس برای زمان حال حمله

شرطی زمان حال التزامی و سپس حمله حرا در حالت آینده (نوع دوم) می‌آید

եթէ շատ համառութիւն անի, անշուշտ

اگر زیاد جسارت کند او را می‌زند (خواهند زد)

برای زمان گذشته کافی است فعل حمله شرط را به گذشته و فعل حمله حرا

را به آینده در گذشته (نوع دوم) تبدیل کنیم:

اگر ما تلفن نمی‌کردیم آسها می‌آمدند.

մարզաւան	مجموعه ورزشی	qցել	انداختن
մարզադաշտ	ورزشگاه	առաջաստ	բաճան
մարզիկ	ورشكار	մտածել	اندیشیدن، فکر کردن
վրձին	قلم مو	հերքել	افکار کردن
իւղաներկ	رنگروغن	օդապարիկ	بالن
սափրւել		փուչիկ	بادکنک
	اصلاح کردن (سریا صورت)	թռուցիկ	بادبادک

զստահութիւն տալ
اطմիան دادն
ընկնել
افتادն
յոյս ունենալ
امیدداشتն

گفتارها

Հեր ազատ ժամերը ինչպէ՞ս էք անց կացնում
اوقات Հածտան Րա چկոն մի կճրած
Գիրք ու թերթ եմ կարդում
كتاب و روزنامه می خوانم
Մի քիչ էլ հեռուստացոյց եմ նայում
کمی հմ լուսուց տեսա միկն
Արծակ օրերը, կամ սար եմ գնում, կամ էլ ձըկ-
նորսութեան րوزهای تعطيل یا بهکوه میروم و یا به մاهیگیری
Ուրեմն վատ չի անցնում
پէ, ինչու պիտի վատ անցնի
Նه خիր چرا եած եց گճր
Վստահութիւն եմ տալիս, եթէ դու էլ գաս
Իամոյք կտանես ճաئی لذت خواهی برد
Մի վախեցիր վերեւից թեզ զցի ցած
Տես նրա ճաئی բանی անձար պաئین.

ԲԽՇ 17

Զբուանք եւ զբաղմունք
Տրկում և Սպառ

واژه‌ها

երգ	Տար	ծեռանկար, կտաւ
պար	رقص	Նաبلو(نقاشی)
երգիչ	خواننده	կարմիր ծրագ
նւազախումբ	ارکستر	դող, լաستیکاتومبیل
թղթախախ	بازی ورق	նկարչութիւն
դաշնամուր	پیانو	عکاسی، نقاشی
թեմ	سن	հեռադիտակ, ապարատ
կրկես	سیرک	دوربین
շարժանկար	سينما	شکار
ժապաւէն, ֆիլմ	فیلم	شلاق
համերգ	کنسرت	իարազան)
երաժշտութիւն	موسیقی	լող
խմբավար	رهبر ارکستر	սա
նարդի	تخته نرد	սկա
ջութակ	ويلن	عکس
դերասան	هنر پیشه	նկար, լուսանկար
թեմադրիչ, ոեժիոր	պատշաճ	تبلو(مغازه)
	كارگر دان	ցուցատախտակ
	ասուար, աս دواնի	داور
հեծանիւ	دوچرخه	կաعد
		بالکن
		بادنما
		شطرنج
		մատրակ, շախմատ
		مرسى

نکات دستوری

ضایای منفی ժիտական ղերանուններ عبارتند از :

<i>nչ nք</i>	հիշքս
<i>nչինչ</i>	հից چիզ
<i>nչ մի</i>	հից
<i>nչ մէկը</i>	հիշչիկ

نکته: ضایای موصولی *ս, ղ, ն, լ* برای مشخص کردن شخص نیزبکار میروند:

من سرباز *Ես զինւորս*

نکته: ضایای موصولی *ս, ղ, ն, լ* برای نشان دادن مالکیت(حالت ملکی اضافی) بکار میروند: کتابمان *գիրքներս* کتاب *գիրքս* کتابت *գիրքդ* کتابت *գիրքներդ* کتابشان *գիրքները* کتابش *(ն)* نکته: ضایای موصولی *լ* برای معرفه کردن اسمی بکار میروند.

գիրք *գիրքը*
آن کتاب (معرفه)

نکته: اسمی مختوم به حرف صدا دار ضمیر موصولی *միկրնդ* و *մըլքնան*
نکته: ضمیر موصولی *լ* وقتی که پس از آن کلمه‌ای که با حرف صدا دارو یا (*զպ, զբ, զդ, սփ, սթ, սպ, սկ*) که یک *լ* قبل از آنها شنیده میشود) شروع میشود تبدیل به *ն* میشود.

Սուրիկն *ասաց* سوریک گفت
Դպրոցն *սկսւեց* مدرسه شروع شد

Շատ լաւ, կմտածեմ, յետոյ լուր կտամ

خیلی خوب فکر می‌کنم و بعداً "خبرمی‌دهم"

Շերنج می‌توانی بازی کنی؟ *(Լ)*

Խیلی خوب نمی‌توانم

ولي تخته نرد خوب میدام

Գնացէք մեր գործի յետեւից, *ոչ* շախմատը հաց

ու ջուր կլինի *ոչ էլ* նարդին

بروید بی کارتان, نه شترنج نان و *Աբ'* شودونه تخته نرد

Հայրիկ *ոչ ոք ճեզ նման չի*

Դուք *ոչինչ չէք իմանում խաղալ*

شما هیچ چیز نمی‌توانید بازی کید

Ձուրը կերթայ, աւազը կմնայ

Աբ' մی‌رود سن و ماسه մی‌մանد (دانستان ارمنی)

Աղքատի հացն ուտողը չի կշտանայ

کسی که نان فقیر را میخورد سیر نمی‌شود (دانستان ارمنی)

Հարեւանը հարեւանի հայելին է

հմայեանի հմայակ (دانستان ارمنی)

بخش ۱۸

ԲԱԺԻՆ 18

Արհեստներ
پیشه‌ها

واژه‌ها

նկարիչ, ներկարար	نقاش
գրող	نویسنده
գծագրիչ	نقشه‌کش
հողաշափ	نقشه‌بردار
քաղաքագէտ	سیاستمدار
տնօրէն, նախազա՞ն	رئیس
ծառայ, սպասաւոր	خدمتکار
ծխնելոյգ	دودکش
ջրի խողովակ, ջրմուղ	لوله‌آب
թել, լար	سیم
փշաթել	سیم خاردار
զօղարար	جوشکار
պատասխան	پاسخ
պատասխանել, پاسخ دادن	{
պատասխան տալ	}
վճարել	برداخت کردن
հարց	برستش
հարցնել	برسیدن

گفتارها

Եթ զործն ինչ է	کار شما چیست؟
Ասփրիչ եմ	Րայշկրم
Եթ եղբայրներն ինչպէ՞ս	برادرانتان چطور؟

նւէր	هدیه	زیرگ
նւիրել	هدیه‌گردن	ساعت‌ساز
թարգմանել	ترجمه کردن	قفل
թարգմանիչ	متجم	վակا نیز، կողպէք
ծարաւել	تشنهشدن	لولکش
քաղցածանալ	گرسنهشدن	ջրմուղ‌وր
կրկնել	تکرار کردن	قفل و کلید ساز
վերջացնել	تمام کردن	վակا نیز و ر
եռել	جوشیدن	صراف
հաւաքել	جمع کردن	کارگر
սակարկել	چاهه زدن	զործ‌و
պտտել	چرخیدن	գրեն‌
համտես անել	{	լուս
ճաշیدن		զիست
քաղել	چیدن	կارمند
նորոգել	تعمیر کردن	گتابروش
բրտնել	عرق کردن	կفاس
հարց	پسندیدن	قصاب
հարցնել	بوشاندن	مهندس
		Աشتیک
		ناخدا
		نانوا
		نجار

نکات دستوری

انواع فعل (از نظر ساخته‌انی) : مصدرها دو گونه‌اند: مصدرساده و مركب.
مصدر ساده آن است که اگر *taou* مصدر را حذف کنیم می‌تواند مصدری وجود
نمایش نداشته باشد. سخن گفتن *Խոսել* → *Խոս*
مصدر مركب آنست که اگر *ta* و *sh* را حذف کنیم می‌توانند مصدری داشته
باشد: *մօտեցնել* → *մօտեցնել*

میانوندهای مصدری عبارتند از:

Վ, *տ*, *կոտ*, *ոտ*, *տոտ*, *ցն*, *եցն*, *ացն*, *չ*, *ն*, *են*,
ան

مصدرهای مركب ارمنی از نظر معنی که دارند به چهار دسته تقسیم می‌شوند.

<i>սոսկ</i> <i>ածանցաւոր</i>	۱ - مرکب صرف
<i>պատճառական</i>	۲ - سبی
<i>բազմապատկական</i>	۳ - تعددی
<i>կրաւորական</i>	۴ - مجہول
۱ - مصدرهای مركب صرف: این مصدرها دارای میانوندهای	

هستند که پیش از علامت مصدری *ta* یا *sh* به ریشه فعل (که ممکن است اسم
یا صفت باشد) اضافه می‌شوند.

<i>քար</i>	سنگ شدن <i>քարանալ</i> → سنگ
<i>վախ</i>	ترسیدن <i>վախենալ</i> → ترس
<i>տես</i>	دیدن <i>տեսնել</i> → بین
<i>սառ</i>	سرد شدن <i>սառչել</i> → سرد

این میانوندها فعل لازم می‌سازند. در مصدرهایی که دارای میانوندهای

Նրանցից *մէկը* բժիշկ է, *մէկը* գծագրիչ, *իսկ* *միւ*
սը երկաթաղործ

یکی از آنها دکتر، یکی نقشه‌کش و اما دیگری آهنگر است.

Ո՞վ է կարող ծայնազիրը նորողել

چه کسی می‌تواند ضبط صورت را تعمیر کند

Մի ծանօթ ունեմ, կտանեմ նրա մօտ

یک آشنا دارم، می‌برم پیش او

ինչքա՞ն պիտի վճարես چقدر ہایدپردازی؟

ինչքա՞ն դրամական հարցը կրկնում ես

چقدر مسأله پولی را تکرار می‌کنی

Դու իմ այս սովորութիւնը չե՞ս հաւանում

تو این عادث من را نمی‌پسندی؟

Լաւ թող կարծ կապենք خوب بگذاریں کنیم (کوتاه‌بیائیم)

Մարդ ամառները պիտի շատ ջուր խմի որովհետեւ
շատ է քրտնում

آدم باید تابستانها آب زیاد بخورد چون زیاد عرق می‌کند

Եթէ կարողանաս ինքդ նորողես ու նրանց հետ
չսակարկես, մի լաւ նւեր կստանաս

اگر بتوانی خودت تعمیر کنی و با آنها چانه‌زنی هدیه‌خوبی دریافت خواهی کرد.

Կուրի մէջ տանձ ու խնձոր չեն քածանում

در جنگ و دعوا سبب و گلابی تقسیم نمی‌کند (دانستان ارمنی)

Ամեն խօսք իր տեղն ունի

هر سخنی جای خوددارد (دانستان ارمنی)

Անծարը կուտի բանջարը

ناچار میخورد علف و سیزی (دانستان ارمنی)

Ով կիսաղայ, նա կկաղայ

کسی که باری می‌کند پایش هم می‌فکد (دانستان ارمنی)

19 پահش

Քարեր, մետաղներ, զարդեղէն
նշիքա, վլրա, զյուրա

واژه‌ها

երկաթ	մետ	սաթ	کهրի
կիր	հետ	ապարանջան	النگو
նանգած կիր	հետ մրց	մատանի	انکشنտ
անմար կիր	հեկնած	թեւնոց	բարօնի
աղամանդ	العاں	ակնեղէն, գոհարեղէն	گوهرها
զմրուխտ	زمرծ	1)թեւնոց 2)ձեռնակապանք	
յակինթ	յագոտ	բրոյ	دستبد
անազապինծ	բրոյ	օմառ, սապոն	սաبون
բիւրեղ	բլուր	անուշանոտ	عطر
սնդիկ	ջիօթ	ատամի վրձին	مسواک
թիթեղ	հլիբի	ատամի ծար (խմոր)	
ցինկ	րոյ		խմբնան
արթիճ, կապար	սրբ	ամուսնանալ	ازدواج կردن
ոսկի	թլա	օղ	حلقه
արծաթ	նցրե	նաւամատոյց	ասկե
պողպատ	բոլած	թի, թիակ	պարո
գիպս, կաւիճ, զած	կյ	կայմ	ձկնշտի
բուստ	մրջան	դեկ	սկանշտի
մարմար, կուծ	մրմր	սահնակ	سورուս
պղինծ	սս	խարիսխ	լուր

بـ، یـ هاستند در ساختن فعل زمان گذشت ساده بجای این میانوندها وسوگـ
می نشینند.

بزرگ شدم **մեծացաւ** بزرگ شدن
قانع شدم **ազգենաւ** قانع شدن
لاؤ خ حذف میشود و ریشه زمان گذشت ساده بدست می آید.
رسیدم **հասնել** → **հաս+այ=հասայ**
پریدم **թռչել** → **թռ+այ=թռայ**

۲- افعال سبیی : میانوندهای سبیی عبارتند از : **ag** در **bg** و **aw** در **en** که میان ریشه فعل و علامت مصدری قرار میگیرند.
دواندن **վազել** վազեցնել دویدن .
بازی دادن **խաղացնել** խաղاցنند بازی کردن
آن **ag** در افعال مختوم به **լ** افعال مرکبی که میانوند دارند بکار میروند .

بازی دادن **→խաղացնել**
en در افعال مختوم به **լ** تو افعال مرکب مختوم **ալ** بکار میروند .
نوشاندن **խմել** → **խմեցնել**
لاؤ برای افعال مرکب صرف که دارای میانوند لـ . خ هستند بکار میروند .
پوشاندن **հազցնել** **→ հազցնել** پوشیدن
بعضی افعال نیز هست که به این طریق سبیی نمیشوند و باید از فعل **անդամ** (دادن) استفاده کرد .

բերել **բերել տալ**
۳- افعال تعددی . میانوندهای

تعددی هستند که پیش از **ե** مصدری برخی مصدرها آید .

تکه کردن **կտրել** **կտրատել** هم بریدن

۴- افعال مجھول : میانوند مجھول هـ می باشد .

تراتیربել دعوت کردن
تراتیربւել فرا خوانده شدن (دعوت شدن)

آن عصا (دستوار) از چه درست شده است.
 نارծում եմ փայտից ու պղինձից
 فک میکنم از چوب وسوس պղինձից
 Ակնեղէն սիրում ես
 جواهر دوست داری؟
 Ո՞վ չի սիրում
 چه کسی دوست ندارد؟
 Նա շապիկս պիտի փոքրացնի
 باید پیراهن را کوچک کند
 Ամուսնացած ես
 ازدواج کردی؟
 Դեռևս ոչ, բայց նշանւած եմ
 هنوز خیر, ولی نامزدکرده‌ام
 Ուզում եմ քեզ համար օղ զնել
 میخواهم برایت حلقه بخرم
 Ուկէ թէ արծաթէ՞
 طلاسی یا نقره
 Ներողութիւն, պարոն դուք այստեղին ծանօթ չէք
 مدرت میخواهم آقا, شما به اینجا آشنا نیستید?
 Ոչ զբուշը իմ եւ իրանից եմ եկել
 خیر تورستم و از ایران آمدեամ
 Գնացքով էք եկել թէ օղանաւով
 با قطار آمدեաید یا با հواپیما?
 Ոչ մէկով, մինչեւ Բաքու նաւով, իսկ Բաքուից
 էլ ինքնաշրծով եմ եկել
 هیچیک, تا باکو توسط کشتی اما از باکو توسط اتو میل آمدեամ.
 Քաղցր լեզուն օծը ծակից կհանի
 زبان شیرین, مار را از سوراج بیرون میکشد (داستان ارمنی)
 Երեսանց հայելի, տակեւանց ածելի
 ظاهرها "جون آینه، باطنها" چون تیغ (داستان ارمنی)

նորոգավայր	تعمیرگاه	զբուշը իմ եւ զնել	راهنما
զաղիկայրէջը	سرپائی	ուղեցոյց	راه‌آهن
զաղիկերէվերելք	سرپالای	երկաթուղի	قطار
կրկնօրինակ	العشي	գնացք	کیوسک
ապահարզան առնել,		կրպակ	محکم
բաժանւել	طلاق گرفتن	պինդ	شیئی
հարսանիք	عروسي	իր	کوهستانی
հիւրասիրութիւն;		լեռնային	ناحیه، منطقه
հանդէս, ինչոյք		շրջան	عصا
	مهماںی، جشن، سور	ծեռնափայտ	
երեկոյթ	مهماںی شام	կարծել	خيال کردن، حدث زدن
մաշկերոյթ	مهماںی شمار	սիրել	دوست داشتن
նշանած	نامزد	սիրւել	دوست داشته شدن
նշանւել	نامزد کردن	փոքրացնել	کوچک کردن
վերելակ	Ասանسور	ուկէ	زرین (طلائی)
նւէր	انعام	արծաթէ	سیمین (نقره‌ای)
տոմս	بلیط		
պաշար, պարէն	توضه	փապուղի	تونل

گفتارها

Երկաթը պինդ մետաղ է
 Մետաղներից տարբեր իրեր են սարքում
 از فلزات اشیاء مختلفی ساخته میشود.
 Լեռնային շրջանները զեղեցիկ քարերով հա -
 րուստ են
 نواحی کوهستانی باستگاهی زیبا غنی است
 Այդ ծեռնափայտը ինչից է պատրաստւած

ԲԱԺԻՆ 20

Փոստ , հեռախոս , հեռազիր եւն . . .

پنجش ۲۰

واژه‌ها

օղային նամակ	نامه هواي	բանակ	ارتش
թոռուցիկ , յայտարարազիր		զինւոր	سرباز
		գնդապետ	سرهنگ
			اعلاميه
ծրար	پاک	աւագ	استوار
ապահովագրութիւն	بیمه	շարժւել , ճանապարհւել	
ապահովագրւած	بیمه شده		حرکت کردن
պտ սفارشو		ծիծաղել	خدیدن
ցամաքային փոստ	پست زمیني	երազել , երազ տեսնել	
օղային փոստ	پست هواي		خواب دیدن
հեռազիր	تلگراف	թմրել	خواب رفت
անթել	بیسم	խոահش کردن	
նամակատուն , փոստատուն		խմել	نوشیدن
		ներս մտնել (qash)	داخل شدن
	پست خانه		
նամակադրոշ , նամականիշ		ձեռք տալ	دست زدن
մամուլ	طبعات	կարել	دوختن
պատւիրւած	سفارشي	զօրավար	تیمسار
հեռազիր	مخابره کردن	նաւատորմ	سیروی دریایی
նամակաբեր	نامه رسان ، پستچی	ցամաքային ուժ	سیروی زمیني
		օղային ուժ	سیروی هواي

نکات دستوري

جنس فعل :

۱- فعل متعدد (ներզործ ական սեռ) مانند:

կառուցել
سناکردن

۲- فعل مجهول (կրաւորական սեռ) (این افعال با اضافه کردن ل پیش از علامت مصدری افعال متعددی بدست می آیند . مانند:

بنا شدن → կառուցել
وقتی که افعال خنثی (ل) میگیرند دیگر به معنی مجهول بكارنمیروند
بلکه نشانکر این است که فاعل خودش کار را انجام میدهد مانند :
گالوست دست و صورتش را میشود

Գալուստը լացւում է

۳- فعل خنثی (էզոք սեռ) (فعلی است که فاعل توسط آن نهانشیر میگذارد و نه متاثر میشود مانند :

հաւաքել جمع کردن
հաւաքւել جمع شدن

گفتارها

کجا میروی؟

میروم ناممام را پست کنم

Հիմա որ դուքս ես զնում, խնդրեմ Արային էլ
հեռախոսիր նաշին գայ մեր տուն

حالا կ սիրոն միروی խواهش մیکنم եթա հե մ տلفن կ տա եմ մենձ մա ս ի ա մ

Երկար ժամանակ է որ նրան չեմ տեսել

մدت ճա ր ա յ ա ս տ կ ա օ ր ա ն դ ե մ ա մ

Ուզում եմ ծնողներիս էլ հեռազրեմ որ նրա
հարսանիքին մասնակցեն

մیخواهم ի ա լ դ ի մ ե մ ու լ ու ր ա վ ա բ ա մ ա ր ա մ ա ր ա մ

երեկ զիշեր մի զնդապետ եմ երազել (երազ տե-
սել)

迪 شب یک سرهنگ بخواب دیده ام

նշանակում է որ կամ նեղութեան մէջ կը ն զ ն ե ս
կամ էլ զինւորութիւն կերթաս

نشانه این است که یا به در دسرمی افتی یا اینکه، سربازی میروی
Մօրաբրոջս ամուսինը զինւորական է

شوهر خالدام نظامی است

Ողային ուժի մէջ է թէ նաւատորմում

در نیروی هوایی است یا در زمایی؟

Կարծում եմ ցամաքային ուժում է ծառայում

فکر میکنم դ ն ի ր ո ւ շ ա մ ա ր ա մ ա ր ա մ

թէյդ իմիր սառում է ջա յ ա ս տ կ ա մ ա մ

շնորհակալ եմ چایت را بنوش، سرد մیشود.

مشکرم

Գիլու զլիին Աւ էտարան կկարդայ

نکات دستوری

فعال بی قاعده، **անկանոն բայեր** () : افعالی وجود دارد که خارج از قواعد فوق الذکر صرف نیستند. در اینجا مهمترین آنها را ذکر می‌کنیم.

1- ասել

گفت

در موارد زیر بیقاعده است:

الف. گذشته ساده:

ասացի (ասի) گفت (ասինք) **ասասացինք** (ասինք)

ասացիր (ասիր) گفتید (ասիր) **ասասացիր** (ասիր)

ասաց (ասեց) گفته (ասին) **ասասացին** (ասին)

ب: فعل امر و سهی

ասա' بگوئید **ասացէք** بگو

մի' ասա بگوئید **մի' ասացէք** نگو

2- բերել

آوردن

این فعل تنها در امر بی قاعده است:

բեր بیاورید **բերէք** بیاور

մի' բեր بیاورید **մի' բերէք** نیاور

3- զարկել

تنها در امر بیقاعده است.

فعل امر:

եկ	بیانید	եկէք	بیانید
մի' զա (մի' եկ)	نمایند	մի' եկէք (մի' զաք)	نمایند
լաց	گریه کنید	լացէք	گریه کنید
մի' լա	گریه نکنید	մի' լաք (մի' լացէք)	گریه نکنید

տուր	بدهید	տւէք	بدهید
մի' տա (մի' տուր)	ندهید	մի' տաք (մի' տւէք)	ندهید

- 6-** **լինել** بودن، شدن
از این مصدر وجود وصفی کامل، مجهول و فاعلی بیقاعده است که به ترتیب عبارتند از: **(լինող) եղող եղած եղել** بخور
- 7-** **անել** بودن **տանել** گذاشتن **դնել** کردن، انجام دادن **անել** ناموجود در این مصدرها در ساختن بن ساده تبدیل به **ը** میشود مانند.

انجام دار **արամ** → انجام دادن **անել**

- 8-** **առնել** دیدن **տեսնել** برخاستن **ելնել** گرفتن، خریدن **լ** این مصدرها فقط در امر بیقاعده آند.

ան	نگیرد	մի' առնիր (մի' առ)	نگیرد
առէք	نگیرید	մի' առնէք (մի' առէք)	نگیرید
ել	برخیز	մի' ելնիր (մի' ելիր)	برخیز
ելէք	برخیزید	մի' ելնէք (մի' ելէք)	برخیزید
տես	بین	մի' տեսնիր (մի' տես)	بین
տեսէք	نپینید	մի' տեսնէք (մի' տեսէք)	نپینید

- 9-** **թողնել** گذاشت، رها کردن
گذشته ساده:

թողի (թողեցի)	گذاشت
թողեցիր (թողիր)	گذاشتی
թողեց (թողեց)	گذاشت

بزندید **զարկէք**

- 4-** **կերել** خوردن **ուտել** خوردن
կերած زمان گذشته نقلی **կերել եմ** خورده ام **կերել** زمان گذشته ساده

կերայ	خوردم	կերանք	خوردم
կերար	خودی	կերաք	خودی
կերաւ	خورد	կերան	خورد

- կեր** بخور **խօր** بخورید
մի' կեր **մի' ուտիր** نخور **մի' կերէք, մի' ուտէք** نخورید **մի' ուտի** **գալ** **լ** دادن **տալ** **մ** دادن **զա** زمان حال اخباری

զալիս եմ	می آیم
տալիս եմ	میدهم
լալիս եմ	می گریم

- զալիս էի** **մ** آدم **տալիս էի** **մ** دادم **լալիս էի** **մ** گریستم

եկել եմ	آمدام
տւել եմ	داده ام
լացել եմ	گریسته ام

- եկել էի** آمده بودم **տւել էի** داده بودم **լացել էի** گریسته بودم

٢١ بخش

Զանազան դարձւածքներ
اصطلاحات گوناگոն

واژه‌ها

նահանգ	استان	տնտեսական/տնտեսութեան
նահանգապետ	استاندار	նախարարութիւն
քաղաքապետ	شهردار	وزارت اقتصاد
քաղաքապետարան	شهرداری	سفیر
անցագիր	گذرنامه	کنسول
անձնագիր, ինքնաթուղթ	شناسنامه، کارت شناسائی	کسولگری
արտաքին գործոց		دادگاه
նախարարութիւն		دادستان
	وزارت امور خارجه	بارپرس
ներքին գործոց(գործերի)		تبرئه کردن از اقدامات
նախարարութիւն		آرդարադاشت
	وزارت امور داخله، وزارت کشور	وزارت دادگستری
կրթա-դաստիարակչական		وکيل
նախարարութիւն		حق گمرکی
	وزارت آموزش و پرورش	اداره گمرگ
առողջապահութեան		بارانداز
նախարարութիւն		بیلان
وزارت بهداری		شرکت
դեսպանատուն	سفارتخانه	صادرات

امرونه

թող	بگذار
թողէք	بگذارد
մի թողնիր մի թող	نگذار
մի թողնէք մի թողէք	نگذارید

10 - լւանալ բանալ շտեն բանալ بازگردان

լւացել	բացել	وجه وصفی كامل
լւացած	բացած	وجه وصفی مجهول
լւացող	բացող	وجه وصفی فاعل

بلی ، مسیحی ، کلیسی و زرتشتی
ԹԵՇՐԱՆՈՒՄ ՔԱՆԻ՞ԵԿԵՂԵԾԻ ԿԱՅ
 در تهران چند کلیسا وجود دارد ؟
 ծշգրիտ թիւը չգիտեմ
 شماره دقیق آنها را نمی‌دانم
Բայց կարծում եմ ընդամենը 15 տասնհինգ լինի
 ولی فکر میکنم کلا " ۱۵ عدد باشد
ԹԵՇՐԱՆԻ ՊՍՏԻԿԱՆԱՎԵՍԻՆ ԾԱՆԱՀՈՒՄ ԵՍ
 رئیس شهریانی تهران را می‌شناسی
ԴԺՐԱԽՄԱԲԱՐ ՀԵՄ ԾԱՆԱՀՈՒՄ
 متسافانه نمی‌شناسم
ԹԵՇՐԱՆՈՒՄ ՔԱՆԻ՞ ԱՄՐՈՒՉԱՆ ԿԱՅ
 در تهران چند آتشکده هست
ԿԱՐԾՈՒՄ ԵՄ ԵՐԿՈՒ ՀԱՏ ԼԻՆԻ
 فکر میکنم دو تا باشد .

نکات دستوری

صفت (**ածական**) : در ارمنی صفت پیش از موصوف قرار میگیرد :
մեծ սենեակ
 اتفاق بزرگ
 در مقایسه ، صفت‌ها را در ارمنی به سه بخش تقسیم میکنیم :
 ۱ - صفت ساده (**դրական աստիճան**) مانند : سریازدیلم
քաջ զինւոր
 ۲ - صفت تفضیلی **ման**
 برای ساختن آن کلمه **աւելի** را پیش از صفت ساده می‌آوریم مانند :
աւելի մեծ
 بزرگتر
 ۳ - صفت عالی **աստիճան** **աստիճան** کافی است یکی از کلمات **ամենա** یا **ամենից** را پیش از صفت ساده بیاوریم
ամենամեծ بزرگترین
ամենից մեծ بزرگترین

ՆԵՐԱԾՈՒՄ	ՎԱՐԴԱՏ	ՔԱՆԱՆՋԻ ՄԵՐՄԵՐ
ՄԱՆՐԱՎԱԾՈՈՒԹԻՒՆ	ՓԻԵՐԵԶԳԱԿ	ԽՐԱՅ ՖՐՈՒՇ
ԽՐԴԵՎՐՈՇԻ	ՍՆԱԿԱԼԱՍՈՒԹԻՒՆ	ՌԾՃԱՆԵ
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱԾՈՈՒՄ	ԱՍՏՈՂԻՄԱՐՈՒՆ	ԱՍՏՈՂԱԳԻՄՈՒԹԻՒՆ
ՍՄԵՐԴԻ	ՍՏԱՐԵՇՆԱՍ	ԼԳՈԿՐԴՆ
ԿՐՈՆ	ՑԵԿԱՆԵԼ	ՎԱՐԵՎԱՊԵՏ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ	ԽՍՏ ՎԶՐ	ՆԱԽԱՐԱՐ, ՄԻՆԻՍՏՐ
ՄՈՒՍՈՒԼՄԱՆ,	ՄՈՒՆԻՍԻ	ՎՀՈՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ
ՄՈՒՆԻՄՄԱՂԱԿԱՆ	ՄՈՒՆԻՄ	ՎՀՈՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ
ԵԿԵՂԵԾԻ	ԿԼԻՍԱ	ԱԿՐԻՏ
ՄԶԿԻԹ	ՄԾՋԸ	ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ

گفتارها

ایران چند استان دارد
 بدگامن ، ۲۴
ԿԱՐԾԵՄ ՔԱՆԱՀՈՐՍ (24)
 նաև անգապետներն ինչպէ՞ս են նշանակւում
 استانداران چگونه منصوب میشوند
 նրանք ներքին զործոց նախարարի միջոցով են
 նշանակւում
 آنها توسط وزیر کشور منصوب میشوند
 Երկրի ամենամեծ պաշտօնեան **ո՞վ է**
 بزرگترین مقام کشور کیست ؟
 رئیس جمهور است ؟
ԻՐԱՆՈՒՄ ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՓԻՐՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Է
 կա՞ն
 در ایران اقلیت مذهبی هم هست ؟
Այո, քրիստոնեայ, հրեայ եւ գրադաշտական

وندهای صفت ساز

۱- پیشوندها (همه آنها دارای معنی منفی هستند)

ան	անտուն	بی خانه
ապ	ապարդիւն	بی نتیجه
ղժ	ղժգոհ	ناراضی
տ	տգէտ	نادان
չ	չտես	نديد

۲- پسوندها :

ալի, ելի	ցաւալի	قابل تحمل
ական, ային	(ի)	دستانی
ատ	զունատ	رنگپریده
աւէտ	բուրաւէտ	پرایحه
աւոր	թեւաւոր	پهلودار
է	փայտէ	چویی
ի	աղի	نکی، شور
իշ	դիւթիշ	جداب
կոտ	վախկոտ	ترسو
եան	արեւելեան	شرقی
ովի	ընտրովի	انتخابی
ոտ	բրդոտ	پشمین
ու	հատու	برنده

طرز ساختن قید حالت : کافی است پس از صفت ساده یکی از پسوندهای .
به آهستگی را اضافه کنم .

ղանդաղօրէն	բար
ըաջաբար	պէս
բարոյապէս	օրէն
شجاعانه	لیکن
اخلاقا"	بلکه

حروف اضافه (կապ) : دو گونه است :
۱- حروف اضافه که بیش از اسم می آید . مانند :

մինչեւ	իբրեւ	به عنوان	تا
բացի	ընդդէմ	برعليه	غیر از
դէպի	նախքան	بیش از	به طرف

می‌نچեւ բաղաք
առանց բեզ
بدون تو

۲- حروف اضافه که پس از اسم می آیند .

առթիւ (առիթով)	به مناسب	մօտ	زند
համար	برای	վրայ	روی
հանդերձ	علی رغم	մէջ	داخل
հանդէպ	نسبت به	պէս	مانند
մասին	درباره	տակ	داخل
մինչեւ	میان ، درقبال	շուրջ (ը)	دور
շնորհիւ	به لصف	դէմ	برعليه
փոխանակ	جای	շափ	اندازه
փոխարէն	جای	նման	مانند

مثال :

լեռների վրայ	روی کوهها
ամպի տակ	زیر ابر
	حروف ربط (շաղկապ) . عبارتند از :
ու , եւ	و
բայց	անգամ
սակայն	ولی
այլ	մանաւանդ
կամ	بعنی
եւ , նաեւ	այսինքն
	بلکه
	حتی
	حتی
	نه ... نه ... هم ، همچنین

بِرْگزِيدَه مُتُون ادِبی

ապա	թէ... թէ...	هم . هم . سیس
որ	թէեւ	اگرچه
թէ	և թէկուզ	ولواینکه
եթէ	մ! թէպետ	اگرچه
որպէսզի	մինչ	تا
որովհետեւ	մինչղեռ	درصورتیکه
	քան	تا

اصوات ڈھج نارکو لٹھی لن

۱- اصوات حسی گواہ کاں

աի	ئ	վոյ	وہ
աւաղ	انوس	نیپ	خ
բա-	پس	օ-	او
ը ն ը-	ها	օی	ای
ջան	جان		
վա-	وا		

۲- اصوات ندا (կوچ گواہ کاں)

ա'	ای	ծո'	ای تو
այ	ای	տո'	ای ، تو
էյ	ای		
է ն ե յ	های		

اختصارات (մ ی ա պ ա ւ ո ւ մ ی ر) . بے سه نوع است :

۱- حرفی : ՄԱԿ - ՄԻԱԼՈՐԼԱԾ

سازمان ملّ متحد

۲- سیلابی : ՀԱՅ ԱՎԵՏ ՀԻՆ - ՀԱՅ ԱՍՏԱՆԻ

عمران دولتی ارمنستان

۳- مخلط : ԿՈՂՄՆԱՎԱՐՀՈՒԹԻՒՆ - ԿՈՂՄԵԿՄԻՒ

اداره کلخورها

ترجمه

من واژه آفتاد مزه وطنم را می برمست ،
دیرین نغمه های برسود وجانگذار رامی برمست .
لعل گون گلهای آتشن و گلهای برا پایه ،
دل انگیز و قصی بر نازدختران ناشیری رامی برمست .

نیلگون آسمان را، چشم ساران را، دریاچه برسور ،
آتشن آفتاد را غربو بخوش زستانی ،
دیوارهای تارکبمهای غرق در ظلمت را ،
و سنگ بناهای شهرهای کهن سال رامی برمست .

کی توان از باد برد نفمهای دیرین ما ؟
کی توان از باد برد آن کتب ، همچون دعا ؟
توای گزمه بتاز برمون ، خونم بربیز ، جانم ستان ،
برآنم گرچه خونو بزم — وطنم رامی برمست .

در قلب آرزو مندم دگر روماجوی هرگز ،
ادسی چون کوچاک ، نارک کی آمد در آین دنها ،
آوارات گبیدریباکه بی همتاست در این عالم ،
جاودان قله دنها — آوارات رامی برمست .

قلب مادر

سروده، آویتا ایساها کیان (۱۸۷۵-۱۹۵۲)

ترجمه ا. گرمانیک

ՄՈՐ ՍԻՐՏԸ
(Հայկական ավանդավեպ)

Կա հինավուրց մի զրուց ،
Թե մի տղա
Միամորիկ ،
Միրում էր մի աղջկա :

حدیثی هست دیرین
که پسری
تنها فرزند مادر
دوست میداشت دختری .

دختر گفت : تو دیگر
دوست نداری مرا
و گونه برو
سرو سایر قلب مادرت را .

ԵՂԻՉԵ ԶԱՐԵՍՑ

Ես իմ անուշ Հայաստանի ...

نوشتمنیشمارتنս (1892-1937) ترجمه A. گرمانیک

Ես իմ անուշ Հայաստանի արևանամ քառն եմ սիրում .
Մեր հին սազի ողբանվագ ، լացակումած լարն եմ սիրում .
Արևանաման ծաղիկների ու վարդերի բույրը վառման ،
Ու նաիրյան աղջիկների նեզանկոն պարն եմ սիրում :

2

Սիրում եմ մեր երկինքը մուգ ، ջրերը ջիճ ، լիճը լսան ،
Արևն անուան ու ձևովս վիշապաձայն բույրը վսեմ ،
Մրում կորած խրճիթների անհյուրընկալ պատերը սև
Ու հնամյա քաղաքների հազարամյա քա՛րն եմ սիրում :

3

Ո՞ր էլ լինեմ — չե՞մ մոռանա ես ողբանայն երգերը մեր ،
Չե՞մ մոռանա աղոթք դարձած երկարագիր գրերը մեր ،
Ենչքան էլ առո՞ր սիրու խոցեն արյունաքամ վերքերը մեր —
Էլի՞ ես որք ու արնավառ իմ Հայաստան-յա՛րն եմ սիրում :

4

Եմ կարուտած սրտի համար ո՛չ մի որիշ ներփաթ չկա .
Նարեկացու ، Քուշակի պես լուսապակ ճակատ չկա .
Աշխա՛րն անցի՛ր ، Արարատի հման ներմակ գագար չկա .
Ենչպես անհնա լիառքի ճամփա՛ ես իմ Մասիս առ'րն եմ սիրում .

درستایش میهن

آن سرسوگدان و حممان
قدم برداشت
گریست و گریست
نمد آن دخترشد.

آنگاه که دید او را هواشت:
دیگر نیایی،
دم درم، او گفت،
تا وقتی که قلب رانیاوری.

پسر رفت و شکار کرد،
آهوس از کوههاران
قلبش درگشید،
آردو داده آن دختر.

وقتی که او دید هواشت:
از جسم دور شو!
تا وقتی که
صحبی قلب مادرت رانیاوری.

پسر رفت و مادر بکشت.
آنگاه که شناهان می دوید،
و قلب در دست،
پاپش لرزید و مزبور افتاد.

و قلب مادر بانعمای غمگین بدوقفت،
گویان: "ای پسر بیچاره ام
هیچ جایت درد نگرد..."

۱۵ مارس ۱۹۱۹ - زنگنه

آزادی

ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

سروده: Անդրեաս Ալեքսանդրի Մանուկյան (1829-1866) Տرجمեց: Ա. Կրմանիկ

Ազատ աստվածն այն օրից,
Երբ հաճեցավ շունչ փշել,
իմ հողանյութ շինվածքին
Կենդանություն պարզեցել.
Սս անբարբառ մի մանուկ
Երկու ձեռքս պարզեցի
Եվ իմ անզոր թերով
Ողատությունն զրկեցի.

ایمذ آزاد از آن روذ
که خواست بدمد نفسی،
به کالبد خاکیم
حیات وجود بخشند،
من کوکی بی زبان
دست خودرا دراز کردم
و با بازوan ناتوانم
آزادی را در آغوش گشیدم.

Մինչ զիշերը անհանգիստ
Օրորոցում կապկապած
Լալիս էի անդադար,
Մորս քունը խանդարած,
Խեղրում էի նորանից
Բազուկներս արձակել.
Սս այն օրից ուխտեցի
Ազատությունը սիրել.

تاشامگاهان، بی تاب،
در گهواره خزیده،
می زیستم نازام،
می گیستم خواب مادرم
از او مدام می خواستم
دستانم را برهاشد.
از آن روز من بهمان بستم
آزادی را دوست بدارم.

Թոթով լեզվիս մինչ կապերը
Արձակվեցան، բացվեցան,
Մինչ ծնողըս իմ ձայնից
Խնդացին ու բերկրեցան,
Նախկին խոսքն որ ասացի,
Չէր հայր, կամ մայր, կամ այլ ինչ դیگر,
Աղատություն, դարս թուալ
իմ մանկական բերանից:

آنگاه که بندهای الکن زبان
آزاد شد و باز شد
و پدر و مادر عزیزم
مسروو و شادمان شدند
نخست سخنی که گفتم
نه پدر بسود، نه مادر و نه چیزی دیگر
از زیان کودکانه ամ
كلمه آزادی جمهیه. سیرون.

Տղան մոլոր, գլխիկոր
Քայլ առավ,
Լացեց, լացեց,
Աղջկա մոտ ետ դառավի

Երր նա տեսավ, զայրացավ.
— Է՛լ չերևս
Շեմքիս, ասավ,
Մինչև սիրոը շըրերես:

Տղան գնաց և որսաց
Սարի այծյամ,
Սիրոը հանեց,
Բերեց տվեց աղջկան:

Երր նա տեսավ, զայրացավ.
— Կորի՞ր աշքես,
Թե հարազատ
Մորըդ սիրոը շըրերես:

Տղան գնաց՝ մորն սպանեց,
Երր վազ կտար՝
Սիրոը ձեռքին,
Ոտքը սահեց, ընկավ վար:

Եվ սիրոը մոր տսավ տխուր,
Լացակումած.—
— Վա՛յ, խեղմ տղաս,
Ու մի տեղդ լըցավմ՝ յ...

Կարճատե երաղ:
Միայն թե տեսնեմ
Պատկերը մեկ էլ,
Միայն թե ասեմ՝
Ո՞նց եմ կարոտել:

شبانه ոկուա,
ուն տնհամ միմ
ինքրտ բարե
տնհամ կում, ու կում
նշմե այն ծլ տնկ րա

«Ազատություն, — ինձ կրկնեց
ձակատագիրը վերկից. —
Ազատության դու զինվոր
Կամիս դրվիլ այս օրից:
Ո՞հ, փշոտ է ձանապարհու,
Քեզ շատ փորձանք կը սպասե.
Ազատություն սիրողին
Այս աշխարհը իսկոտ նեղ է»:

» Տրուշտմ աւան սա
Նշար կրդ է ազա ՞
Տօմիխահ աշան րու
Տրար արած կրդ է?
Տա ՞ ր ու տուլաչ աստ,
Մամ վրան խահ դաշտ,
Տրայ արած խահ ան մաս է:
Ան յան սս կոչ է աստ.«

Ճռա (شعری از سده های میانه)

ترجمه ۱. گرمانیک

۲ بند از ۱۲ بند

ՏԱՂԻ ՎԵՐԱՅ ԿՐՈՒՆԿԻՆ

Կռո՞նկ, ուստի՞ կու գաս, ծառայ եմ ձայնիդ,
Կռո՞նկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մի շունի՞ս.
Մի՞ վաղեր, երամիդ շուտով կու հասնիս.
Կռո՞նկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մի շունի՞ս:

Թողեր եմ և եկեր եմ մլքերս ու այգիս,
Քանի որ ախ կանեմ, կու քաղուի հոգիս,
Կռո՞նկ, պահ մի կացի՛ր, ձայնիկդ ի հոգիս.
Կռո՞նկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մի շունի՞ս:

درنا! غلام صدایت را، از کجا می آی؟
درنا از سوزمن ماناچیر خبری نداری؟
مشتاب، بزودی به دستهات خواهی رسید.
درنا! از سوزمن ماناچیر خبری نداری؟

گذشتہ ام، ملک و باغم را، بدینجا مدهام
آنکاه که آه میکشم، ونچ میزد روانم،
درنا! لحظهای بیان صدای تواتت درروانم،
درنا! از سوزمن ماناچیر خبری نداری؟

— Ազատություն, — զոշեցի, —
Թող որոտա իմ զիսին
Փայլակ, կոյժակ, հուր, երկալ,
Թող գավ դնե թշնամին,
Ես մինչ ի մահ, կախազան,
Մինչի անարդ մահու սյուն,
Պիտի զոռամ, պիտ կրկնեմ
Անդադար՝ ազատություն:

Գրیاد زدم Զա ՞ ազادی —
Եշդար ի մարմ մարմ,
Ռعد օبر, Աշ և Ահ,
Եշդար մաշնութե ի պահն,
Տարմկ, Տա ՞ ն մար,
Տա ՞ ն ստոն նեկին մրկ
Բա յ դ ե ց ո ւ , Բա յ դ ե կ ո ւ մ ն ա մ
Զա ՞ ա զ ա մ ի !

Հսրտ

سروده: հوانس トومانیان (1869 - 1923)

ترجمه ۱. گرمانیک

ملکه قلب
دل նե շ մ ա ս տ .

Ա չ չ մ ի շ մ ա ս տ .

Տա կ ա հ ա մ ա մ ի շ մ ա ս տ .

Ո լ ո ա յ ն կ ե ն ո ւ ր ա .

Ո ւ գ կ ա ր ն ա մ ա ս տ .

Հ մ յ ո ւ ր ա մ ա ս տ .

ԿԱՐՈՒՏ

Սըրտիս թագուհի,
Կարուտել եմ քեզ.
Ա՞խ, ի՞նչ կըլինի
Հանկարծ հայտնըվես
Եվ թեկուզ իսկույն
Դարձյալ լըքանաս,
Ինչպես գիշերվան

به مادرم

ՄԱՅՐԻԿԻՍ

سرود « آوتիկ Այսահակիան

ترجمه « دکتر هراند գոկասیان

به مادرم

از وطن دور شده ام
واز مادر عزیزم ، جدا
غربت و بیتوابم ، بیخانه ام
غمگین و افسرده ام ، بیخوابم

ای مرغ های رنگین که از کوه ساران می آیند
رامستی ، مادرم را دیده اید؟!
ای باده های مواج که از آقیانوسها می وزند
رامستی ، سلام اورا آورده اید؟

مرغ ها و نسیم ها به نزد من آمدند
بی صدا از کنار من گذشتند
با قلب تشنده ام ، با قلب آرزومندم
حتی بی حرفی ، رو برو شدند.

آه ، بردیدار تو و پر زبان شیرین تو
در اشیاق توأم ، ای مادر عزیزم
ای کلش ، ای کلش ، در خواب
تاپیش تو پر و از می کردم ، ای مادر عزیزم

آنگاه که در شب آرام در خواب نازی
روحت را در آغوش گبرم و بوسه زنم
با اشتیاقی آتشین ، قلبت را بر گبرم
گریه کنم و خنده کنم ، ای مادر عزیزم

Հայրենիքես հեռացել եմ ،
Խեղճ պանդուխտ եմ ، տուն չունիմ ،
Ազիզ մորես բաժանվել եմ ،
Տըխուր-տըրտում ، քուն չունիմ :

Սարեն կուգաք ، նիշում հավքե՛ր ،
Ա՛յս ، իմ մորըս տեսել չե՞ք ،
Շովեն կուգաք ، մարմանդ հովե՛ր ،
Ախըր բարե բերել չե՞ք :

Հավք ու հովեր եկան կըշտիս ،
Անձեն դիպան ու անցան .
Պապակ-սըրտիս ، փափագ-սըրտիս
Անխոս դիպան ու անցա՞ն :

Ա՛յս ، քո տեսքին ، անուշ լեզվին
Կարոտցել եմ ، մայրի՛կ ջան .
Երնե՛կ ، երնե՛կ ، երազ լինիմ ،
Թըռնիմ մոտըդ ، մայրի՛կ ջան :

Երբ քունըդ գա ، լուռ գիշերով
Հոգիդ գըրկեմ ، համբույր տամ .
Սըրտիդ կըպնիմ վառ կարոտով ،
Լա՛մ ու խընդա՛մ ، մայրի՛կ ջան ...

1893, Դրեզդեն

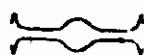
Բառեակներ

خيام - ترجمه: آشوت مناسیان

جندرباعی

Ես բրուտի արհեստանոց մտայ մի օր,
Կուծ ու կուլայ տեսայ այնտեղ հարիւթաւոր.
Յանիկարծ մի կուծ աղաղակեց բարձրաձայն՝
«Բրուտն ո՞ւր է, ծախողն ո՞ւր է, առնողն՝ ո՞ւր.

در کارگه کوزه گری رفتم دوش
دیدم دوهزار کوزه گویا و خموش
هر یک بزبان حال یامن گفتند
کو کوزه گر و کوزه گر و کوزه فروش.

Նպատակը արարշունան մենք ենք միայն,
Իմաստուրնան աշը համայն մենք ենք միայն.
Այս բոլորակ տիզներին մի մատանի,
Այդ մատանու ակը, սակայն, մենք ենք միայն.

سقصور ز جلد آفرینیش نایم
د حشم خرد جهریش نایم
ابن دایر و جهان چونا نکثری است
بی هیچ شکن نتش نکنیش نایم

ԽՐԱՏՆԵՐ

ترجمه: ا. گրمانیک

پندواندرز

~ Չորս տեղ են փորձում մարդուն. պաշտոնի ու առևտուի մեջ, գինի խմելիս և ճանապարհին:
چهار امر انسان را آزمایش میکند: در مقام و منصب و در تجارت، հենگام
մխوارگی و در راه.

(از خودهای تو شروان)

. Փորձածը մի անգամ ևս փորձեցեց:
— آنچه که آزمایش کرد های یکبار دیگرم هم آزمایش کن.
. Երիտասարդ օրերին ժերությունը հիշեցեց:
— 亨گام جوانی دوران پیری راهنم سیاد آمد.
. Այենկին մի երդվիր. ոչ ճշմարիտ և ոչ սուլու:
— Հրցու սուշ մխօս ու քաշ ու քաշ ու քաշ.
— Անընկեր ճանապարհ մի երթաք:
— Անարժաններին մի խոնարհվիր:
~ Որդյա՞կ; ով խելքին փշածը ասում է, մի՛ խոսիր նրա Հետ:
— Վրզնդ، բաքսի կե յաօհ միկուծսխն մկո.

~ Որդյա՞կ, եթե տեղյակ ես իմաստությանը և չես կատարում՝ անմիտ ես:
— Վրզնդ، այս աշխատանք աշխատանք է աշխատանք.

~ Թե ազնիվ փեսալի հանդիպես, որդի ես գտնում, իսկ
եթե ոչ՝ կորցնում ես գուստորդ:
— Այս են մասնաւոր գուստուն մասնաւոր գուստուն:
— Այս են մասնաւոր գուստուն մասնաւոր գուստուն:
— Վրզնդ، մասնաւոր գուստուն մասնաւոր գուստուն:

Չամի գինոց հարրել էին մեծահամբավ շատ քաջեր,
Ամեն զինվոր նվիրված էր շամին սրտով սիրաշերմ:

Թասերի մեջ վառվոյս էր շամի գինին մրատնս,
Իսկ քաջերը կոնճում էին ու շողշողում վարդի պես:

Քեյ-Խոսրովին ի ցոյց եկան աղջիկները լուսնադեմ,
Կախարդական մուշկ ծամերը արձակեցին հանց եղամ:

Ողջ պալատը դղոդում էր; խրախնաճը էր, պար ու երգ,
Իսկ նետաձիգ պահնորդները հսկում էին մուտք ու եկը:

Արքայական խրախնաճի պահին մտավ մի պահնորդ,
Զինվորական վայել կարգով առաց. «Ո՞վ իմ առաջնորդ,

Հայաստանի պատվիրակը մեզ բերել է մի պատգամ,
Ցանկանում է Խոսրով շամին անձամբ տեսնել այս անգամ»:

Եվ իր հերթին ուշիմ սպան արագ գնաց արքունիք,
Խոսրով շամին նա գեկուցեց ճոխ պալատում երկնաձիգ:

Արքան ասաց. «Ինձ մոտ բերեք միջնորդ մարդուն
անձանոր»,
Պատգամախոս նայ դեսպանին իսկույն տարան շամի մոտ:

Հայ դեսպանը գամի առաջ ջերմ ողջունեց արքային,
Ասաց. «Թող որ շամի լսի հարևանին ու նային:

Քեյ-Խոսրովի մոտ ենք եկել այն աշխարհից հեռանիստ,
Ուր նրանք բաժանվում է Հայաստանից, Թուրքանից:

Մեր աշխարհին անվանում են Լեռնակուտակ Հայաստան,
Մեզ հայերը ուղարկել են որպես միջնորդ ու դեսպան:

Խոսրով արքան երկար ապրի, երշանկավետ և անվիշտ,
Թող մեզ տիրն դաժանություն, թշվառություն մեկընդմիշտ:

Աշխարհակալ շամնշահը իշխում է միշտ յոթ գոտու,
Ոսխներից պաշտպանում է բազում մարզեր հարկատու:

Տրկնիկներ ենք մենք ամենս կապոյք ֆալամի նեռնում:
Այսաբանութիւն չէ ասածս, այլ զուտ հեմարտութիւն...
Մեզ խաղացնում են կեանի գունացեղ այս գորգի վրայ,
Եւ յետոյ մէկ մէկ՝ անեռութեան մեծ տուփի մէջ փակում:

مالعڪتanim وظلك لعbet بار
از روی حقیقت و نه از روی مجاز
باریجه همی کنیم بر نفع وجود
افتیم بمندووق عدم یک پک بار.

ترجمه س. اوماریان

داهنامه فردوسی
دادخواهی ارمنیان از خسرو

ԻՐԱՆԱՑԻՆԵՐԸ ՕԳՆՈՒՄ ԵՆ ՀԱՅԵՐԻՆ

Աշխարհակալ Խոսրով արքան ս.ոնի մեջ էր ցնծալի,
Գրնարբութի կանչեց բոլոր իր քաջերին պանծալի:

Նա զարդարեց իր պալատը՝ փուոց գորգեր ու դիպակ,
Գլխին դրեց քեյանական շամնշահի ոսկերագ:

Հրափրփուր վարդագինին լցրեցին թաւ ու գավաթ,
Սրտակեղեք երգի ձայնը ցնցեց փողոց ու պալատ:

Տոնահանդես եկան բոլոր դյուցազները քաջատոնն,
Ֆարիբուրզը, Գուրենինը պալատ մտան ինչպես հողմ:

Եկան Գուտերզն ու Ֆարիանը, հզոր Գիվը՝ նրանց հետ,
Եվ Միլադի որդի Գուրգինն ու Շապուհը խորագետ:

Եկավ Թուսը Բայթարազուկ, Ժառանգորդը շամերի,
Մեծ Հուրրադը և Բիժանը՝ մեկը մեկից քաջարի:

Եվ բերեցին քազում քարեր գույնգույն ու խանկագին,
Ու Խոսրովի մեծ կճիքը բերին սարդին ու կարգին
Ու բերեցին հրասմբակ և նժույգներ ոսկեսանձ,
Բյուզանդական նուրբ դիպակով ամեն մեկը լավ թամբած:

Թեկուզ կային ընտիր ձիեր, սակայն չկար քաջ հեծվոր,
Ռւստի արքան այսպես դիմեց խիզախներին իր բոլոր.

«Ո՞վ զինվորներ իմ քաշարի, մեծահամբավ, փառապանձ,
Ո՞վ է ուզում շահի պարզե՞ առատ ոսկի, գահ ու գանձ»:

Լուս էր զորքը իրանշահի, բայց բիժանը վեր կացավ,
Գիվի խիզախն որդին էր նաև և բոլորից սրտացավ:

Նա մոտեցավ, ապա կանգնեց թագավորի դեմ-դիմաց,
Աշխարհակալ Խոսրով շահին այսպես խոսեց և ասաց.

«Քո պալատը դեռ չի տեսել և չի տեսնի այլ արքա,
Ողջ աշխարհը քո ծառան է, քեզ հավասար շահ չկա:

Ես պատրաստ եմ հրամանիդ, աշխարհակալ մեծ Խոսրով,
Նվիրված եմ քեզ հավիտյան հոգով, մարմնով ու սրով»:

Հզոր Գիվը երբ այդ լսեց՝ տեղից եղավ լուռ, խոհուն,
Ու խոնարհվեց Խոսրով շահին, ապա դիմեց իր որդուն.

«Որդիս,— ասաց Գիվը տրտում,— գիտեմ, քաջ ես,
Բնամարձակ,
Բայց դու ինչպես պիտի կովես վարազների դեմ արձակ:

Զամելները լուսամիտ են, բայց չեն բռնում խոհեմ գործ,
Հերոսական մարտերի մնջ և անփույթ են, և՝ անփորձ:

Դու չգիտես, թե քո առաջ ինչ լավ ու վատ օրեր կան,
Չգուշակած թշվառություն, վիշտ ու ցավեր պիտի գան:

Բիժան, որդին ս, անս, մի գնա ճանապարհով անծանոր,
Զի գլխարկ և ամորով պիտի զղչաս շահի մոտ»:

Մենք ապրում ենք Հայատանում՝ մշտախաղաղ
ու հանգիստ,
Մեր գյուղերը քարակոփ են, անառիկ ու վեհանիստ:

Հայատանի և Իրանի սահմանի մոտ կա անտառ,
Նա մեզ համար կուր պատմեց է, և՝ ամրոց է, և՝ տպառ:

Մեր լեռները կանաչել են, ինչպես պարտեզ մի ծաղկանց,
Իսկ բերքատու նոյն արտերը մեզ տալիս են առառ հաց:

Վայրի խոզեր-վարազները ներխուժեցին ժանտ, վայրազ,
Կանաչախիտ անտառներում թափառում են անցանակ:

Նրանք վողի ժանիք ունեն ու գեր մարմին սարի պես,
Մեր երկիրը կմոխրանա, եթե շահը չօգնի մեզ:

Մեր գյուղերը և արտերը ավերեցին անխնա,
Վարազների ժանիքներից ազատության հոյս չկա»:

Խոսրով շահը երբ որ լսեց նոր-նոր լուրեր թախծամած,
Ափսոսանքից ու երկյուղից ողջ մարմինը սարսուց:

Խոսրով արքան հայ դեսպանին սրտահանո խոսք ասաց,
Ապա դիմեց իր քաշերին, ձեռքը երկինք վերթեած.

«Ո՞վ ոյուցազուն և անվանի, առյուծասիրու իմ քաշեր,
Իմ ձեռքի տակ ունեմ այժմ քազում ընծառ ու գանձեր:

Ոչ որ հայոց երկիր գնա՝ վարազների դեմ կովի,
Արքունական գանձատունը նրա առաջ կիովի:

Մեծապատիվ այդ հերոսին ես տեսնելով կխնդամ,
Եվ պատվաքեր գործի համար արքայական գահ կուտա»

Ապա շահը առաջարկեց բերեն ոսկով լի աման,
Որ պալատի մեջտեղ դնեն տեսնողները միաման:

واژه‌ها

աշխարհակալ	جهانگیر	երկնածիզ	بلند
ցնծալի	شادمان	անծանոթ	ناشنا
պանծալի	باشکوه	իսկույն	فورا "
դիպակ	دیبا	հեռանիստ	دوردست
զավաթ	ساغر	լեռնակուտակ	
սրտակեղեք	دلخراش		پرکوه، کوهستانی
դյուցազն	پهلوان		بی رحمی
քաջատոհմ	ازنسب دلیران	ոսոխ	دشمن
հողմ	طوفان - باد	վարազ	گراز
խորագետ	دوراندیش	սրտահմո	دلنشین
ժառանգորդ	وارت	հիանան	متعجب شوند
քաջարի	دلیر	բազում	چندین
մեծահմբավ	نامدار	ոսկեսանձ	اسفارطلائی
վառվոռում էր	می درخشید	խիզախ	دلیر
շողշողում էին	می درخشیدند	խոհուն	متفرگانه
լուսնադեմ	ماهر، ماهرو	անփույթ	سی توجه
կախարդական	جادویی	անփորձ	بی تجربه
մուշկ	مشک	գլխահակ	سرافکنده
նետածիզ	تیرانداز	չէր սոսկում	نمی ترسید
մուտք ու ելք	ورود خروج	թամբիր	زین کن
պահնորդ	پرده دار، نگهبان	նժույզ	اسب
պատվիրակ	نماینده، سفیر	հոչակվի	نامدار شود
զեկուցեց	گزارش داد	սպա	سپاهی
Ծոխ	غنى ، پر		

نگه کرد و آن کارش آمدگران
به بیژن نمود آنکه راه را
بفرزند گفت این جوانی چراست
چو ان از چه دانا بود با گهر
ز هر شور و تلخی بباید چشید
بر این که هر گز نرفتی میوی
ذکفت پدر بیژن آشت سخت
چو این گفت کای باب پیروز گز
تواین گفتها از من اند پدیں
چو خوک را بکلام ز تن
چوبیزن چین گفت شد شامداد
پدیو گفت خسرو که ای هر هنر
کسی را کجا چون تو کهتر بود
بکر گین میلاد گفت آنکه
همش راهبر باش و هم یار مند

توضیح : ترجمه "داد خواهی ارمنیان از خسرو" واژه به واژه نیست
 بلکه ترجمان گاه چند بیت را در یک بیت برگردانده است
 بنا بر این ترجمه ارمنی رانع توان واژه به واژه با متن فارسی
 مقایسه نمود بلکه باید به ترجمه "معانی توجه کرد اما برخی
 واژه‌ای مهم را به همراه ترجمه فارسی می آوریم . مطلب دیگر
 اینکه مصرع "سر زلفشان هر سعن مشکسای" به معنی "زلفشان
 سیاه چون مشکشان هر پیکر سفید چون با سنن شان افتاده و
 ساییده می شد " میباشد که ترجمان این مطلب را به گونه‌ای دیگر
 دریافته است.

در اراحت خوش درینج او نباید

زَهَشْنَايَان فَرَاغْتَى دَارْمَه	در بزرگی دارگشیده مل
وَرَدَدِلْ مُهَشْ دَوْسَان آَرَمَه	روز در ماندگی و معزولی

دروغکو از هوانس تومانیان (۱۸۲۹-۱۹۲۳) ترجمه ا. گرمانیک ՍՊԻԾԱ.ԱՍ.ՆԼ

կինում է, չի լինում մի թագավոր, ես թաղավորը իր երկրումը հայտնում է.

«Ով էնպես սուս ասի, որ ես ասեմ՝ ոսւս է, իմ թագավորության կեսը կըտամ նրան»:

Դալիս է մի հովիլ: Ասում է.

— Թագավորն ապրած կենա, իմ հերը մի դադոնակ ուներ, որ էստեղից մեկնում էր, երկնքում աստղերը խառնում:

— Կըպատաճի՛, — պատասխանում է թագավորը, — ի՛ պապն էլ մի շիրուխ ուներ. մի ծերը բերանին էր գնում, մյուս ծերը մեկնում, արեդակիցը վառում:

Ստախոսը գուփուր քորելով դուրս է գնում:

Գալիս է մի դերձակ: Ասում է.

Ներոզությո՛ւմ, թագավո՛ր, ես վաղ պիտի գայի, ուշացա: Երեկ շատ անձրև եկավ, կայժակները տրաքեցին, երեկինքը պատովեց, գնացել էի կարկատելու:

— Հա՞, լավ ես արել, — ասում է թագավորը, — բայց լավ չէիր կարկատել. էս առավոտ մի թիշ անձրև թափիլեց: Սա էլ է դուրս գնում:

Ներս է մտնում մի ազգատ գյուղացի, կոտը կռնատակին: — Դո՞ւ ինչ ես ուզում, ա՞յ մարդ, — հարցնում է թագավորը:

حکایت از گلستان سعدی ترجمه آ. ملیک وارتانیان

ՀԵԿԻԱԲ

Մեկը պետական պաշտոնյա մի բարեկամ ուներ, որին երկար ժամանակ չէր տեսել, Մեկն ասաց նրան.

— Վաղուց է այսինչ բարեկամիդ չես տեսել,

— Ես նրան տեսնել չեմ ցանկանում, — պատասխանեց նա:

Պատահմամբ մի ժամով անցորդ լսեց այդ խոսակցությունը և ասաց.

— Ի՞նչ մեղք է գործել, որ նրան տեսնելու ցանկությունից հրաժարվում ես:

— Որևէ մի մեղք չի գործել, — ասաց նա, — սակայն պետական պաշտոնյային կարելի է տեսնել, երբ նա պաշտոնանկ է, և ես չեի ուզել, որ իմ բագականության համար նա դժբախտանար:

Իշխանության ու մեծության իրենց փառքի օրերին Արհամարհում, մոռանում են բարեկամին, ընկերին.

Սակայն հենց որ պաշտոնանկ են կամ խեղճացած վիճակում, Սրտի ցավը նորից նախկին բարեկամին են պատմում:

- یکی را دوستی بود که محل دیوان کردی متى آتفا

خلافات نیقاد کسی گفت فلازرا دیر شد که نمی بودی گفت من اورا خواهم کرد

بسیم قصار ایکی از کسان او حاضر بود گفت چ خلا کرده است که طولی از دیدن

او گفت یعنی ولی نیست آنادوستان دیوانی را دستی تو ان دید که معزول شده

بدهکار نیستم.

- خوب اگر دروغ میگویم نیمی از پادشاهیت را به من بده.
- نه نه! راست میگویی، پادشاه حرفش را تغییر مسدهد.
- خوب راست میگویم، پس یک کیسه طلایم را بدده.

سریاز دانا

از وارتان آیگی (سده‌های ۱۲-۱۳ م.) ترجمه‌ای . کرمانیک

ԽՄԱՍՏՈՒՆ ԶԻՆՎՈՐԸ

Մի իմաստուն զինվոր պատերազմ էր գնում և նա երկու ստքով կաղ էր، եզ զինվորներից մեկը նրան ասաց.
— Ով ողորմելի, ո՞ւր ես գնում: Թեզ իսկույն կսպանեն,
որովհետև փախչել չես կարող:
եզ նա ասաց.
— Ո՞վ անմիտ, ես շեմ գնում պատերազմ՝ փախչելու, այլ
կանգնելու, և կովելու և հաղթելու:

سریازی دانا به نبرد می‌رفت و او از هردو بالنگ بود. یکی از سریازان به او گفت:

— ای ناتوان به کجا می‌روی؟ ترا فوراً "خواهند کشت زیرا نمی‌توانی فرار کنی.

و او گفت:

— ای نادان، من به جنگ نمی‌روم تاگریم، بلکه برای ایستادگی، جنگیدن و پیروزی می‌روم.

— Ինձ մի կոտ ոսկի ես պարտ, եկել եմ տահեմ:
— Մի կոտ ոսկի՝,— զարմանում է թագավորը: — Սո՞ւ
ես ասում, ես քեզ ոսկի շեմ պարտ:
— Թե որ սուս եմ ասում, թագավորությանդ կեսը տուր:
— Չէ՛, չէ՛, ճշմարիտ ես ասում,— խոսքը փոխում է
թագավորը:
— Ճշմարիտ եմ ասում՝ մի կոտ ոսկին տուր:

یکی بود یکی نبود پادشاهی بود.

این پادشاه در کشورش اعلام می‌کند که:

"هر کسی چنان دروغی بگوید که من بگویم دروغ است، نیمی از پادشاهیم را با عواهم بخشد."

چوپانی می‌آید و می‌گوید:

— پادشاه سلامت باشد، پدر من چماقی داشت که وقتی از اینجاد راز می‌کرد ستارگان را در آسمان به هم میزد.

پادشاه جواب داد، ممکن است، پدر من هم چهقی داشت که سرش را در دهان می‌گذاشت و سردهیک را دراز کرده و در خورشید روش می‌کرد.
دروغکو در حالیکه سرش را می‌خارید بیرون می‌رود.
اکنون خیاطی می‌آید و می‌گوید:

— بخشد، ای پادشاه، من باید زودتر می‌آدم، دبرشد، دیروز باران زیادی آمد، بر قها ترکیدند و آسمان باره شد برای وصله زدن رفته بودم.

پادشاه می‌گوید:

— آها — کارخوبی کردی، ولی خوب وصله نزدی بودی امروز صبح هم کمی باران آمد.

این یکی هم بیرون رفت.

یک روستائی فقر کیسه‌گندم بردوش داخل می‌شود.

پادشاه می‌برسد، ای مرد توجه می‌خواهی؟

— تو یک کیسه زر به من بدھکاری آمدام بکیرم.

پادشاه متعجب می‌شود — یک کیسه زر، تو دروغ می‌گویی، من به تو طلاسی

پیوست ۱

ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ 1

قوانين املاء قدیم

در روش نوشتن قدیم که اکنون در برخی جوامع خارج از ارمنستان رواج دارد (و این کتاب نیز به این روش نگاشته شده) برخی موارد وجوددارد که باعث سردرگمی در املاء صحیح کلمات میشود، در اینجا مهمترین قوانین املاء قدیم را بادآور میشویم.

در موارد زیر از حروف بزرگ استفاده میکیم.

۱- اسمای خاص با حروف بزرگ شروع میشود *Արաքս*

(آراکس، ارس)

۲- عنوان‌ها با حروف بزرگ شروع میشود

۳- پاراگرافها با حروف بزرگ شروع میشود.

۴- اولین کلمه پس از نقطه (:) .

۵- اولین کلمه مصروعهای شعر.

۶- نقل قول داخل گیومه " "

۷- اولین کلمه عنوان آثار و نوشته‌ها.

۸- کلماتی چون *Ցնլը* (شا، جنابالی) و ... که به احترام بکار میروند.

نوشتن *t* و *č* : تلفظ اصلی آنها (*t = t* e = e) است ولی *t* در اول کلمات *ye* تلفظ میشود ولی وقتی که بخواهیم در اول کلمه *e* بنویسیم از *č* استفاده می- میکیم.

<i>երկու</i>	<i>yerk' u</i>	دو
<i>էզուց</i>	<i>eguts</i>	فردا

در آخر کلمه اگر *e* شنیده شود حتی *č* مینویسیم مانند:
մարգարէ = *märkare* بیغمبر

ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ

پیوست‌ها

ամօթ կրօն զօղ զօր զօղ զօղ զօղ զօղ զօղ զօղ
 տուաւօս թնդանօթ կփշ կփշ կփշ կփշ կփշ կփշ կփշ
 արդեօք լինելօք մօտ մօտ մօտ մօտ մօտ մօտ մօտ
 զօտի մօրուք մօրուք մօրուք մօրուք մօրուք մօրուք մօրուք
 դրօշ յօնք յօնք յօնք յօնք յօնք յօնք յօնք

در اسامی و کلمات خارجی *n* مینویسیم.

Unկրատ sok'rät'

سقراط

(۵) = در اول و آخر کلمات در صورت تلفظ شدن همواره نوشته می شود اما در وسط کلمات معمولاً "نوشته نمیشود".

ընծայ əndsa հدیه
 գիրըը գրկէ آن کتاب
 զրկանք շրկ'անկ محرومیت

پیش از کلماتی که با *q* شروع میشوند *q* تلفظ نمیشود اما نوشته نمیشود:
 ստանալ (stanal) سtanان، دریافت کردن
 در اول کلمات *h* ولی در میان کلمات (غیرمرکب) *h* تلفظ

Jħɔb / hīsel بیاد آوردن میشود. مانند.

بسیاری از اسامی خاصی با *l* شروع میشود مانند:

Յիսուս hisus عیسی
 Յակոբ hakob հاکوب

و در آخر کلمات بجز در موارد استثنایی (روز، رفوا، ریوا) تلفظ نمیشود:

ծառայ dsārā خدمتکار
 քահանա kāhānā کشیش
 اسامی خاص و افعال امری در آخر خود ر ندارند.
 Սառա sārā سارا
 ասա ēsā بکو

در میان کلمات پیش از حروف صدا دار *t* مینویسیم: مانند
 զրէի զրէی مینوشتم
 در سیلابهای ما قبل آخر اسامی و لغات خارجی را نوشته نمیشود.
 ՊԵտերբուրգ ՊԵտերբուրգ پطریزگ
 تعدادی کلمات نیز وجود دارد که با *t* نوشته میشود، مهترین آنها عبارتست از:

աղէտ بلا
 աղւէս պէտ պէտ دعوت պէտ
 անէծք կէս نقشه պէտ
 զէտ կէտ نقطه նէտ հدیه դانا
 զէր զէր ذخیره նանդէս պարտէ
 դէմք պարտէ պէտ چاق պէտ
 սէր սէր قانون օրէնք սնօրէն սնօրէն

n تلفظ آنها ۵ میباشد مثلاً *n* در اول کلمات *vc* تلفظ نمیشود.

nրդի vorti فرزند

چند استثناء وجود دارد: چه کسی *lv* (vikiun,) ովկիանոս (v) در سایر موارد اگر بخواهیم در اول کلمات ۵ تلفظ کنیم باید ۵ مینویسیم در کلمات مرکب کلمه دوم که با *o* شروع میشود همچنان ۵ باقی میماند (این قانون بطور کلی برای سایر حروف نیز صادق است)

կէսօր → կէսօր نیم روز

در آخر اسامی اشخاص که کوتاه و مختصر شده است ۵ می آید
 Յարութիւն → Յարո Յարո
 Մարիամ → Մարո Մاریام
 در میان تعدادی از کلمات ۵ نوشته میشود که اهم آنها عبارتست از:
 աղօթք եօթն Կարօն Կարօն Կարօն Կարօն Կարօն

پیوست ۲

ՑԱԽԵԼՈՒԱԾ 2

قوانين املاء جديده

در اين روش برخى مشكلات موجود در نگارش قدیم بروطوف میشود. در اینجا برای اينکه نگارش جامعی از زبان ارمنی ارائه دهیم روش جدید نگارش را نیز ذکر می کنیم.

է و **ե** (ye) ՞ ՞ تها در اول کلمات نوشته میشود و تلفظ میشود. (صفحه 4) ՞ ՞ در اول کلمات **յ** و در میان کلمات **ե** تلفظ میشود سایر این برای نوشتن صدای **ե** در میان و آخر کلمات باید **Ղ** نوشت.

ո : ՞ ՞ ՞ تها در اول کلمات نوشته میشود و **ո** تلفظ میشود. اگر در اول کلمات **ո** تلفظ شود **ո** می نویسیم. **ո** در میان و آخر کلمات **ո** تلفظ میشود. پس برای نوشتن تلفظ **ո** در وسط کلمات تها **ո** می نویسیم. کلماتی که از زبانهای دیگر اخذ شده است و اول آنها **ու** تلفظ میشود در ارمنی بصورت **ու** می نویسیم: مانند **Ուլկա**

ը و در اول و آخر کلمه اگر **(ը)** تلفظ شود **ը** نوشته میشود بجز اینکه پیش از **սբ**, **սփ**, **ստ**, **սպ**, **սկ**, **սթ**, **սւ**, **սկ**, **սթ**, **սւ** می نویسیم و لی تلفظ میکنیم.

ր ՞ در اول و آخر و میان کلمه **յ** تلفظ میشود. و در آخر کلمه میز باشد آنرا نمی نویسیم ولی تلفظ میکنیم.

լ, **լ**, **լ** ՞ در کلمات فقط **լ** بکار میروند و در روشی جدید **լ** مورد استفاده ندارد بجز در ساختن حرف **նւ**, **մւ**, **լւ**, **(յւ)** برخی تفاوت های املای قدیم و جدید.

این کلمات به رختم نمی شوند **սա**, **սրա**, **սրանա**, **դա**, **դրա**, ... هرگاه در میان کلمات پس از حروف صدادار **ա**, **ե**, **օ**, **ո** حرف صدادار دیگری باید میان آنها **լ** می گذاریم. مانند **Նայեցի**, **Հարաստան** هرگاه در اول کلمه از تلفظ **հ** حرف بی صدایی قرار گیرد **հ** می نویسیم و سه مانند:

հնարել

در میان و آخر کلمات همواره **հ** می نویسیم (برای تلفظ **հ**)

Վահան **vâhān**
واهان
զահ **gāh**
خت

کلمات چند سیلابی که به صدای **օ** و **ո** ختم میشوند با **յ** و **ր** نوشته میشوند و ر تلفظ میشود ولی هنگامی که حرف تعریف **լ** به آن اضافه شود این ر حذف میشود مانند: **ՀՃՄԿԱՐՏ** : خدمتکار **ՀՃՄԿԱՐՏ** مهمترین کلمات که با ر شروع میشوند عبارتند از:

աճ **յաղթել** ر مخصوص **լ** յաղթել پیروز شدن
ամեր **յանու** ر اغلب **յանու**
ամեր **յանու** ر اغلب **յանու**
ամեր **յարդ** ر کاه **յարդ** ر کاه **յարդ** معلوم، مشهور
ամեր **յարդ** ر کاه **յարդ** ر کاه **յարդ** معلوم، مشهور
ամեր **յարկ** ر ناگهان **յարկ** ر ناگهان **յարկ** طبقه
ամեր **յարմար** ر مناسب **յարմար** ر مناسب **յարմար** تفصیر
ամեր **յանցանք** ر پنجاه **յանցանք** ر پنجاه **յանցանք** یادگار
ամեր **յանցանք** ر پنجاه **յանցանք** ر پنجاه **յանցանք** یادگار
լու ی هردو **լու** تلفظ میشوند منتظر اول کلمه کار نمی روند بلکه در اول کلمه **լու** می نویسیم:

پس از **ն** **ու** **ու** همواره **լու** می نویسیم: گل سرخ **վարդ**

دریا **ծով**
چهکسی **ով**

پس از **ի**, **ը**, **ե**, **ա**, **ու** همواره **մի** می نویسیم: شماره **թիւ** **տիւ**

املا کلمات مرکب: کلمات مرکب از ترکیب کلمات ساده که از قوانین فوق پیروی میکنند ساخته میشوند.

پیوست ۳

ՅԱԽԵԼՈՒԱԾ 3

կոանին տլվոչ սինի

تلفظ صیغ حروف صدادار در پیوست‌های اول و دوم آمده است در اینجا
به بررسی تلفظ حروف بیمدا می‌برداریم.

՞ ՞ این حرف در کلمات هواوه **h** تلفظ میشود فقط در کلمات زیر
نوشته میشود ولی تلفظ نمیشود:

աշխարհ	احترام	շնորհ	دنسا
խորհուրդ	راه	մանապարհ	صلحت، شور
ընդհանուր	متواضع	իռոնարհ	کل
حروف	q	q, r, d, q, r	هس از ը در برخی موارد
امادربرخی موارد دیگر	g, p, β, φ	g, d, q, r	امادربرخی موارد دیگر
تلفظ میشوند و قانون خاصی برای تشخیص آنها وجود ندارد. اما به مرور زمان			
با تکلم و تعریف این اشکال بر طرف میشود، مثال.			
դարբին darpin	آهنگر		
հարթել harpał	مست کردن		

q ՞ ՞ هس از նا بمورت **q** تلفظ میشوند بجز در کلمه **անզամ**
که **p** تلفظ نمیشود. ՞ ՞ هس از նا در کلمات زیر **p** تلفظ میشود.

անդամ	اندام
խնդիր xəntir	مسئله
կենդանի kentānť	موجود، حیوان

در کلماتی که از **նդ** ترکیب شده‌اند **t**, **t'** تلفظ نمیشود.

ընդհամենը əntāmena

p ՞ ՞ هس از حروف صدادار **p** تلفظ میشود مثال: به عنوان **p**
همه، کلا، هوا
p ՞ ՞ هس از حروف صدادار **t** تلفظ میشود. هوا
q ՞ ՞ هس از **q** یا **ɾ**، **t** تلفظ میشود. قاشق **ɾ**

املای قدیم	املای جدید	طقط
bw	jw	yā
hւ	jvւ	yu
nր	nւր	uy
nր	nւր	oy

پیوست ۴

ՀԱԽԵԼՈՒԱԾ 4

قوانين نقطه‌گذاری

(): این علامت (վերջակէտ) نام دارد و همان نقطه در زبان فارسی است و در آخر جملات گذارده میشود.

(و) این علامت (ստորակէտ) نام داشته همان ویرگول فارسی است و برای مجزا ساختن بخش‌های یک جمله بکارمی‌رود.

(.) این علامت (միջակէտ) معادل ؟ است . اگر بخش‌های یک گفتار زیاد باشد و یاخودشان توسط ویرگول جدا شده باشد آنها را با (.) مجزا مکنیم، مثلاً

Մարդ կայ, որ հազար արժէ, մարդ կայ, որ հազար արժէ, آدم هست که هزاری ارزد؟ آدمی هم هست که یکی نمی‌ارزد.

() این علامت دو گفته قرار می‌گیرد وقتی که قسمتی از گفته دوم حذف می‌شود . گرچه روزابری می‌خواهد و دزد شب تاریک :

Գայլն ամպ օր կուզի, զողը՝ մութ զիշեր
این علامت برای نشان دادن شماره و توضیح نیز می‌باشد.

Աշխարհի հինգ մայր ցամաքներն են՝ Ասիա, Եւ՝
ըստա, Աֆրիկա, Ամերիկա եւ Աւստրալիա

() این علامت برای نشان دادن تأکید، امر و نهی بکارمی‌رود و روی حرف صدا دار سیلاب آخر کلمه قرار می‌گیرد . پیش ! Կանզնի՞ր

(^o) یا نشان پرسش بر حرف صدادار سیلاب آخر کلماتی قرار می‌گیرد که بطور مستقیم سوال برآن‌ها واقع می‌شود و نحوه تلفظ کلمه را تغییر می‌دهد .

آن کیست که ایستاده است ? Այն ո՞վ է կանզնած () նշան բացազնչական նշան () նշան նշան նدا برروی حرف صدادار سیلاب

آخر کلماتی قرار می‌گیرد که مورد ندا قرار می‌گیرد . مانند : ای غریب ! ով պանդուխտ

(« ») گیومه یا ակերտ برای گفته دیگران و یانقل قول مستقیم به کارمی‌رود و اولین حرف اولین کلمه داخل آن بزرگ نوشته می‌شود . ولی اگر سخن فرد دیگر کوتاه است آن سخن را در گیومه نمی‌گذاریم بلکه با (۶) شروع می‌کنیم . () برانتز یا փակազի ۸ برای کلمات و یا سخنانی بکار می‌رود که به جمله اصلی مربوط نیست و یا مسئله فرعی است و تنها در بیان بهتر معنی جمله کمک می‌کند . کاهی بجای برانتز از (-) استفاده می‌شود . بویژه وقتی که سخن مذکور کوتاه است .

(. . .) چند نقطه یا բազմակէտ برای قسمتی از سخنان بکار می‌رود که حذف شده است و تعداد نقاطه ها، چهار، پنج یا بیشتر است .

(*) آپستراف یا ապաթարց برای نشان دادن محل حذف حرف صدادار بکار می‌رود . تکریر մի ուտեր =

(. . .) نشان تعلیق یا կէտեր կախման یا կէտեր برای مواقعي است که سخن به پایان برده نمی‌شود و عموق می‌ماند .

(—) خط تفکیک یا անջատման զի՞թ برای تفکیک جملات بکار می‌رود .

b-ժբ դարեր ۱۲-۵ سده‌های

(—) خط اتصال یا միութեան զի՞թ برای بهم پیوستن در کلمه بکار می‌رود . مانند :

կանաչ-կարմիր

سبز و قرمز

(ենթամնայ) نشان انتقال بخشی از کلمه به سطر زیر است . این نشان میان سیلاب هاقرار می‌گیرد . مثلاً Յ - کان - دار

ինանութապան

در پایان نامه عبارات محترمانه زیر را می نویسیم:
ԱՍՏԱԿՆԵՐԻ ՎԵՐՋՈՒՄ ԳՐՈՒՄ ԵՆՔ

Կաթողիկոսին՝

**Մատչելով ի համբայր Զերդ
Օնեալ Սուրբ Աջոյն
Որդիական ակնածանօք՝**

برای جائیց

Արքեպիսկոպոսին - Եպիսկոպոսին՝
Հերդ Սուրբ Աջը համբուրելով
Որդիական սիրով՝

برای اسقف اعظم
واسف

**Վարդապետին քահնային
Խորին ակնածանօք՝**
Կամ՝ որդիական սիրով՝

برای وارناپرتوکشیش
وابا

برای افراد و اجمن‌ها

**Անհատների եւ միութեանց
Վարչութիւններին**

**Խորին յարգանօք
Զերմ յարգանքներով
Յարգանքներով
Յարգանօք
Զերմ սիրով
Բարեւներով**

با تقدیم احترامات فائقه
با تقدیم احترامات صمیمانه
با تقدیم احترامات
محترماً
با محبتگرم
با تقدیم سلام، بادرود
وغیره

Աքեղային

Հոգեշնորհ

Տ.

Բարեկրօն հայր

Գահանային

Արժանապատիւ

Տ.

Սրբակրօն հայր

Սարկածին

Բարեշնորհ

Տիրացու

برای راهب

برای کشیش

برای سارکاوی

ب) برای افراد غیر روحانی

2-

ՏԻՏՈՍՆԵՐ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

(محترم، گرامی، بزرگوار)

Ցղամարդկանց

1- برای مردان

Յարգելի	Մեծարգոյ
Յարգոյ	Մեծայարգ
Յարգարժան	Մեծապատիւ
3 - برای եւան	2 - برای ծառացան
Ցիկնանց	Օրիորդների
Յարգելի	Համեստափայլ
Ազնւայարգ	Նազելափայլ
Ազնւաշուք	Ազնւափայլ

- 15- Մեսրոպ Մաշտոց, հողվածների ժողովածու
Երեւան 1962
- 16- Լեզվագիտական քառարան- Հ. Գետրոսյան, Ա.
Գալստյան Երեւան 1975
- 17- Հայոց լեզվի լիակատար քերականություն,
Հ. Աճառյան
- 18- Հայոց լեզվաբանության պատմություն- Էդ.
Աղայան Երեւան 1962
- 19- Կոռունկ երգը եւ նրա Պատմությունը- Ը. Նա-
զարյան, Երեւան 1977
- 20- Օմար Խայամ, քառեակներ, թարգմ. Յ. Միրզայ-
եան Թեհրան 1963
- 21- Օմար Խայամի վաւերական քառեակների հետ-
քերով- Աշոտ Եհնասեան, Թեհրան 1978
- 22- Ընտիր երկեր- Եղիշէ Զարենց, Երեւան 1955
- 23- Ես իմ անուշ Հայաստանի..., Ե. Զարենց 13
լեզվով. Երեւան 1967
- 24- Երկեր. Ա. Խաչակյան, Երեւան 1974
- 25- Երկեր. Մ. Նալբանդյան Երեւան 1958
- 27- Ոսկեփորիկ - Երեւան 1977
- 28- Ժամանակակից Հայոց լեզվի քացարական քա-
ռարան, Ակադեմիա, Երեւան 1969
- 29- Հայոց լեզվի Հոմանիշների քառարան-
Ս. Սուրիասյան, Երեւան 1967
- 30- Արդի հայերենի քացարական քառարան-
Էդ. Աղայան, Երեւան 1976

Գրականուրիւն	منابع
1- Հայագիտական ուսումնասիրություններ
Անթուան Մեյե, Երեւան 1978	1-
2- Հետաքրքրաշարժ հայոց լեզու - Հ. Ա. Հարու-
թյունյան Երեւան 1979	2-
3- Հայոց լեզու- դասագիրք Հայաստանի դպրոց- .
Ների, Երեւան 1967	3-
4- Աշխարհաբարի քերականութիւն- Մ. Աբեղեան,
Վաղարշապատ 1906	4-
5- Հայոց լեզուի տեսություն- Մ. Աբեղյան -
Երեւան 1974	5-
6- Հայ Սովետական Հանրագիտարան 1-4	6-
7- Հայոց հին գրականութեան պատմութիւն -
Մ. Աբեղեան Պէյրութ 1955-1959	7-
8- Հայ Հին Գրականության Պատմություն-
Մ. Մկրյան, Երեւան 1976	8-
9- Լեզվի եւ ոճի հարցեր - հառոր 5 Երեւան	9-
10- Հայ ժողովրդի Պատմություն- տարրեր հրա-
տարակություններ	10-
11- Հայագիտական ուսումնասիրություններ- 1
Գ. Տեր Մկրտիչյան Երեւան 1979	11-
12- Հայ ժողով. մտավոր մշակ. զարգացման պատ -
մություն 1-2 Ա. Գ. Առաքելյան Երեւան 1964	12-
13- Հայոց լեզվի դասընթաց- Գ. Սեւակ Երեւան
1955	13-
14- Հայոց լեզվի պատմություն- Գ. Ղափանցյան,
Երեւան 1961	14-

- ۱۱- کرونگ مجموعه شعر ارمنی به زبان فارسی
 ۱۲- شاهنامه فردوسی
 ۱۳- گلستان سعدی
 ۱۴- دستور زبان فارسی دکتر خاطری
 ۱۵- دستور زبان فارسی دکتر شهبازی
 ۱۶- گرامر کامل انگلیسی - احمد حسین مدیری
 ۱۷- فرهنگ فارسی عمید
 ۱۸- فرهنگ فارسی معین

۱- American Heritage Dictionary

۲- I am learning Armenian - by : Grikor Afarian

۳- Merriam Webster's Dictionary of the English language

دیگر نامهای منتشر شده ا. گرمانیک

- ۱- تاریخ ارمنستان ۲ جلد، ترجمه و حواشی
- ۲- نامداران فرهنگ ارمنی ، دفتر نخست - ترجمه و حواشی
- ۳- ارمنیان - ترجمه و حواشی

- Էղ. Գերմանիկի թարգմանութեամբ լոյս են տեսել՝
- 1- Հայ ժողովրդի Պատմութիւն հատոր 1,2
 - 2- Հայ Մշակոյթի նշանաւոր գործիչները
հատոր 1
 - 3- Հայերը

- 31- Հայ-Արուսերեն եւ Բուլու-Հայերեն բառարան-ներ
- 32- Հայ-Անգլերեն եւ Անգլ.-Հայերեն բառարան-ներ - Մ.Գույումճեան
- 33- Նամակագրական կանոններ-Լ.Գ.Մինասեան
Նոր ձուղարկություն - 1979
- 34-Փ իրդուսի-Եահնամե, թարգմ. Սերգեյ Ուման-յան, Երեւան 1975
- 35- Սաաղի, Գուլիստան, թարգմ. Ա.Մելիք Վարդանյան, Երեւան 1958
- 36- Ուղղագրական կանոններ, Ա.Բաղալեան,
Թեհրան 1975
- 37- Ուղղագրական բառզրոյկ, Ա.Աբեղեան,
Թեհրան 1962
- 38- Հայերէն ինքնուսոյց Լ.Գ.Մինասեան ,
Նոր ձուղարկություն - 1982
- 39- Հայ-պարս. եւ պարս.-հայերէն բառարաններ.

- 1- مکالمات روز مرہ فرانسه بفارسی - عنایت الله شکیابور
- 2- مکالمات روز مرہ انگلیسی - մ Ազնիվ
- 3- کردی سیاموزیم - صدیق صفی زاده
- 4- درآمدی بر زبانشناسی - کورش صفوی
- 5- تاریخ ارمنستان - جلد اول - ترجمه ا. گرمانیک
- 6- اساس اشتراق فارسی - جلد اول - هرن - هویشمأن
- 7- رباعیات عمر خیام نیشابوری، شاگردان مکتب او - برادران کاشانی
- 8- فرهنگ انگلیسی فارسی و فارسی انگلیسی - آریانبور
- 9- فرهنگ فرانسه، فارسی، فارسی - فرانسه بروخیم .
- 10- فرهنگ آلمانی - فارسی، فارسی - آلمانی

دفترهایی که از سوی بنیاد نیشابور بچاپ رسیده است:

- زندگی و مهاجرت نژاد آریا؛ براساس روایات ایرانی فریدون جنیدی
- زدوان؛ سنجش زمان در ایران باستان " "
- فصل بن شادان نیشابوری، تبرداندیشه‌ها در ایران پس از اسلام " "
- کردی بیاموزیم؛ دفتری ساده در آموزش خط و زبان کردی صدیق صفی‌زاده (بوره‌کمای)
- کارنامه ابن سينا فریدون جنیدی
- نامه‌پهلوانی؛ خودآموز خط و زبان ایران پیش از اسلام " "
- زمینه‌شناخت موسیقی ایرانی؛ بسرباله انتشارات پارت " "
- فرهنگ نامداران ارمنی؛ دفتر نخست ترجمه‌۱. گرمانیک
- داستانها و زبانزدهای لری؛ بسرباله انتشارات کوشش حمید‌ایزدپناه
- تاریخ مهندسی در ایران دکتر مهدی فرشاد
- ارمنی بیاموزیم ۱. گرمانیک
- مثلهای شوشنتری و برخی زبانزدها جلال‌الدین امام جمعه‌شوشنتری

زیرچاپ:

- فرهنگ واژه‌های همانند در زبان ارمنی و اوستایی و پهلوی فارسی ...
ترجمه و گزارش ادیک مهرابی (آرین)

Սոյն գիրքս նւիրում եմ
հայ անւանի լեզւարան և
իրանագէտ պրոֆ. Ռուբէն
Աբրահամեանի անմոռաց յի
շատակին, իր ծննդեան 100
ամեակի առթիւ:

Էդ. գերմանիկ

ԵՊ. ԳԵՐՄԱՆԻԿ

ՀԱՅԵՐԵՆ
ՍՊՎԱՐԵՆՔ

ՆԴԵԱՆՈՒՐ ՀԱՅԱՆՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՈՒԺԻ

ՄԱՏԵՆԱԱԾՐ ԲԻՒ 2

Ա. ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՆ

1984

ԲԵՇՐԱՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Սոյն գրքի հրատարակութեամբ, նիշաբուը համատութեան հայագիտական հետազօտութիւնների երկրորդ աշխատութիւնը նւիրւում է սիրոյ եւ մտածումի կարաւանի ուղեկիցներին:

Հայաստանի եւ Իրանի կապերը սկսւում են հնագոյն շրջաններից, դարեր՝ որոնցից Արիացեղի պատմութիւնը սկիզբ է առնում Իրանւեյջի մշուշապատ եւ ընդարձակ դաշտերից. աշխարհի տարածքում, ժողովուրդների միջեւ չկայ աւելի սեղմ, աւելի մօտ եւ աւելի հեռանիստ կապակցութիւն, քան վերոյիշեալը:

Ակնառու փոխարաքերութիւնները, առասպելների, պատմութեան, ասացւածքների եւ վարքը ու քարքի ասպարէզում երեւան գալով, այդ քոլորն ի մի է գալիս ժողովուրդների կրկին կապերի ամենամօտ միջոցների մէջ՝ այն է լեզուն, եւ այդ ժամանակ է որ, մի նայող երբ միւսին է հանդիպում, ասես թէ իր պատկերն է տեսնում հայելիի մէջ:

Հայ մանուկները չամչին, մամիչ¹ են անւանում եւ մեծանալուց յետոյ մոռանում այդ անւանումը, իսկ զարմանալի է թէ խորասանցի մանուկներն էլ չամչին միմիզ են անւանում ու նրանք էլ մանկական օրերից դուրս գալով, զործ չեն ածում դա:

Հայ եւ խորասանցի մանուկները քանի հազարմեակների ընթացքում, սովորելով նախորդ երեխաներից, սովորեցրել են յաջորդներին, առանց այն որ մեծերը այս ուսուցման եւ պահպանման մէջ որեւիցէ ազդեցութիւն ունեցած լինեն:

Հայոց մեծ պատմագիր՝ Մովսէս Խորենացին հին հայկական տարւայ առաջին ամիսն նաւասարդ է յիշել. հինգ դար դրանից յետոյ, խորասանցի գիտնական՝ Բիրունին ասել է թէ ֆարւարդին ամիսը Խարազմում նաւսարչի իսկ Սողում նաւասարդ էր կոչւում եւ այս երկու հոչակաւոր գրողները առանց միմիանցից տեղեակ լինելու այնպէս են արտայայտւել, որը խօսում է Հայաստանի եւ խորասանի ժողովուրդների դարաւոր ու հին միասնականութիւնից:

Այսօր այդ կոչւումը հայերէնում չի գործածւում սակայն, Սալմասպում այդ անւանումը նաւասարդ է կոչւում... տեղեակ լինելով թէ Սալմաստը հայկական ամենամեծ բնօրրաններից մէկն է եղել եւ երկրաշարժի հետեւանքով աւերւած 48 եկեղեցու աւերակները դեռեւս գոյութիւն ունեն այդ քաղաքի մօտակայքում գտնւող գիւղերում ... այսօր, բոլոր հայերը գաղթել են այդ քաղաքից եւ ոչ ոք հայերէն չի խօսում այդտեղ... քայց այդ անւանումը դեռեւս կարելի է լսել նրանց լեզւից որոնք նաւասարդը հայերից են

սովորել:

Դերի պարսկերէնում, ասփրիս՝ ասփոս քառո ծիարշաւի հրապարակ էր նշանակում քայց այս օրերին դա մոռացւել է, սակայն հայերէնում ասպարէզ քառը պարսկերէնի հնագոյն ասպրիս - ից աւելի շատ ժողովրդականութիւն գտնելով զործածական է, նշանակելով՝ խօսքի հրապարակ, ցոյցի հրապարակ, աշխատանքի հրապարակ եւն:

Արդէն 16 դար է ինչ, ստեղծւել են հայկական գրերը, այդ ժամանակաշրջանում, իրանական լեզուն Պահլաւերէնից վերածւել է Դերի պարսկերէնի եւ վերջինն էլ արդի պարսկերէնի. թէեւ հայերէնն էլ է անցել շրջաններ ու փուլեր որ այս գրքում կարդալու էք քայց այդ փոփոխութիւնը պարսկերէնից շատ աւելի նւազ է եւ քառերը աւելի հարազատ են մնացել իրենց արմատին, ուստի օգտւելով հայկական գրւածքներից, պարսկալեզուները կկարողանան լեզւի արմատին մօտենալ այնպէս ինչպէս Պահլաւերէն, Քուրդերէն եւ իրանական որոշ շաղաւաղւած քարքառների ու - սումնասիրութիւնը;

Սակայն այն ինչ այս բոլորից աւելի կարեւորն է եւ իրանի բանասէրներին պիտի քաջալերի հայերէնի ուսումնասիրութեանը, սա է որ Հայոց հին մատեանները Հայաստանում չեն ոչնչացւել եւ հրկիզման չեն ենթարկւել, ինչպէս դա պատճել է իրանում, ուրեմն հայկական հին եւ արդէքաւոր, մասնաւորապէս Մատենաղարանի հինաւուրց

Եւ մեծ գրատան գրքերին մատշելիութիւնը հետազոտութեան մի նոր դուռ է բացելու իրանցիների դիմաց, մի դուռ՝ որը դարեր փակ է եղել եւ հարկաւոր է ինչքան շուտ բացել, մի դուռ՝ որը մտաւորականութեան կարաւանի ուղեկիցներին առաջնորդի դէպի Հայաստանի լայնատարած դաշտերն ու Արարատ լեռը, որպէսզի այնտեղ բոլոր երկպառակութիւններից ու օտարութեան աղաղակներից հեռու, զրադւեն մշակութային, պատմագիտական, առասպելագիտական, գեղարւեստական դաւանաբանական հետազոտութիւններով եւ մի պահ հանգիստնեն այդ շրջանի սաղարթախտ ծառերի շւարում եւ դրանց պտուղներից յիշատակ ընծայ բերեն:

Մի ընծայ հեռաւոր ճանապարհներից եւ երկարածիգ ժամանակներից, այն պահից երբ այդ երկու երկրների պատմութիւնը սկիզբ է առել եւ պատմութիւնից ոչ մի ակնկալութիւն չունի բացի՝ մարդկայնութիւն եւ ծշմարտութիւն:

Եւ այդ պատճառով էր որ նիշարուր հաստատութիւնը սկզբից իր ծրագրի մէջ էր դրել մի այնպիսի գրքի հրատարակում, որը՝ պիտի ծառայի այդ դուռ բացումի համար, եւ նախորդ քուր դերէն սովորենք» գրքում դրա աւետիքը տւել էր հայ մշակոյթը սիրողներին ու հետազոտողներին: Եւ այդ ճանապարհում մէ քանի ընկերներից օգնութիւն էր ուզեցել, մինչեւ որ անխոնջ զի -

տաշխատող եւ բազմատեղեակ հայ գրող՝ Էդ. Գերմանիկը միացաւ նիշարուր հաստատութեան ընկերների շարքին եւ հէնց նա էր որ պատշաճորէն այդ գործի կարեւորութիւնը ըմբռնելով ծեռնարկեց դրան:

Սոյն գրքում գործ է ածւել խօսակցական եւ գրականի մէջ ընկած մի ոճ որը աւելի շօշափելի է ընթերցողին, իսկ գրքի վերջում որոշ գրւածքները նոր ուղղագրութեամբ են ներկայացւել որը մատշելի են դարձնում Հայաստանի նոր մշակոյթը, գրւածքներն ու քերականութիւնը: Տարբեր բաժիններում գործածւած բառերը խօսակցական եւ գրական յաճախաղէպ գործածականներն են...

Սպասում ենք նաեւ Էդ. Գերմանիկի Հայերէն-Պարսկերէն եւ Պարսկերէն-Հայերէն բառարանների տպագրութեան:

Անշափ շնորհակալութիւն յայտնելով սոյն գրքի անխոնջ գրողի ժրաշանութեանն ու հայացքներին եւ յուսալով ամեն օր նոր ընկերների միանալուն:

Նիշարուր Հաստատութիւն
ֆրեյդուն Զոնեյդի
Թեհրան

Թահման 15, 1862

Արամազդ օրը, Սարգաց ամսի
4476 հայկական թ.

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Սոյն գիրքը գրելու առաջարկը ստացանք երբ՝ խստօրէն զբաղւած էինք պատմագիտական հետազոտութիւններով։ Ինարկ է դա նախօրօք առաջարկւել էր միւս հայ գրողներին, սակայն նրանք ինչ-ինչ պատճառներով չէին յաջողել կատարել դա։ Ի սկասի ունենալով մեր խոր ակնածութիւնը հանդէպ նիշարուրի անւան հրանագիտական հետազոտութիւնների հաստատութեան տնօրէն եւ հայ ժողովրդի մեծ քարեկամ Պր. Փրեյդուն Զոնեյդիին, նաեւ սոյն գրքի համար եղած օր ըստ օրէ ամող պահանջը, ուստի ձեռնարկելով դրան, կարծ ժամանակում պատրաստեցինք «Հայերէն սովորենք», սակայն մեր դէմ ծառացած զանազան դժւարութիւնները, գլխաւորապէս հայերէն գրաշարութիւնը, սոյն գրքի հրատարակումը ամիսներ հետաձգել էին։

Արդ մի քանի կէտերի նշումը հարկաւոր է, նախ թէ՝ պատւիրել էինք գրել ամփոփ եւ օգտակար, իսկ երկրորդը՝ գրել ինչքան շուտ, սակայն մենք էլ աշխատեցինք աւելորդաբանութիւններից հեռանալ։

Սոյն գիրքը պարունակում է՝ ա)- ակնարկ հայոց լեզւին եւ նրա բարբառներին, թ)- հայերէն այբուբենի դասաւանդումը, գ)- դասերը, դ)- կը-

1 - «Ի» հնչիւնը «առ»-ի է վերածւում, ինչպէս ջահիզ եւ ջնազ, եւ «զ»-ն «չ»-ի թեթեւացւածն է ինչպէս պահլաւական «հեշ»-ը եւ Ատրպատականի ֆահլաւի երգերում գործածւած «էջ»-ը որը դերի պարսկերէնում «ազ» է դարձել ուրեմն «միմիզը» նոյն «մամիչ»-ն է։

2 - Նայէք «Հետազօտութիւն եւ քննարկումը հրանի երկրաշարժի դրութեան»- Պր.Մ.Բերբերեան, էջ 283-341։

3 - Հայերէն «ոռնիկաբառը նոյնն է ինչ գործածւել է հին պահլաւերէնում, եւ այսօր պարսկերէնում պիտի դրան «ոռուզի» (օրեկան) կոչել, նշանակելով՝ մէկ օրւայ աշխատանքի դիմաց գործադրի վճարելիքը, աւելացնելով թէ՝ «ոռուզի» բառը արդի պարսկերէնում այլ նշանակութիւն ունի։

տորներ հայ եւ պարսիկ գրականութիւններից,
ե) - յաւելւածները:

Իւրաքանչիւր դասը պարունակում է մի առանձին նիւթ, որը սկսւելով բառերի ցանկով, շարունակում է նախաղասութիւններով եւ քերականական կարեւոր ծանօթութիւններով, նախաղասութիւնների շարքին ներառւել են հայկական հետաքրքրական առածներ, որոնց հետ տրւել են դրանց պարսկերէն բառացի թարգմանութիւնը: Այբութենի բաժնում ներկայացւում են պարսկերէն եւ հընչիւնաբանական նշանները, որոնք օգտակար կլինեն ընթերցողին:

Հարկ է նշել թէ, իրանում պաշտօնականացած լինելով հին ուղղագրութիւնը եւ նիշաբուր հաստութեան առաջարկով, այս գիրքը այդ ուղղագրութեամբ է շարադրւել, սակայն նոր ուղղագրութեան կանոնները բերելով, զրքին յաւելած հայ գրական բնագրերից քանիսը ներկայացւել են նոր ուղղագրութեամբ:

Ըստրելով նախաղասութիւնների ոճը աշխատել ենք հեռանալ իիստ գրական եւ խօսակցական ոճերից, ուստի հետեւել ենք այդ երկուսի միջեւ ընկնող աւելի դիւրըմբոնելին եւ մատչելին:

Վերջում պիտի մեր երախտագիտութիւնն յայտնենք բոլոր նրանց՝ որոնք չխնայեցին մեզ օգնել, նրանց մաղթելով յաջողութիւն, ուժ եւ եռանդ: Լինելով առաջին փորձը, գիրքը զերծ չի

մնացել սխալներից, ուստի ուրախութեամբ կընդունենք ընթերցողների առաջարկներն ու տեսակէտները:

Էղ. Գերմանիկ

Թևիրան 24. 1. 84